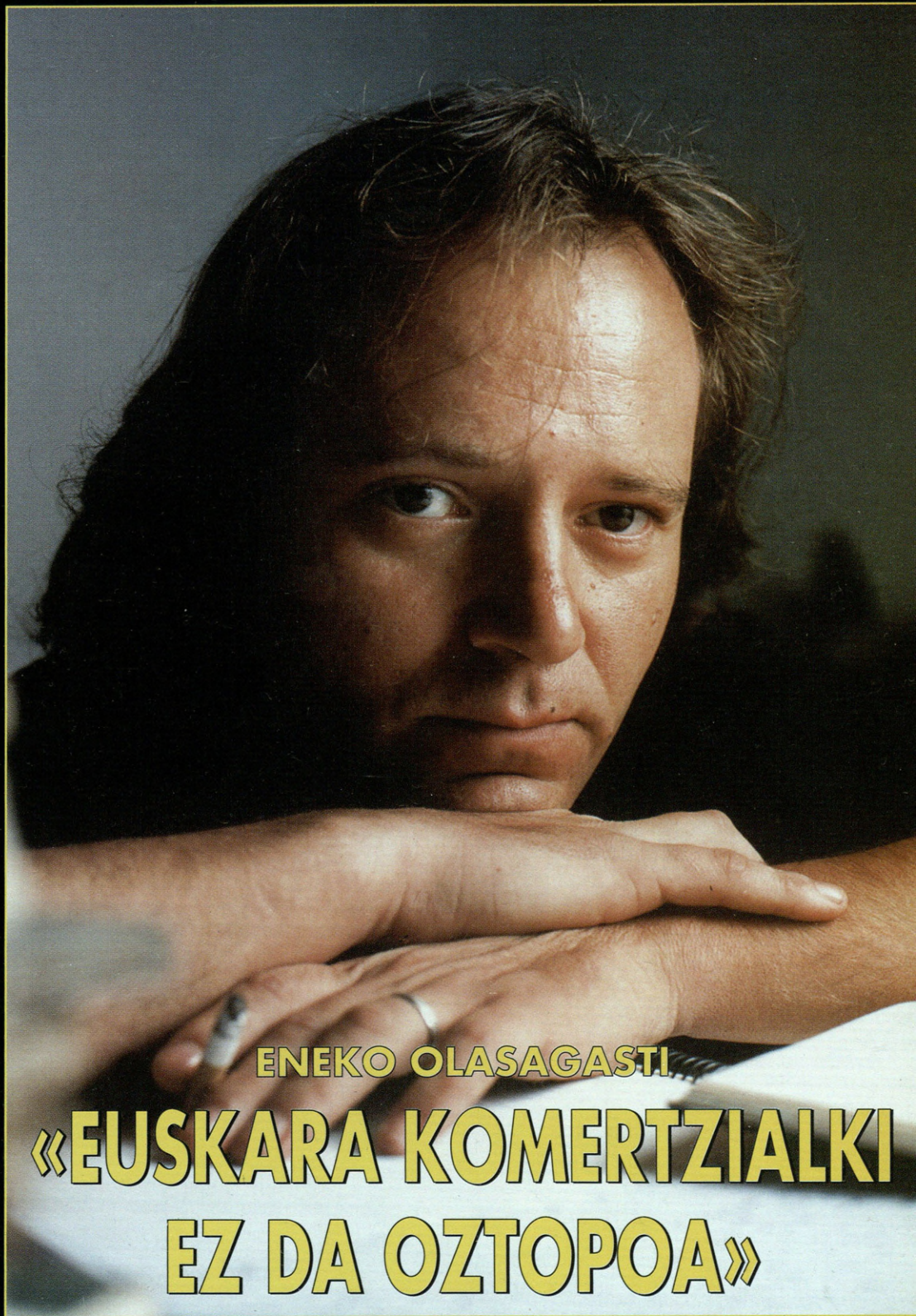

ARGIA

ENEKO OLASAGASTI

«EUSKARA KOMERTZIALKI
EZ DA OZTOPOA»

JAKES ABEBERRI

«HB gabe euskal
nazionalismoa
espainiar
errejionalismoa
izango litzateke»

KATALUNIA

CIUren nagusigoa
Estatuko alderdien
hautes-borrokan

KIROLAK

Euskal selekzioak
ordezkoen aulkian

JOSUNE

ARISTONDO

«Euskalduntze-
alfabetatzeko
sektoreei lehen
mailako lekua
emango zaie»

ZURE KLASIKOEN BILDUMA

Igandero eta asteartero, urte bukaera arte, egunkariarekin batera EGINek disko konpaktoz osatutako bilduma bikaina eskainiko du. Musika klasikoaren jenero desberdin eta autore onenak heldu dira, esate baterako, beste batzuen artean, Vivaldi, Haendel, Mahler eta Debussy.

EGIN + 350 PZTA. = DISKO KONPAKTOA

6. Politika kronika. PELLO ZUBIRIA.

8. Jakes Abeberri, Miarritzeko auzapezordea. «HB gabe euskal nazionalismoa espainiar erregionalismoa izango litzateke». MIKEL ASURMENDI.

12. Asteazken. XABIER LETONA.

14. Katalunia abstentzioa eta PPko mamuen beldur. PACO SOTO.

18. Vicente Amoguera, Sondikako aireportuko zuzendaria. «Bidaia-termina berria 1998ko udan inauguratzea espero dugu». KOLDO GOITIA.

20. Estatu espainiarreko espetxeetara bidean euskal preso politikoen senitarteekin. Distantziak elkartu egiten duenean. ARANTXA ERASUN.

23. Sanbo selekzioari munduko txapelketarako debekua, euskal selekzioen egoeraren ispilu. Ordezkoen aulkian. MARTIN AGIRRE.

26. Nurembergeko auzia, irabazle gailenduak. JON ODRIOSOLA.

29. Eneko Olasagasti: «Zuzentzeak aktoregintzak ez duen zirrara du, adikzioa sortzeraino». AINHARA ZUAZABETIA.

34. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.

38. Euskararen diruen hatsa. J.J. PETRIKORENA eta AINHOA AZPIROZ.

41. Josune Aristondo, HABEko zuzendari berriarekin solasean. «Alor honetan ari diren sektoreei lehen mailako lekua emango zaie». J.J. PETRIKORENA.

45. Argitalpenak. J.J. PETRIKORENA.

48. Irrati-telebista. ARRITXU ZELAIA.

52. Aukeran. MIKEL JAUREGI.

56. Denborapasa.

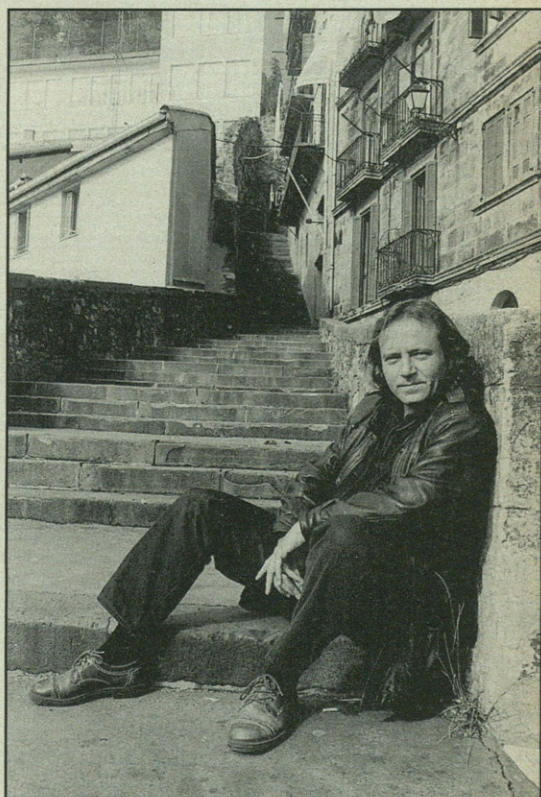
58. Bergamin: idazle madarikatu baten mendeurrena. JAVIER SANCHEZ ERAUSKIN.

POLITIKA: Jacques Chirac Frantziako presidentearen lehenengo gobernu krisia izan zen egun berean bildu ginen Jakes Abeberriekin. Euskal Batasunako batzordekidea, Miarritzeko auzapezordea, goardia zaharreko militante abertzale nekazina... Ipar nahiz Hego Euskal Herriko egoera politikoaz jardun genuen luze bezain sakon./ **8**

ENEKO OLASAGASTI:

Antzerkian, telebistan eta zineman arrakasta handiak lortu ondoren, proiektu berriak noiz hasiko zain dugu zuzendari donostiarra. Antzezle lanetan hasi bazen ere, egun zuzendaritzak sortzen dion zirrara dela eta ez dela, lan honetan jarraitzen du tinko, eta «Ama Begira Zazu», «Bi eta bat» eta «Maité» filmean lortutako arrakastaren ostean, Euskal Telebistarako «Jaun eta jabe» telesaila bukatu berri du. Antzerkiak Euskal Herrian duen egoerari buruz, Kuban izandako esperientzia eta etorkizunerako dituen asmoak mintzatu gara, Donibane Garazin «India Beltzak» antzezlanarekin estreinatu eta egun gutxira./ **29**

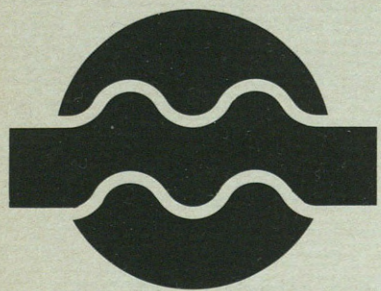
AURREKONTUAK: 1996ko aurrekontuen proposamena luzatu du EAEko Gobernuak. Alderdi politikoek aztertu ondoren, urte bukaera aurretik eztabaidatuko dira Legebiltzarrean. Euskarari zuzendu nahi zaizkion diruak bildu ditugu, eta horien gainean iritziak jaso, zenbakien atzean antzematen diren lerro nagusien inguruan arakatuz./ **38**

GAZTEA

eta

EUSKALDUNA

F.M. 102.6

Lekeition	98.1
Ondarroan	92.5
Markinan	96.7
Aramaion	104.9

BIZKAIA

irratia

Pare bat argibide

Neurea da errua, noski. Ezin pentsatuko nuen harria bota ondoren eskua ezkutatu eta txintxo-aurpegia erakustea. Baina ez nuen inola espero «Jakin»-eko nire ohiko kolaborazioak horrelako zaparrada ekarriko zuenik ere (azaroaren 5eko ARGIA-ko erreportaiatz ari naiz), besteak beste nik uste nuelako, oro har, poesia bezain gutxi interesatzen zitzaizkiola jendeari «Jakin»-eko nire kritikak.

Eskerrak eman beharko dizkiot, hortaz, A. Urbistondo kazetariari. Hala ere, pare bat argibide egin nahi nuke. Libre da kritika, baita maiseaketa ere, baina artikulu horretan kakotx artean eta nik esandakotzat aurkezten dira nik sekula esan edo idatzi ez ditudan gauzak. Adibidez, pare bat aldiz, egungo euskal poesia «ximplea» dela. Bestalde, anbiguotasun probokatzaileria nahita erabili nuen arren, erabat eta espreski baztertzen dut eme/ar binomioan erortzea. Beraz, ados egon edo ez, inork zer esan nuen zehazki jakin nahi badu, hobe du 89. «Jakin»-era jotzea (120-121 orrialdeak).

Zinez uste dut galak ez zuela polemika harrotzerik merezi. Dena den, euskal poesiara irakurle berriren bat erakartzea lortuz gero, gaitz erdi.

XABIER MENDIGUREN ELIZEGI

Eraso sexistak direla eta

Plazandreok-ek joan den larunbatean —azaroaren 4ean— kurtso honetako lehenengo tertulia-ezbaierari ekin dio emakumeen aurkako indarkeria gai nagusia izanez. «Aurten, indarkeria sexistak terrorismoak erahildakoak baino emakume gehiago hil ditu» irakur zitekeen tertulia honetarako prestatutako txostenean. Par-taide guztien artean adostasuna egon zen «ardura gutxi dago indarkeria honen kontra, arazo pribatua jotzen baita» azaldu zenean.

Logikoa zenez, Nafarroako fiskalak

IRAKUR- LEAK MINTZO

esandakoa eta Gasteizen gertatutako bi emakumeen hilketak aztertu zituzten Plazandreok-eko kideek. «Kasu gehienetan emakumeak jasaten duen indarkeria oso hurbiletik dator: aita, senarra, senargai edo maitalea izaten da erasotzaile edota hiltzaile». Honez gainera «erasotzaileak erreinzidenteak izaten dira eta nahiz eta zenbait denuntzia izan tartean emakumea babesik gabekoa dugu».

Tratu txarrak, eta beste mota ezberdinetako eraso sexistak aztertu ondoren Plazandreok taldeak behin eta berriro salatu behar du instituzioek oso gutxi egiten dutela hain larria den arazo honi aurre egiteko.

Tertulian bertan Emakunde eta Donostiako Udalera idazki bat bidaltzea erabaki zuten, Plazandreok-ek oso premiazkoa deritzolako indarkeria sexistaren aurkako sensibilizazio kanpaina bat burutzea.

PLAZANDREOK

(DONOSTIA)

Erretzaileok ere badugu eskubiderik

Zenbatetan entzun behar izan ote dut: «Faborez, itzaliko duzu zigarro hori? Ez baitut kea atsegin». Horrelakoetan itzali eta kitto. Bai baitakit zigarroaren kea ez dela oso atsegin erretzaile ez denarentzat. Baina bada lotsagabe eta harrokeriaz esaten duenik ere. Hori ezin ametitu, eta kontrakoa egin ohi dut:

Hilaren 2an, osteguna, goizeko 9.14etako tren hartu nuen Hernanin. Normalean ez dut trenean erretzeko ohiturarik, baina egun hartan ohartu gabe piztu egin nuen. Bagoien arteko atarian nindoan, justu trenean erre daitekeen toki

bakarrean (erretzerik bada). Martutenen emakumezko bat igo zen, eta nire pare-parean eseri. Igo bezain pronto erreparatu zuen zigarroa erretzen ari nintzela eta ez zuen, ez, oso aurpegi atsegin jarri. «Tira, ezer esaten ez didan ar- tean ez dut itzaliko» pentsatu nuen nire artean. Ez zuen, baina, askorik iraun isilik. «Aizu gazte, ez al duzu ikusten molestatu egiten didala?... Izan ere, gazteokin... Ez errespeturik, ez ezer... Ezin al duzu trenetik jaitsi arte itxaron?... Lotsagabea...». Sekulakoak entzun behar izan nituen. Erretolika amaitzerako, zigarroa guztiz erre zitzaidan. Hala ere, ez zen isildu, ez.

Donostiako estazioan jaitsi nintzen, eta emakume «errespetagarria» hantxe joan zen Irun aldera. Eskola-egunak ez dira berez oso atseginak izaten, are gutxiago ostegun hura. Fakultatera bidean nindola, «zergatik ez ote dit modu onean esan?» baino ez nion galdetzen nire buruari. Besterik gabe itzaliko bainuen zigarro «madarikatu» hura.

XABIER FERNANDEZ

HERNANI (GIPUZKOA)

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
Kontseilu Editorialeko Arduraduna: Baleren Bakaikoa.

HELBIDEAK

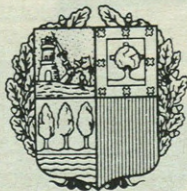
GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. pabiloia.
20160 Lasarte-Oria.
Tlf: 37 15 45. Faxa: 36 10 48.
BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo.
Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.
NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre.
31011 Iruñea.
Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña.
Fax-Tlf: 59 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA:
72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA:
Antza, S.A.L.

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Diputazioa

Kultura eta Turismo Departamendua

kutxa fundazioa

fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

Juan Carlosen sosak eta Renault 12a

EUROPAN barne mugak desagertuta frontera bakarrak kanpokaldeko ertze-takoak direla zirudien: asteotan gure herriko hormetan azaldu diren bezala afitxeetan «Las fronteras matan» esaten de-
nean, Magrebetik Europa aberatsera sartu nahi dutenen pasabide eskubidea eskatzen da. Xalbadorrek ere horiek zituen buruan «Mendian galdu direneri» bertso saila idatzi zuenean: «Iduritzen zaut, gizona bada/ erreprotxurik gabeko./ bidea libro behar lukela/ nahi lekurat joaiteko». Baina pasaporte europarra zuten joan den astean Parisera abiatu eta atzera itzularazi zitzaizen 1200 pertso-
nek.

Bretainia eta Euskal Herriaren arteko elkartasuna aldarrikatzen zuten, eta Pa-
risen epaitu behar dituzten 80 militante eta lagunei beren elkartasuna adierazteko asmoa zuten. Aldez aurretik beren helburua garbi adierazia zuten, gainera.

Frantziatik abiatu zirenek lortu zuten manifestazioa burutzea, Espainiatik bez-
peran pasatakoek ere bai, baina auto-
pistan blokatutako autobusak Andalu-
zian lehorreratzen diren «patera» horien
bertsio modernoa zirela pentsatu behar-
ko zukeen mugan egokitutako edozein
holandarrek. Honek jakingo zuen Fran-
tzia «Vigipirate» operazioan murgildua
dagoela asteotan, baina polizia espaino-
lak ikusita nekezagor ulertuko zuen. Au-
todeterminazioa baino lehen euskaldu-
noi etxe barruko zirkulazio askatasuna
aldarrikatzea egokitu!

EGIA ote da EAJ eta beste zenbait al-
derdik azken denbora hauetan euskal
gatazka deituari irtenbide elkarriketaz-
ko bat ematearen aldeko jarrera azalez-
ko aldaketa dela, ETak azken agirian
salatzen zuen legez? Egia ote da HBK
elkarriketak ezer konpontzeko ez baina
bere jarrerari propaganda egiteko nahi
dituela, jeltkideek behin eta berriro alda-
rrikatu bezala? EA eta HB elkarren au-
rrean eserita egon ziren ordu laurden
horretan bietatik nork ote zaukan ma-
haitik altxatzeko gogorik handiena?

Udaberrian hainbeste esames biztu

■ **«Jeltkideek ETaren inguruan egindako gestioen zurrumurruea zertan den eta sozialistek hauteskunde aurretik efektu kolpe bat egin nahi duten argitzea falta da»**

Pariseko
makroepaiketaren
aurka iragan
asteburuko elkartasun
martxa bitan zatitu zen.
Iparraldetik abiatutako
autobus bakarrak izan
ezik, Euskal Herriko
gainontzeko 23ek ezin
izan zuten Parisera
heldu, ez baitzieten
muga igarotzen utzi,
baina jarraian
Sevillarunzko bidea
hartu zuten, bertan gose
greban dauden presoek
elkartasuna azaltzeko.
Hala ere, milatik gora
lagunek aldarrikatu
zuten babes eskubidea
Frantziako hiriburuan.
(Arg.: «Egunkaria»).

zuten solasaldien kapitulua pasa dela esan daiteke, eta ez ETak bere akzio berri bat Salamankan burutu duelako. HBk Eginen bidez filtratu du jeltxideekin hitzegina, hauek sekula elkarriketarik hasi ez dela argudiatu dute, eta EAren aldetik harremanak ia etentzat daude. Inork jokorik eduki ezean, puntuarena nor jaso dezakeen ere ez da garbi geratu. Jeltxideek ETaren inguruan eginda-ko gestioen zurrumurruena zertan geratu den eta sozialistek legealdia bukatu baino lehen efektu kolpe bat egin nahiko ote duten argitzea falta da, kartak berriro banatzen hasi ote diren jakiteko.

ORRIOTAN duela hamar urte Renault 12az mintzatu zitzaigun Pakito Lujanbio hernaniarra. Martuteneko espetxera ekarri berria zuten, Frantziak estraditatu zituen errefuxiatuen artean zegoen Pakito, tipo jatorra. Eta urte batzuk gartzelan zeramatzan preso batekin izandako eztabaida eskaini zigun argigarri: Renault 12a «deputamadreko» autoa zela batek eta ordurako askoz kotxe hobea edonork zeukala besteak. Lujanbiorena bururatu zaio honako honi, Lasa eta Zabala bahitu zituzten R-12a Hondarribian aurkitu eta argazkian ikusitakoan.

Hamabi urte pasa dira eta autoa hortxe bertan geneukan, Rhin ibarreko gaztelu miragarri bat bailitzan Bidasoa zaintzen duen konbentu-makrokoartelaren aldamenean. Hamabi urte pasa behar izan dute, eta Espainiako estatua pitzatzen hastea. Felipe Gonzalezengana hurbiltzen ari ziren GALi buruzko ikerketak, Bussoten bi gazte tolosarren gorpuak azaldu zirenean. Espainiako erregearen finantzak ukitu dituzte, eta autoak eta txaleta ikusi ditugu. Munduaren etsenplu izan behar zuen trantsizio espainiarraren loriatzen digute egunotan, eta Espainiako estatuak gazta zahar bat dirudi: kiratsa galanta eta barruan harrak. Hondarribiako beren konbentua isilpean Guardia Civilari saldu zioten fraileek aitagure batekin ez dute ordainduko beren bekatua.

PELLO ZUBIRIA

G O R D E T Z E K O A K

KATALUNIAN KONTZERTU EKONOMIKOEKIN AMETSETAN

Kataluniak Hegoaldeko lau euskal lurraldeek Espainiarekin dituzten Kontzertu Ekonomikoak bezalako bat eduki izan balu, autonomia daukan hamabost urteotan 2,2 bilioi pezeta —88.000 milioi libera— gehiago izango zituen eskuartearen urteotan Madrildik eskuratu dituenak baino. Gironako «El Punt» egunkariak kalkulatu duenez, 1995ean Kataluniako Generalitateak 1,7 bilioi pezetako aurrekontua izateko ordezkontzertu ekonomikoarekin 2,5 bilioikoa izango zukeen.

IÑAKI CABASESEN TARTEA

ZERTAN ZEHAZTUKO DA EAE-NAFARROA PROTOKOLOA?

Oinak lurrean ditugula

Eusko Jaurlaritzako lehendakariak eta Nafarroako lehendakariak sinatutako protokoloa, Nafarroako hiruko gobernu berriaren programan jasotzen den konpromezuaren ondorio da, Eusko Alkartasunak bultzatutako konprometua.

Protokolo horretan bi gobernuen arteko Batzorde Iraunkor baten osaketa planteatzen da, azken urteotako garapen politikoa erabat eraldatuko duena. Aipatutako garapen politikoa horrek Nafarroa Euskal Herriko gainontzeko lurraldeekiko urruntzea ekarri du apurka, eta horrekin, beste faktore batzuetaz gain, gure Erakundeetan aber-tzaletasunaren garrantzia politikoa murrizketa.

Eusko Alkartasunaren pazientzia ezatik eta erradikalismo abertzaletik, kontzientzia izan gara eta izaten jarraitzen dugun bizi dugun, edo sufritzen dugun esango nuke, errealitate horrek, pisu politikoaren galera hori eta Nafarroa euskal proiektu baterakoi batetik betirako banatu nahi duen ildo politikoaren areagotzea errealismoz gainditzeko ekintza ausart bat behar zuela.

Nahikoa lorpen esanguratsua da gobernu-konprometua beste alderdi politikoek barneratu izana, eta gobernu berriaren lehenengo ekimenetako bat martxan jarri izana.

Orain unerik eta zatirik zailena dator, baina era berean bide honetan esperantza gehien sortarazten duena: erakunde, politika, ekonomia eta gizarte mailako bien arteko harremana sortzea, herritarrengan zuzenean eragina duten konprometua eta eduki zehatzetan oinarrituta.

Ezen Nafarroak Herriaren gainontzeko lurraldeekiko harremanak gauza asko eskatzen baititu, baina horietatik lehenengoa da iritsi garen egoera honekiko errealismoa. Borondate eta printzipio adierazpenen gainetik, azken urteotako atzerakada hain da serioa, ezen ezin baita erabakietan gauzatzen ez diren adierazpenekin soilik saihestu.

Abertzaletasunaren erronka Nafarroan, Nafarroaren bakarkako ibiltze honen abenturak alternatibarik baiduela nafarrei sinistaraztea da, eta alternatiba hori etorkizunerako askozaz positiboagoa dela, gainontzeko euskal herritarrekin banatuta. Gaur egun autokontsumo moralerako abertzale izatea ez da nahikoa. Kontzientzia honekiko nagusiki urrun dagoen gizarte hau irauli behar da.

Jakes Abeberri, Miarritzeko auzapezordea

«HB gabe euskal nazionalismoa espainiar erregionalismoa izango litzateke»

Orain 65 urte Miarritzen sortua. Iparraldeko euskal politikagintzan gizon seinalatua. EBko batzordekidea da, eta Miarritzeko Herriko Etxean hautetsi: Borotra auzapezaren ondokoa. Enbata mugimendu politikoaren sortzaileetako bat, goardia zaharreko militante abertzale nekaezina eta kritikoa.

Nondik dator Euskal Batasuna alderdi politikoa, eta nora doa?

1987an eratu zen. Enbata sortuz geroztik —hots, 1963tik— EMA sortu zen arte —1986an—, Iparraldean ez zen abantzu erakunde politikorik izan; EHAS fenomeno politikoa izan ezik. Bitxia izan da hori. Izanik ere, abertzale eremu bat bazegoen, nahikunde berezia zuena baina, gutxiengo izanagatik politikan sinesten ez zuena.

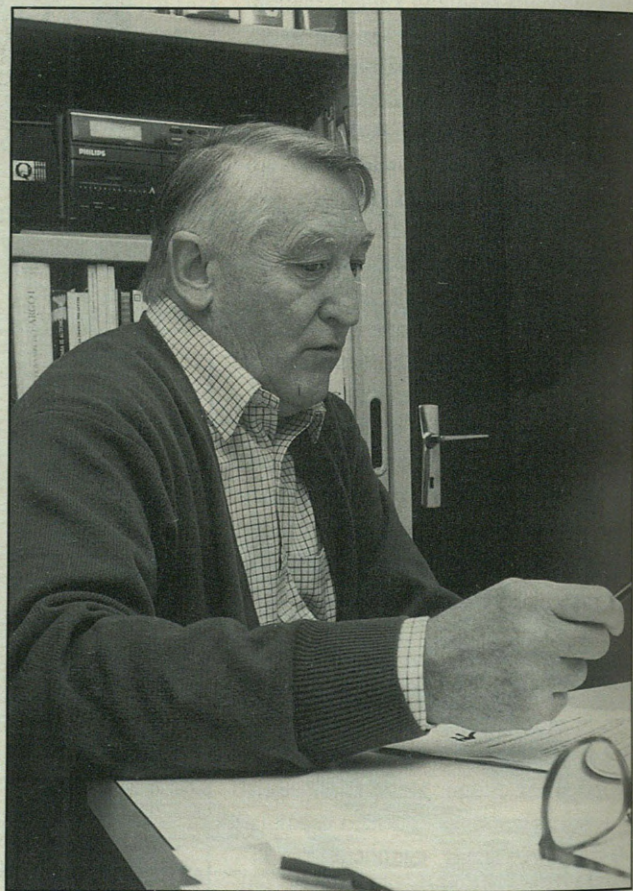
EMA Iparretarrak talde armatuak bultzatua sortu zen, espresio politiko bat izateko baitezpadako beharra baitzuen. Euskal Batasuna, berriaz, ETaren inguruak bultzaturik eratu zen. Euskal Batasuna, neurri batean, IKren jokaera anbiguoaren kontrakarrean eratu zen.

Gerora, ordea, espresio politiko horrekin bat etorri zarete Abertzaleen Batasuna koalizioa osatuz. Zertan da zuen ekimena?

EMA sustrai sakoneko mugimendua da; gu haien hurbil gaude, eta bai eurak bai gu ohardun gara elkarrekin aritu beharraz, hauteskundeetan, esaterako.

EBko azken kongresuan, EMA eta EBren arteko ardatzak lehentasuna duela adostu arren, aldi berean, gainontzeko indar abertzaleei edozer gauzatarako prest gaudela aditzera eman genien. EBn izpiritu ireki bat dago, eta harremanetan gaude gaineratiko indar abertzaleekin: Patxa eta OI-dartzen, hala-nola Gazteriak talde berriarekin ere.

Eskuineko alderdi aber-

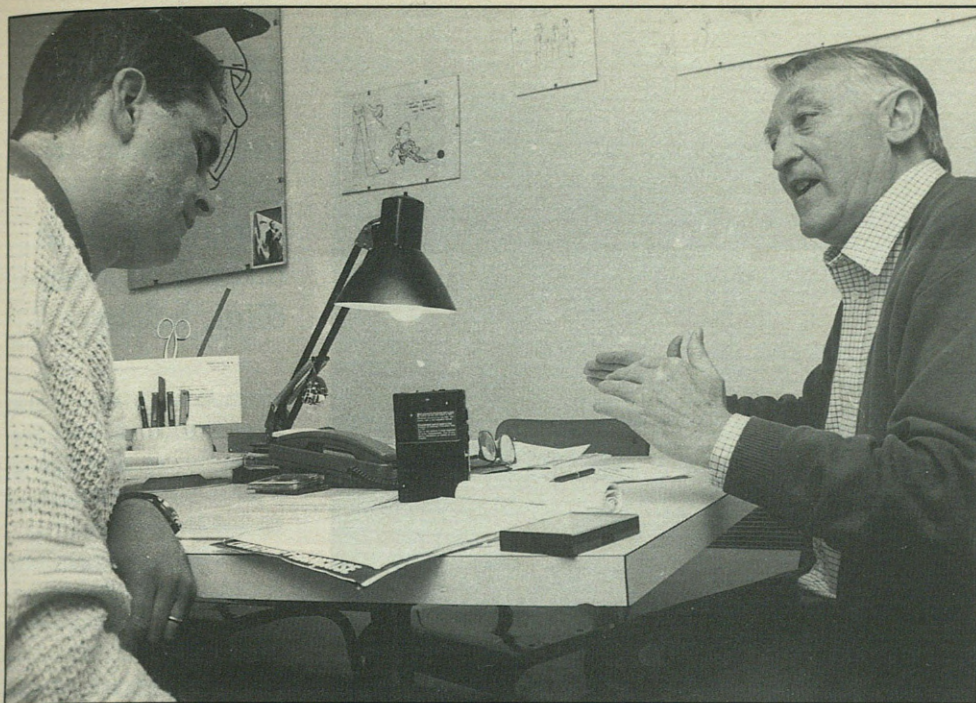

«Negoiazio politikoaren gakoa, alderdi abertzaleen arteko aurre-akordio bat erdiestean datza». (Arg.: Garikoitz Garaialde).

tzaleekin, EAJ eta EArekin, zailagoa da, ordea. EAJren-tzat bereziki, biolentziaren sustengurako koalizio bat baino ez gara, eta horrela

zaila da elkar aditzea. Erran behar da, halaber, haiek alderdi sukurtsalista baino ez direla hemen.

Hauteskundeak aipatu

«Mugaz gaindiko harremanetan, Iparralderik ez dagoela erran behar da». (Arg.: G. Garaialde).

dituzu. Azkenekoen on-dotik, zer ikasi duzue burrengoei begira?

Hauteskundeetan erdietsi ditugun portzentaieetatik gorago egiteko, abertzale guztiok bildu beharko dugu: lehen ikaspena. Goiti ari gara, emeki-emeki alta. Gorkada berria ezagutu beharra daukagu, indar politiko eragile gisara arituko bagara. Abertzale guztiok batean aurkezteko gauza ez garen neurrian nekez, ordea.

EBn badago gogoeta eta estrategia berri bat, eta da: jende abertzale ez den askorekin bat egitea. Funtsen, abertzale izan gabe Iparralderako instituzio berrezko baten alde herritar anitz baitago; auzapez eta hautetsi franko barne.

Enbata sortu zenetik,

abertzaleok ia-ia diskurtso bera erabiltzen dugu. Guk segitzen ahal dugu abertzale izaten, baina urte luzeetako borrokaren ondoren, oraindik ere Euskal Herriak izaterik ez dauka. Gure buruan eta sentimenduetan bai, baina legez ez da existitzen. Eta izan dadin, gizarte zibilean gure aliatuak aurkitu behar ditugu, egon badaude eta.

Miarritzen, Borotra frantses zentristarekin hori guztia gauzatzen ari al zarete?

Baiki. Miarritzen, euskal kontzientzia arras ahula zen hiria izaki. Miarritze Bestelakoa izeneko udal taldean, abertzale eta abertzale ez direnen nahiak biltzen dira. Borotzarekin akordioa sinatu genuenetik, bere progra-

ma barruan ari gara lanean. Emaitzak hor ditugu: ikas-tola berria, 100 ikasle dituen, eta laster bikoiztea espero duguna.

Badago udal komisio berezi bat, bestalde, euskal kulturaz arduratzen dena. Herriko Lizeoan, frantsesarekin batean euskara ikasi beharrekoa izanen da. Euskal Kultur Erakundearekin harremanak ditugu elebitasuna aitzinatzeko. Alabaina, gogoan izan behar dugu ez aspaldi esaten zela Miarritze Gaskonia zela eta ez Euskal Herria.

Ardanza eta Otanok sinaturiko protokoloa batetik, Lamassoure eta Suduperen arteko harremanak bestetik. Zertan da lurraldetasunaren arazoa, Iparraldearekin ba al dago zer eginik?

Mugaz gaindiko harremanetan, Iparralderik ez dagoela erran behar da; Akitaniako gobernu barruan Iparraldeak ez du izaerarik.

HAMARREKOA

FILIFE BIDART

«Gure arteko onena agian; bere estrategia politikoa okerra da ordea»

DIDIER BOROTRA

«Aski argia abertzaleekin batera bide egiteko»

MICHEL BERGOUIGNAN

«Gizarte zibilean aritzeari lehenetsuna damaion abertzale zuzena»

PATXI NOBLIA

«Bergouignanek kastakoa, langile fina eta lagunmina»

MICHELLE ALLIOT-MARIE

«Euskal Herriaren zoritxarrerako, politikari profesionalen kastakoa»

UNAI PAROT

«Ene begirunea osoa du; lehenbailehen aske ikustea desio dut»

ALAIN LAMASSOURE

«Alta bada, Britainia, Alsazia edo Euskal Herriaz diharduenean, batzuetan sobera bero, eta bestetan sobera hotz agertzen da»

RICHARD IRAZUSTA

«Sen politikoduna; berarekin gustua ematen du lan egiteak»

JEAN-JACQUES LASSERRE

«Geroko euskal departamenduko lehendakaria izan nahiko lukeena»

JEAN-PIERRE DESTRADE

«Diru truk bere burua deskalkifikatu du»

«Joel Cathala GAL aferarekin publikoki salatu izan denean, auzitegira joko duela erran du; non dago prozesua, ordea?»

«**Patxi Zabaletaren alde bateko su-eten proposamenaren alde nago; HBn horrekin ados ez direnak ulertzen ditut, halaber**»

alderdien egungo espresioek ez lukete zentzu bera HBrik gabe; honen borroka-izpiritua funtsezkoa baita Euskal Herrirako.

Ni HBren alde egonik ere, kritikoa naiz praktika armatuarekin. Ni ez naiz hango bizitza politikoa ordea, eta nekez emanen dut iritzi objetibo bat. Ni elkarriketa garatzearen alde nago, baita Patxi Zabaletak proposatzen duen alde bateko su-etena-
ren alde; bat nator jokabide horrekin. Herri Batasunan jokabide horrekin guztiz ados ez direnak ulertzen ditut halaber, zeren eta ETak alde bateko su-etena behin zabaldu baitzuen, eta esperientzia ez zen onuragarria izan. Aljeriako elkarriketez ari naiz.

Ikusten al duzu epe laburrean irtenbide negoziatua?

Demagun ETak alde bateko su-eten bat iragartzen duela, batetik ezker abertzalea, eta bestetik espainiar-zaleak eseritzen direla. Une horretan garrantzitsuena da jakitea non kokatzen diren EAJ eta EA alderdiak, zenbateraino dauden prest negoziaketa politiko horretan engaiatzeko. EAJk bereziki, konpromezu handia baitauka negoziazio politikoa-
ren erronkan.

Bai ETan bai ezker abertzalean, negoziazio politikoa aitzina eramateko be-

«Euskal gizartea are eta gehiago garatuko da IK gero eta ahulago den heinean». (Arg.: G. Garaialde).

Lamassoure mintzatuko da Suduperekin, baina, Miarritze, Angelu eta Baionaren izenean baino ez; bera BAB-eko presidentea ez beste da. Iparraldeko bizilagunen erdia bertan bizi badira ere, BAB delakoa ez da Iparraldea ordezkatzeko instantzia.

Iparraldeko euskaldunok, gure lurraldea bereziki defendituko duen instituziorik ez dugu. Ez dezagun gure

burua engaina. Akitaniako gobernuarekin, edota BAB bezalako erakunde batekin nolabaiteko harremanak daudelako. Euskal Herria legez, Iparraldean, ez da existitzen, eta berau azaltzen delarik, interes zehatzei erantzuteko azaltzen da.

Bere sorreratik HBrekin posizionatu izan zara. Nola ikusten duzu HB gaur egun, baita begoko

gainontzeko indar abertzaleak?

Sentimentalki ene aukera politikoa HB da, baina, beti ere kritika politikoa eginez. Ni ez nator guztiz bat Herri Batasunarekin, globalki bai, ordea. Gaurko eszena politikoa ezin da HBrik gabe ulertu: euskal nazionalismoa espainiar erregionalismo bat izango baitzen aspaldi, izan ere. EAJ eta EA

netako nahimena bada-goela uste dut nik. Behar den malgutasun guztia jarrita ere, oso zaila da oraingo egoera honetan negoziatzia duintasunez gauzatzea, halere. Etsaiak gibelasmoz jokatatu baitu orain arte, eta halaxe jokatuko ere. Gakoa, negoziatzia hasi aitzin, indar abertzaleen arteko pakto bat erdiestean datza.

Ipar Euskal Herrira etorri, zein da etorkizuna IK eta bere inguru politikoarentzat?

IKren garaia pasatu zen jada. Bere garaian euskal arazoa agertarazteko balioa aitortu behar zaio, haatik. Euskal Batasunatik ez dugu bere ekimena kondenatuko, nahiz politikoki erraten dugun bere estrategia erratua dela. Gure ustez, euskal gizartea are eta gehiago garatuko da IK gero eta ahulagoa izan den heinean. IKren etorkizuna, eta orobat Iparraldekoa, Hegoaldean bake ondorengo egoera batetik argituko da.

GAL frantsesaz mintzo da azkarki, baita Joel Cathala komisario buruaren inplikazio posible batez. Zer deritzozu?

Begi bistakoa da, polizia frantziar zenbaitek GALEkin zuzenki lan egin zutela. GAL babestua izan zen, garaian

T A N T O A

Politiko tematsua

Jakes Abeberri Iparraldeko abertzaleen politikoaren lehendabiziko pentsalari eta egituratzailerak gertatu zen 60.eko hamarkadan. Enbata aldizkari eta mugimenduan gogoeta eta lanbide asko ireki zituen.

Politika gizon miarritar familia batetan hazia, debate politikoa zer zen aspaldidanik zekien. 1967. urteko martxoan, Iparraldean txoke politikoa handi baten sortzaile gertatu zen lehendabiziko aldiz hauteskundeetara abertzaleak sarraraziz. Duela 25 urte zendu De Gaulle jeneralak piztu frantses nazionalismoaren aurka buruz buru jotzea zen.

1968. urtetik gaur arte, hainbat gertakariak hunki edo jo Euskal Herriaz gogoeta politikoa bideratu du, Iparraldeko beti Hegoaldeko politikarekin uztartuz. Aldaketa askoren kritiko zorrotza agertu da «Enbata» aldizkariarekin. Euskal Batasuna sortu zuen ere eta Iparraldeko abertzaleen batasunaren nahia ardatz erakutsi du beti.

Batasuna, puntu minuetan, irabazteko alternatiba bakar frogatu du Miarritzeko udal hauteskundeetan. Miarritze —inork usteko ez zuena— abertzaleen lorpen nagusi bihurtarazi duena da Abeberri.

Eta nolaz ez aipa gizon

Luzien Etchezaharreta
Kazetaria

horren jakintza, jendearen konbentzitzeko ahal-tasun harrigarria, norma-hirekin hitz egiteko gaitasuna. Nonahi harrera politikoa handi bat egiten ahalko zuenak Euskal Herria aukeratu zuen, zigorrak, baztertzak eta irainak jasanez: 1963. urtean Itsasuko Ageria plazaratu zuena gure duintasunaren eraikitzaile handietarik da.

garaiko frantziar gobernuen politikak; sozialisten aldetik lehenik, eta areago Pasqua Barne ministroa izan zenean.

Bi poliziek lankide politika bat gauzatu zuten. Diru kontuan, akordio doilorrak izan ziren Espainiako eta

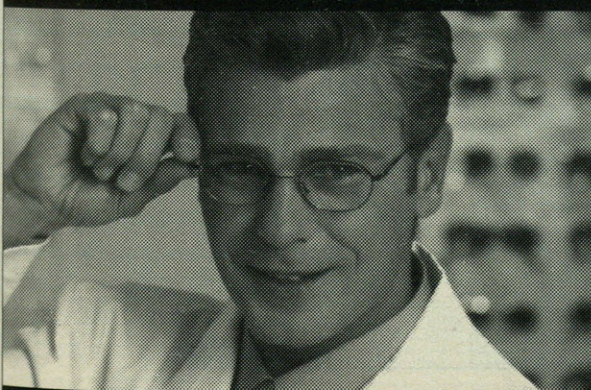
Frantziako polizien artean. Joel Cathala publikoki salatu izan denean, prozesu publiko bat zabalduko duela erran du; auzitegira joko duela. Non dago prozesua, ordea?

GAL afera Frantziar auzibideratuko balitz, agerian

geldituko lirateke bi polizien arteko harremanak eta hobentasuna. Maleruski, lehendik ere ezagutu izan dugu egoera hau, Aljerian kasu, baina egungo ez da deus epaitu ez zigortua izan.

MIKEL ASURMENDI

"EZ DUZU EZER HOBETO IKUSIKO"

VARILUX LENTE PROGRESIBOAK

HURBILEKO NAHIZ URRUNEKO, IKUSMEN EZINOBEA

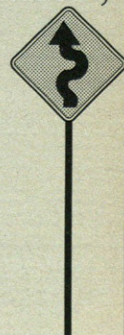

Lente progresiboetako teknologia aitzindaria espezialista onenek zeuri egokitua. Zure ikusmena edozein distantziara ezinobea izateko. Berme onenarekin. Aitzindariarenarekin. Varilux. Ez duzu ezer hobeto ikusiko.

BERMEAREKIN:

ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOETAN 1 Zba

Hernani, 4 - DONOSTI

HIRU MUNDU

■ ARGIZPIAK IPAR IRLANDAN

IPAR IRLANDAKO bake prozesuak bere une garrantzietako bizi duenean, argi izpi bat ikusten hasi da Erresuma Batuko arma entregaren jarrera itxian. Entrega adosteko batzorde bat osatzearen ideiarekin aurrera jarraitzen du baina badirudi alderdien arteko elkarriketak hasteko IRAk jadanik ez di-tuela armak orain entregatu beharko. Zurrumurruak egiaztatuko balira, bake prozesua aurrera atera litekeen adierazgarri garbiena lirateke. Oztopoak horren luzez jartzea zein arriskutsua den argi geratu da. Gatazkaz berba egiteko, IRAren armek urtebete baino gehiagoz isilik egotea ez al da boron-date onaren nahiko adierazgarri?

■ ESLAVONIA OSTEAN BOSNIAKO ISTILUA

EEBB-ETAKO Daytoneko aire armada basean Jugoslavia ohiako bake prozesuak bere lehenbiziko urrats arrakastatsuak eman ditu: kroaziarrak eta musulmanak Mostar batzeko eta elkarrekin osatu duten federazioan sakontzeko adostasunera iritsi ziren lehenbi-zi, eta ondoren, serbiarrak eta kroaziarrak gehienez bi urte barru Eslavonia Kroaziaren baitan izan dadin sinatu du-te. Kroazia, beraz, lurraldeari dagokio-nez 1991eko egoerara itzuliko litzateke. Hurrengo urratsak korapilotsuagoak izango dira, Sarajevo, Bosniako Federa-zioaren lurralde banaketa eta bos-niarserbiarren estatus juridikoaren konpetentziak. Negoziaketa hauek, zalantza barik, denbora gehiago eska-tuko dute.

■ NATO EEBB-EN AGINDUETARA

JOHN GALVIN Estatu Batuetako gene-ralak NATOk idazkaritza nagusia utzi zuenean eta europar bat izendatzeko lehenbiziko urratsak eman zirenean, Europako NATOkideek «EEBBekiko erabateko menpekotasunaren amaie-raren hasiera» aldarrikatu zuten ozenki. Eguneroko erabakiek egoera hori oraindik urruti dagoela adierazten dute, eta unean uneko erabaki garrantzi tsuetan EEBBen buruzagitza bere indar guztiarekin agertzen da. Bosniako aur-tengo uda amaierako bonbaketek —EEBBen bake ekimenarekin zuzenki lotuak— eta Ruud Lubbers holandarrari idazkaritza nagusirako jarritako betoak argi asko erakusten du NATOn nork agintzen duen.

Yithzak Rabinen heriotzak dantzan jarri du Israeleko gizartea, Rabinen garrantziagatik, judu batek hil zuelako eta, harrigarriena, azken datuen arabera polizia atentatuaren ahaleginaren jakinaren gainean zegoelako aspaldi. PAErekin sinatutako akordioekiko oposizio guztia ikusita, argi dago Rabinen heriotza ez dela zoro batzuen ekintza isolatua; larriena, dena den, antza estatu aparatuaren bide dauzkaten hari guztien agerpena da. Rabinen heriotzaren inguruko istorioa hasi besterik ez da egin.

Berriro berandu

KEN SARO-WIWA ogoniarra eta bere zortzi herkide gehiago hil berri ditu Nigeriako erregimen militar-kolpistak, eta bat-batean Nigeria nazioarteko parien zerrendara iragan da. Hala ere, petrolio erosketek aurrera jarraituko dute. Shell petrolio konpainia erraldoiak, neurri handi batean erregimen militarra sostengatzen duena, eskuak garbitu ditu eta mendebaldeko gobernuek ezikusiarena egin dute konpainiarekin. Bestetik aipagarria da nazioarteko erantzuna, akaso ez zuen ezer konponduko baina nazioarteko komunitatea berandu iritsi da berriro. Ohi lez, sasoi bateko hiletetako emakume negartien antzera, ondoren negar malkoak eta salaketak. Dena den, gatazka hau guztia oinarrian Afrikan oso hedatua dagoen errealitatea ageri da, kolonialismoak utzitako ondare lineala, zeinaren ondorioz estatuak herrien izaera kontuan hartu barik delineatu ziren. Erru guztia Afrikako mugetatik kanpo bilatu gura barik, indar kolonial ohiak eta EEBBek elite zapaltzaile ugari emandako zeharkako laguntza esanguratsua da Nigeria moduko egoeren mantenuan.

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Non sartu da Europa?

EZ dira ez, 'gai europarrak' deiturikoak egun hauetan komunikabideetako lehen orriak betetzen dituztenak. Birpasa txiki bat eginez ez dirudi Europako Batasunaren ahotsa entzutea erraza denik, ez Europako lurraldeetan gertatzen diren gertakizunetan ez eta ere mundu zabaleko beste hainbat tokitan ere.

Serbiarrek, Sbrénican sartzera, sei milaren bat bosniar akabatu omen zituzten, gu oraindik ipar amerikarren erabakien zain ginelarik (zorionez eta gure lasaitasunerako, azkenean esku hartzea erabaki zuten eta badirudi gerla gelditu daitekeela).

Chiracek, berri, saio atomikoei eustea erabaki du, bere kide europearrak nola hala konpondu dira etxe barruan eta deklarapen mailan saioak gaitzesteko Chiraci inolaz ere muzin egin gabe, Felipe Gonzalezi egindako bisita dugu lekuko.

NEW YORK-EN NBek bere 50. urteurrena ospatu du baina Clintonek eta Ieltsinek parra egin arren ez dirudi etorkizuna hain alaitua denik.

Ez dirudi Europako Batasunak gehiegi agintzen duenik nazioarteko kontzertuan. Ingalaterrako Erreginak ere fax bat eskatzen dio ustezko Kandako lehen ministrari Quebeceko subiranotasunari buruz telebistan zer esan behar duen jakiteko. Hori bai. Ritt Bjerreraagaard komisaria andreak idatziko liburuari buruz eztabaida franko egon omen da Bruselan, baita erabakiak hartu ere, eta liburuaren dendetatik erretiratuko omen da. Ezin izango dugu, bada, Felipe Gonzalez gizon interesgarria izan arren borondate politikoa agorturik daukala irakurri edota komisioaren bileretan piparra zeinek egiten duen jakin.

KORO GARMENDIA GABETE
EAJko zinegotzia Donostian

EGUNKARIEN sakonetara jo beharko dugu, azken asteburu hauetako batean, Cordoban, Enplegu ministrarien bilera egin zela jakiteko eta baikortasunak jota edo Griñan ministrari espainiarrak 2000 urtera bitartean European hamaika milioi enplegu berri sortzea ez dela 'handinahikeria' ezagutu ahal izateko.

Egia esanik, ez dakit serio hartu ala txantxetan hartu. Ni, halaber, eurobaikorra nahiz ez bait dut uste Europako Batasunetik at etorkizun hobia dagoenik, fede kontua izango da agian, baina horrelako erronkei aurre egin behar badiegu, faborez, baten batek har dezala lema, baten batek har dezala lidergotza. Eta gauza bat aitortuko dut, egunkariekin esaten duten bezala Bonn eta Parisen artean ardatza osatuko balitz poztuko nintzateke, ez gaude gu arnasa inongo proiekturi emateko baldintzatan.

Azken inkesten arabera, CiUk gehiengo absolutua lortzeko aukera du

Katalunia abstentzioa eta PPko mamuen beldur

Azaroaren 19an egingo dira Kataluniako Parlamentua berritzeko bosgarren hauteskundeak. Deialdi honetan parte hartuko duten bost indar nagusiek (CiU, PSC, ERC, IC-Els Verds eta PP) arerio komuna izango dute igandean: abstentzioa.

Jordi Pujol da, zalantzarik gabe, hautagairik indartsuena.

ABSTENTZIOAK kezka bera sortu du bost indar parlamentarietan. Jakitun dira fenomeno honek eurentzat izango duen eraginaz, batez ere estatuko alderdiak, hauteskunde hauetan inor baino gehiago PSCko sozialistak kezkatzen dituela

indar nazionalistak baino gehiago. Hautagaiek ez dute ahazten hauteskunde autonomoetan abstentzio indizea beste deialdietan baino askoz ere altuagoa dela, beste arrazoi askoren artean jatorri emigrantea duen biztanleria kataluniarraren zati

esanguratsu batek ez duelako ez aukerakoa ezta beharrezkoa ere ikusten botoa ematera joatea.

Hau dela eta, hautagai guztiak, nazionalista moderatu, independentista, sozialista, komunista ohi nahiz kontserbadoreak, absten-

tziozale den giza sektore hau euren diskurtsoetan kontuan hartzera eta arreta bereziaz tratatzera beharturik ikusi dira.

1992ko hauteskunde kataluniarretan boto-emaeilen % 45 etxean geratu zen. Portzentaia honek deialdi

autonomikoetako komunitate abstentzionistenen artean jarri zuen Katalunia. Gauzak horrela, bost milioi pasa boto-emaileko errolda izanik, hiru milioi boto-emaileen partehartzea on-tzat har daiteke, deialdi ka-taluniarretan inoiz lortu ez den kopurua baita.

Gehiengo absolutua

ADIERAZLE guztien arabera Convergencia i Unioko (CiU) nazionalistek -euren berrautaketarako hautagaia Generalitateko behin-behi-neko presidentea Jordi Pujol da- azaroaren 19ko hautes-kundeak irabaziko dituzte. Jarraian irabaziriko bosga-rrenak. Hori diote inkestek. CiU boto gehien jasoko di-tuen aukera politikoa izango dela inork ez du zalantzan jartzen. Dena den, naziona-lista moderatuek deialdi hauetan gehiengo absolutuz irabaziko dutenik ez dago hain garbi. CiUk lehen hau-teskunde kataluniarrek ira-baztea lortu zuen 1980an, baina soilik 48 eserlekure-kin, gehiengo absolutua lort-zeko 68 eskuratzea behar zituenean. 1984an naziona-listek gehiengo absolutua-ren helburua lortu zuten, 72 diputatu izan baitzituzten. Hiru diputatu galdu zituzten 1988ko deialdian, 69rekin geratuz, baina bat gehiago izan zuten 1992an. Orain egoera delikatuagoa da, Generalitatean 15 urte eman eta gero konbergenteak erreta daude, ez gehiegi hala ere, eta Espainian bi urtez sozialistei eskaini dieten la-guntza parlamentarioa kal-tegarria gertatu zaie.

Hala eta guztiz ere, Jordi Pujolek egoera zailenetik probetxua ateratzeko duen ahalmenak eta gainontzeko

Barne korronteen borrokak

Hauteskunde hauetara aurkeztu diren bost indar parlamentarioek barne egoera desberdinak bizi dituzte, eta batzuk bene-tako arazoak zerrendak egiteko orduan ikusi ze-nez. CiU, nazionalista konbergente eta naziona-lista demokristaez osa-turiko indarra da zailtasun gutxien topatu dituen tal-dea, hauteskundeek da-kartzaten arazoez ardura-tzeko orduan. Beste zen-bait gauzaren artean, hauteskundeok Jordi Pu-jolek bere alderdiaren, CDCren eta Gobernu ka-taluniarren berritze eta gaztetzea noraino eraman nahi duen ikusteko balio izan dute. Bide hau jada urratu zen zenbait pauso emanez, baina baita es-tropozo eginez ere, Jaume Roma, mesedeko tratuak zirela eta Herrilan eta Lu-rralde Politikak kontseila-ritza utzi behar izan zuen politikariarekin legez.

Hautagaien dagokienez,

erabateko kontinuitatea da nagusi 1992ko zerren-dei jarraituz. Macia Ala-vedra egungo Ekonomia eta Finantza kontseilaria Bartzelonako hautagai-tzatik kentzeko Conver-gencian barne mugimen-duren bat edo beste izan bazen ere, azkenean inongo lidergo arazorik ez duen Pujolek zerrendeta-ko bigarren hautagai gisa inposatu zuen berearekin ateraz.

PSCren egoera, aldis, dramatikoa da, benetako hondamendia bizi izan baitzuen zerrendak egi-tean. Ustez Filesa kasuan nahasturik dagoen Josep Maria Salaren inguruko sektoreak eta alderdiko aparatuak euren hauta-gaiak sartzeari lortu zuten, hautagai soil batzuk lortu dituen Raimon Obiolsen jarraitzaileak zokoratuz. Joaquim Nadalek ere ez zuen lortu bere ahalbide guztiak baliatzea.

PPren zerrendak, aza-

roaren 19an aurkeztu di-renen artean Madrilan al-derdiko zuzendaritza es-tatalarekin negoziatu be-har izan ziren bakarrak, berritze gradu bat onar-tzen dute, Kataluniaren errealitate nazionala eta katalanismo politikoaren oinarritzako printzipioen aurrean jarrera irekiagoa duten Josep Maria Tries de Bes eta Jorge Trias Sagnie-rreren ildoan dauden hau-tagaiak onartzen baitira.

IC-Els Verds taldeak barne arazo gutxi dituela hauteskundeei aurre egingo dion bitartean, ERCko zuzendaritzak ze-rrendetatik kanpo utzi ditu Carles Bonet buru duten sektore kritikoak. Horrez gain, bertan behera geratu da Assemblée d'Unitat Popular izenekoa antolatu duen independentismo erradikalaren sektorea bere zerrendetan sartzeko hasiera batean Angel Co-lomek pentsatu zuen pla-na.

hautagai guztiak atzean uz-teko moduko bere erakar-garritasun elektoral ukaezi-nak badirudi CiUren alde asko egin dutela.

CiUren itxaropena bizirik

SONDEOEK diotenez be-hintzat, hala dirudi. Lehen inkestak, Sigma Dosek egin eta irailaren 20an «El Mundo de Catalunya»-k argitaratu

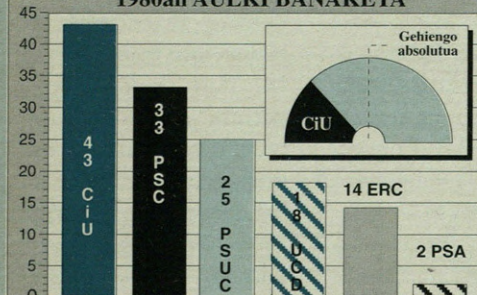
zuenak, 7tik 10 eserlekurai-noko galera aurrikusten zuen CiUrentzat. Azkenak, Vox-Publicak egin eta «El Periódico de Catalunya»-k urriaren 29an kaleratu zue-nak, Sigma Dosek egin-i-koaren ondoren jakitera eman ziren beste inkesta ba-tzuen antzera CiU gehiengo absolutua lortzeko zorian ibiliko dela ziurtatzen zuten, 67tik 70 eserlekura bitarteko

kopurua lor dezakeela bai-tzioten. Hilabete eskaseko epean nazionalisten hau-teskunde-espektatibek ho-bera egin dute nabarmen. Pujolek jakin badaki hainbat gauza garrantzitsu bere alde dituela, eta horien artean dago autonomiak iraun di-tuen 15 urteotan eginiko gobernu lana. Bide honeta-tik abiatuta, hauteskunde hauetan CiUren estrategia Kataluniaz asko hitz egitea izan da, autogobernuari es-ker urteotan egin diren gau-za positiboak azpimarratu, okerrak isilean gorde eta ba-tez ere Espainiaz eta politika

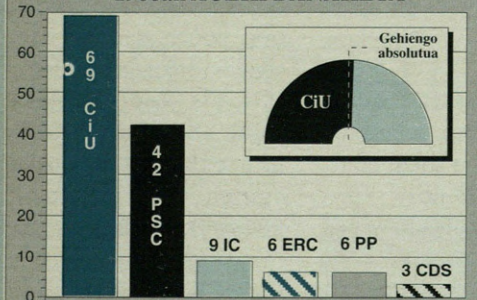
Kataluniarren zati esanguratsu batek ez du ikusten ez aukerakoa ez beharrezkoa autonomikoetan botoa ematea

CiU-REN HEGEMONIA AZKEN HAMABOST URTEOTAN

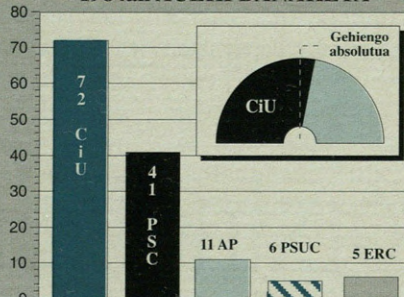
1980an AULKI BANAKETA

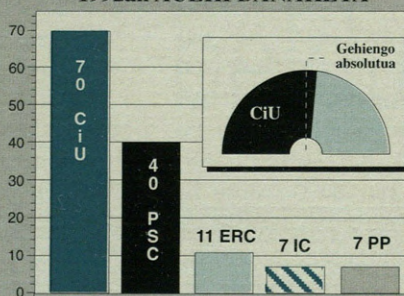
1988an AULKI BANAKETA

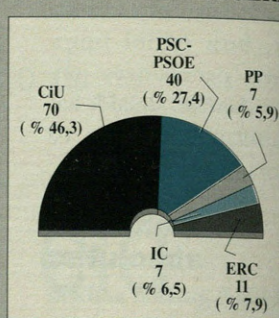
1984an AULKI BANAKETA

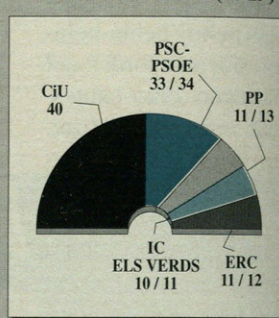
1992an AULKI BANAKETA

GAUR EGUNGO EGOERA

CISen SONDEOA (X-19)

espainolaz tutik ez esatea, beti ere gauza hauetaz mintzatuz PSC edo PPri sinesgarritasuna ez bazitzaien kentzen.

Gauzak askoz zailagoak ditu Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC), bere lehendakariaga den Joaquim Nadal Gironako alkate eta alderdiko korrante nazionalisteneke ordezkaria pujolismoaren alternatiba gisa irudi koherentea eta berri-tzailea eskaintzen ahalegin-du arren.

Sozialisten hondoratzea

PSC-RI benetako hondoratzea iragarri diote inkestek. Aurrikuspen hauek baieztatuz gero, 1992an 40 eserleku eskuratu zituzten sozialistek, 7tik 11 diputaturaino galduko lituzkete; parlamentu kataluniarreko biga-

rrren indar gisa segituko lukete, baina egun nazionalistekin duten aldea handituz. Nadalek Generalitateko Gobernuak eginiko gestioaren kritikan oinarritu du bere kanpaina, beti ere diskurtsoa erabat gogortu gabe, Pujolekin gustora ez eta ERCren postulatu independentistarekin bat ez datozen boto-emaile katalanistene-tik ez aldentzeko.

Gutziz errazagoa izango da Alderdi Popularrarentzat, bere boto eta diputatu kopuruak gora egin baitezake, baina ez lehen sondeok zioten neurrian. Kontserbadoreen lehendakariaga, Aleix Vidal-Quadras, bere

alderdia hirugarren indar politiko bihurtzearen sozialismoarekin nahiz nazionalismo moderatuarekin gustora ez dauden sektoreak inguratzen ahalegin-du da.

Independentisten estankamendua

ANGEL Colom hautagaiaren opzio independentistari Generalitateko ateak ireki asmoz batez ere gazteei eta CiUko boto-emaile erradikalenei mezu optimistak bidali bazaizkie ere, Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) ez du erraztasun gehiegirik izan hauteskunde kanpaina honetan. Son-

deok diotenez, Esquerrak 1992an lortutako eserleku kopuru berdintsua eskuratu luke. Modu honetara, Colomen alderdia jada ez litzateke Parlamentuko hirugarren indarra izango, eta estankaturik geratuko litzateke. Independentistek marko politiko berria behar duen aroa hastear dagoela defenditu dute kanpaina honetan. Ildo honetatik, Colomek autonomi estatutu berri baten beharra azpimarratu du, gazteei independentziaren belaunaldi bihur daitezen dei eginez. Iniciativa per Catalunya-rentzat (IC), aldiz, espektatiba elektoralak onak dira. Sondeoen arabera, egun 7 diputatu dituen talde honek hauteskunderen ondoren 10 edo 11 izango ditu.

Vidal-Quadras (PP) sozialismoarekin nahiz nazionalismo moderatuarekin gustora ez daudenengan inguratzen saiatu da

PACO SOTO

O I A R T Z U N

TXIRRI MIRRI TXIRIBITON

MADALENSORO

1995eko Azaroak 18 - Larunbata

Arratsaldeko 6retan

Babeslea:

**Oiartzungo
Udala**

Laguntzaileak:

Gipuzkoako Foru Aldundia
Kultura eta Turismo Departamentua

ARGIA

Antolatzailea:

SARRERAK SALGAI:

OIARTZUN: Amazkar Taberna, Madalensoro.

DONOSTIA: Bilintx, Azoka, Frudisk.

ERRETERIA: Arkaitza.

IRUN: Bertso Hop, Centro Musical Irún.

LESAKA: Zialdo. - BAIONA: Zabal Liburutegia.

Vicente Almoguera, Sondikako aireportuko zuzendaria

«Bidaia-rien terminal berria 1998ko udan inauguratzea espero dugu»

Azken urtean %15 hazi da Sondikako bidaia-ri kopurua. Honi aurre egiteko aireportuaren handitze planari ekin diote bertako ardu-radunek. Terminal eta aparkaleku berriak, 12-30 pistaren luzatzeak eta kontrol dorrea eraikitzeak beharrezkoa den inbertsioa eskatzen dute mendea bukatu aurretik.

**Sondikako aireportua-
ren handitze lanak bere-
bala bastear daude,
oraindik zenbait lan bu-
rutzeko adjudikazioak
lehiaketara atera ez ba-
dira ere; zertan gauza-
tuko da Sondikaren han-
ditze proiektua?**

Sondikako aireportuan bu-
rutuko diren handitze pla-
nak hiru fasetan gauzatu-
ko dira: kontrol-dorre berria
1996an jada amaitua egongo
dela espero dugu, 12-30 ize-
neko pista bostehun metro
luzatzeko proiektua dato-
rren urtean aterako da lehia-
ketara eta lanik garrantzi-
tsuena, hau da, terminal be-
rriaren eraikina eta 1.500
autoentzako aparkalekua hil-
honetan bertan edo aben-

duan aterako dugu lehiake-
tara eta 30 hilabetetan ama-
turik egongo direlapoentsa-
tzen dugu.

**Aipaturiko lan hauek
guztiek zenbaterainoko
aurrekontua eskatuko
dute?**

Egin ditugun kalkuluen
arabera, kontrol dorrea, ter-
minal berria eta aparkalekua
eraikitzeak eta 12-30 pista
luzatzeak 20 mila milioi pe-
zetako inbertsioa (800 milioi
libera) eskatzen du.

**Dena dela, 1999ra arte ez
dira amaituko handitze
lan guztiak; zein proie-
ktuek itxaron beharko
dute oraingoz?**

Aipatu ditudan lan guztiak
1999a heldu aurretik ama-
turik egongo direla pentsa-

Almoguera dioenez, denetara 20 mila milioi pezeta (800 milioi libera) inbertitu beharko dira Sondikan.

tzen dugu. Urte hori iritsi-
takoan edo, karga terminala
orain eraikiko dugun bi-
daia-rien terminal berritik
gertu kokatzea espero dugu.
**Egun Sondikako aire-
portua erabiltzen duten
bidaia-rien kopurua han-
ditzen ari da ala man-
tenduz doa?**

Egin ditugun prebisio eta
neurketen arabera, aurtun
bidaia-rien kopurua nabar-
men igo da, iaiztik %15 hazi
da bidaia-rien bolumena.

Hazkuntza bonek Sondi-

**kak lehendik zituen ara-
zoak larrituko zituen;
nola egingo diozue aurre
kuestio boni?**

Oraingoz, bidaia-rien termi-
nal berria amaitu arte, neurri
puntualak estudiatzen ari
gara.

**Neurri horien artean
sartuko zenuke zenbait
konpainiek -Air Europa,
Iberia— kapazitate han-
diko begazkinak erabil-
tzeko hartu duten era-
bakia?**

Azken urteotan euren bi-

Aireportuko arduradunen ustez, Sondikako bidaiarien kopurua ez da urtez urte %15 haziko, %6 edo %7 baizik

daiaien bolumena etengabe hazi dela ikusi duten aireportu guztiek heldu diote kapazitate handiko hegazkinak erabiltzeak dakartzan abantailei.

Sondika erabiliko luke ten zenbait bidaiari potentzialek azkenean beste aireporturen batera joatea erabakitzen dutenik edo antzeman duzue?

Ez, alderantziz. Kasu bat aipatzearren: Kantabria eta Bizkaia lotzen dituen autopista eraiki zenetik Sondikako aireportuan Santander aldetik datozen bidaiarien kopurua asko igo dela sumatu izan dugu.

Handitze lanak burututakoan, bidaiarien kopurua oraindik gehiago haz daitekeela uste duzue?

Gure ustez, bidaiarien kopurua ez da urtez urte %15 haziko, ez dugu hori pentsatzen behintzat. Gure hipotesien arabera, bidaiarien bolumena %6 edo %7 igoko da datozen urteotan.

1990ean Lufthansa, Sabena eta Swiss-Air nazioarteko konpainiek euren lebiatilak ireki zituzten Sondikan; barrezkero nola doa nazioarteko hegaldien oferta?

Lufthansa eta British Airways konpainiek geroz eta bidaiari kopuru handiagoa izan dute urtez urte, eta egun kapazitate handiko hegazkinak darabiltzate. Sabenak, bestalde, bere hegaldiak bikoiztu ditu eta Swiss-Air konpainiak bidaiari kopuru egonkorra mantendu du,

Genevara zuzenduz lehen Zurichera bidaltzen zituen hegaldiak.

Beste gai bati helduz, Sondikan merkantzien kopurua ez da hazi bidaiarien kopuruaren neurri berean; honek badiu zerikusirik Forondak kargaren esparruan egin duen apustuarekin?

Gasteizko aireportutik egingen diren merkantzien hegaldiek eta Sondikakoek ez dute zerikusirik. Forondatik merkantzia hutseko hegaldiak egingen diren bitartean, Sondikatik bodega kargak egingen dira bidaiarien hegazkin berberak erabiliaz.

Epe laburrera Foronda eta Sondika bateragarriak izango dira?

Sondikan bidaiarien hegaldiak dira nagusi, merkantzien garraioa ahaztu gabe. Forondan aldiz, erregio mailako hegaldiak eta, batez ere, karga hutsekoak dira nagusi. Kokapen geografikoak baldintzatu ditu aireportu bakoitzaren funtzioak. Bilbotik pasatzen diren bidaiari askok bere eguneroko bizitzan hegazkina berehala erabili beharrean ikusten dira, eta horrez gain Sondikako azpiegiturak ez dira Forondakoak. Forondako pista luzeek eta kapazitate handiko plataformek posible egingen dute karga hutseko hegazkinen lurre-ratze eta aieratzea inolako arazorik gabe. Horretarako aireportu oso egokia baita Gasteizkoa.

KOLDO GOITIA

DIRUAREN HOTSA

Euskal altzairu bereziarentzat une erabakiorra

HIRU dira, nire ustez, Sidenorren salmenta edo pribatizazioaren inguruan dauden ardatzak: ekonomi faktoreak, Madrilekin dagoen kompetentzia arazoa eta Europak ezartzen dituen joku erregelak.

Lehenengoak dira sektorea krisira eraman zutenak: gehiegizko produkzioa, kostu altuegiak eta gestio txarra. Aurreko berregituraketek arazoaren amaiera ez dute ekarri oraindik. Hala ere, proportzioaren bat bederen salbatzeko aukera dago. Horrela erakusten du erosleak egoteak. Bi dira Sidenorrek dituen hautagaiak: GSB euskalduna (Afora eta Pesa) eta Digeco-Roda (euskaldun-italiarra).

KRISIAREN aurrean euskal gobernuak euskal taldeen bategitea, GSB eta Acenor, naqhi izan du. Madrill kontra agertu zen Acenor Kantabriako Foarsarekin lotu eta Sidenor osatuz. Administrazio zentralak, enpresa hauen jabegoa edukirik, erabakia dauka. Nahiz eta euskal gobernuak eta Jaurilaritzak GSBren eskaintza hobetsi, Madrilek Digeco-Rodaren alde egingo du.

Estatuko Industri Agentzia (AIE), Sidenorrentzat aukerarik egokienaren azterketan oinarritu omen da. Rodak eskainitako abantailen artean banaketa sarea egongo litzateke. Baina enpresaz-enpresako neurriak hartzea da, sektoreari irtenbide globala eman beharrean. Horrela, euskal talde biek elkarren artean lehiatu beharko dute. Pribatizazioarena ere ez zen aukera bakarra, enpresa publikoak ez baitu printzipioaz pribatua baino eraginkortasun gutxiagokoa izan behar.

EUROPARI dagokionez, honek estatuek enpresei eman-dako laguntza publikoak debekatzen ditu. Sidenor eta beste enpresa batzuentzat ez-ohiko lege onartu zituen azkenik 1993ko abenduan. Baina etorkizuneko plangintzarik edukiko bagenu, nahiz eta tarte batez laguntza publikoak behar izan, zilegi litzateke kontuan hartuz ezein estatuk ez dituela arauak zaintzen.

Laburbilduz, sektorea berregituratzeko beharra bazegoen. Baina euskal enpresentzako plangintza globalaren falta azaldu gabe dago, Digeco-Rodari Sidenor salduz itxi daitekeelarik atea. Euskadik alternatibak ezagutu behar litzuzke eta erabakitzeko gaitasuna eduki.

XABIER BARRUTIA
Ekonomian aditua

Espainiako Estatuko espetxeetara bidean euskal preso politikoen senitartekoekin

DISTANTZIAK ELKARTU EGITEN DUENEAN

Astero, hilero, bidaia berezia hasten da euskaldun askorentzat. Euskal preso politikoen senitarteko eta lagunek Espainia eta Frantziako estatuetan barreiaturik direnekin dagokien 'ikusentzuteko' komunikazioa gauzatzeko trenez, autobusez, autoz, hegazkinez abiatzen dira. Hauekin elkartu gara Cadizeraino doan autobusean.

ARRATSALDEKO bostak eta laurdenetan hartzen dute autobusa euskal preso politikoen senide eta lagunek Donostian. Hamar edo hamabost pertsona daude gaur geltokian, baina Irundik gehiago etorriko dira. Autobusaren arduradunak zerrenda irakurri du ea norbaiten faltan diren jakiteko. Bilbora iristean bete da gehiago autoa, eta famili giroa nagusi da sartu berrien agurretan, oso ondo elkar eza gutzen dute autobusa erabili ohi dutenek; izan ere, bidaia luzea baita: azken helmugara, Puerto de Santa Maria-ko espetxera iristerako, biharamuneko goizeko zortziak izango dira.

Hamaika t'erdietan egin-go du bisita Jonek, Juanak Balerdi lasartearraren arre-bak. «Urte eta bost bilabete darama Puerto I espetxean. Hasierako bizpabiru 'vis a vis'ez gain, ez dugu bera-ekin beira tarte eduki gabe egoterik izan. Nik, adibidez, ez dut 'vis'ik egin berarekin bertan dagoenetik». Idurrek, Balerdiren modulo berean dagoen Ander Uribarrenaren neskalagunak ere, ia urtebete darama beira tarte-ko 40 minutuko bisitak baka-rrik egiten, «Xibili»-k bertan hiru urte baldin badarama-tza ere: «Beti bezala 'vis a vis'era-ko ordua eskatuta ge-nuen Iñaki Rekarteren nes-kak eta biok, eta ordua iris-

Autobusa Cordobara iristen denean oraindik eguna argitu gabe izaten da, Puertora doazenak lo daude barruan.

tean, funtzionarioek esan zi-guten ez zituztela aterako miatu eta biluztea onartzen

ez zuten ez. Zerbitzuburuak adierazi zigunez, biluzta-razteko arrazoia informa-

«Banaka jaisten gara normalean, bestela oso garestia delako; hori bai, aste bukaera guztietan egiten dugu bisita» JONE BALERDI

zioa igortzen ziguteneko zantzuak omen ziren». Hortik aurrera, Puerto Ieko lau moduloetan preso politiko guztiak daude «vis a vis» barrik, aurrez aurre beirarik gabe egoteko aukera barik. Joxean Agirreri onartu zioten urrirako —iritsi berria izanik—, baina hilaren 28ko autobusa ez zen iritsi Cadiz-era. Bere lagunak gaua Gasteizen egin zuen, ertzainek gelditu zuten autobuseko senide eta lagun guztiekin batera. Hilabete honetarako jada ukatu diote aurrez aurreko bisita.

Gasteizen azkenak jaso ondoren, ia betea da autobusa. Betiko tabernan zer-bait hartu eta hegoaldera bidean. Sevillara doazenak beren seme-alaba eta lagunengose grebaz ari dira, nola ote dauden, azken asteburuan nola topatu zituzten... Hauetako batzuek aste honetan egingo dute hileroko «visa». Afalordura arte ez da gelditu autobusa, hiru ordu-ra edo, Boceguillas-en, Espainiako hegoaldera joan-etorriak egiten dituztenen bilgunean.

Bidaia luzea

AFALOSTEAN, autobusari literak ipini dizkiete gidariak eta aurrealdean berriketara bildu direnak izan ezik, besteak lo egiteko asmotan etzan dira zaku barruan. Jone Balerdik joan den hi-

76 espetxe 544 preso ikusteko

Bostehun eta berrogeita lau lagunez osaturiko Euskal Preso Politikoen Kolektiboa Espainia eta Frantziako estatuetak hiru rogeita hamasei espetxeetan sakabanaturik daude egun. Hauetatik hamahiru Frantzian eta gainontzekoak Estatu espainiarrean. Ehundaka, milaka kilometro egin behar dituzte, beraz, hauekin komunikatzeko beren senitarteko eta lagunek. Neurri handi batean preso dituztenen inguruan antolatu behar dute bizitza, ondorio ekonomiko eta denborari dagozkionak ez baitira gutxiagorako.

Oztopoei aurre egiteko espetxe batzuetara autobusak antolatzen dituzte senideek, 8.000 eta 10.000 pezeta bitarteko prezioan, eta autobus batzuen defizita (astero zenbat jende joango den ezin baita jakin) besteen superabitarrekin osatzen dute. Hala ere, denetarik behar dute senideek beren ahaide presoengana iristearren -autoa, hegazkina (Tenerifera, Melillara...), tren, furgoneta, eta abar— eta helmugaren arabera bata ala bestea aukeratu beharrean izaten dira.

Irundik ateratzen da iberiar penintsularen beste muturreraino joaten den

autobusa senideek antolatuta. Donostian gelditzen da ondoren, eta Bilbo eta Gasteizko senide eta lagunak jasotzen ditu gero. Sevillako, Cordobako, Jaengo, Huelvako eta Puerto de Santamariako espetxeetara eramaten ditu ostiralero, larunbatean bisitak eta «vis a vis»-ak egiteko. Herrera de la Manchako (Ciudad Real) espetxera joaten denak ere astero eramaten ditu presoengana.

Caceres eta Badajozeko karteletara doan autobusa bi-astero ateratzen da, ostiralean hau ere, eta ibilbide bera egiten du senitartekoak jasotzeko.

letik ez du anaia ikusi: «Ama, anaia eta hirurok joan ohi gara, Zutoia neskalagunaz gain. Aita normalean ez da joaten, berarentzat gogorra da autobusa. Banaka jaisten gara normalean, bestela oso garestia delako. Hori bai, asteburu guztietan egiten ditugu bisitak, nabiz eta bost minutukoak izan, Puerton isolamentuan zegoenean bezala». Ostiral arratsaldean lana uzten du Jonek bisita egin ahal izateko, baina arazorik gabe. «Lanean ari gara bebintzat, eta bidaia ordain ditzakegu».

Diru eta denbora arazoak (bidaiaaren prezioa 8.500 eta 10.000 artekoa izaten da) areagotu egiten dira helmuga 'zailagoetan'. Anabel Anzak, azken urteetan Tenerife II espetxean dagoen Jonen arreba, hamar bat eguneko oporrak hartzen ditu Tenerifera joateko. Era horretara, hilabete guztiko

Kontxi Aranburu Brievako espetxearen aurrean, Karmele alabarekin «vis a vis»-a egitera doala.

bisitak pilatuta —asteko egunetan zehar egin ditzakete duela bi urtetik hona— egiten ditu. Banaka edo binaka joan ohi dira anai-arreba, guraso eta lagunak, hegazkin-bidaia eta egun horietarako hotela 80.000 (3.200 libera) pezeta inguru ordaindu behar baitute udan, eta 50.000 inguru gai-

nontzeko hilabeteetan. Tenerifeko irlara iritsita, autoa alokatu ohi du Anabelek, egunero espetxera joateko beharrezko dituen kilometroak direla eta; eguneko 3.000tik gora pezeta utzi behar ditu horretan ere.

Tenerifera bidaia denbora eta gastu aldetik zailtasun handiak ekartzen ba-

Bisiten ostean, senide eta lagunekin igarotako minutuak izaten dira hizpide nagusi, Puertoko «El Cepo» jatetxean bazkaltzen.

ditu ere, Anabelek ez du oroitzapen hoberik duela urte batzuk (13 urte baino gehiago daramatza Jonek espetxeetan) Ceutara trenez egiten zituen bidaiez (25.000

pezeta inguru ordaintzen dituzte orain). Orduan ere lanetik jai hartu behar zuen, ostirala, eta hiru eguneko bidaia egin anaia ikusteko. «Guri ere gertatu zitzaigun

Gosaltzen duten bitartean, boltsa prestatzen du Idurrek (eskubitarra) beste senide eta lagunekin batera.

Bisitetara sartzeko, poltsak prestatu ondoren abiatzen dira Puerto I eta II espetxeetara, gosaltzen duten lekutik hurbil.

bertaraino iritsi eta gero ikusten ere ez uztea, biluztu nahi ez zutelako. Leibotik bitz egin genuen beraiekin bertako mutiko batzuk gidatuta. Istilu handia sortu zen Goardia Zibilarekin; ama bere onetik atera zen».

Trena erabiltzen dute Karmele Urbistondoren senideek ere Brievako (Avila) espetxera joateko. «Bizpahiru bilabetez behin joaten gara bakoitza, *'vis'ak* guk egiten ditugu eta beste bisitak laguniek. Eskerrak horri, *bestela diru asko da*», dio Kontxi Aranburu amak. Aita ez da joaten, trenean bidaiaitzeko osasunez gaizki baitago. 7.000 pezeta ordaintzen dute trena 480 kilometro horiek egiteko, horiei taxiaren 2.000 pezeta ere gehitu behar zaizkiola. «Joateko ez dugu egokiera onik; gainera, trena arriskutsua izan daiteke bakarrik bidaiatuz gero».

Beste helmuga batzuetara iristeko, ordea, autoa ezinbesteko dute beste batzuek, arriskutsua izanda ere. Joxean Pagola «Belta»ren anaiek, esaterako, furgoneta antolatu zuten Albacetera joateko eta alokairuko 75.000 pezeta joaten zirenen

artean ordaindu. Gastuak anaien artean banatzen dituzte anaia bisitatzeke, baita familiaren jatetxeko lana ere. Iñaki Pagolak dioenez, «Albaceten egon zen bost urteetan beharrezkoa ikusi genuen borrela antolatzea, nahiz eta arazoak ere izan, istripu baten ondorioz furgoneta zaborretarako utzi genueneko, esaterako. Markox anaiak lepokoa eramane behar izan zuen bi bilabetez».

Azken minutuak

GOIZEKO zortzi t'erdietan iritsi da Puertora autobusa, Sevilla eta Cordoban gelditu ondoren. Binaka, hirunaka, goiz osoan zehar sartzen doaz senide eta lagunak, urduritasuna eta ilusioa nagusi dela. Enkarguak, poltsak... prestatzen gosariaren laguntzaz. Une horietan desagertzen dira bertako buruetatik diruaren, denboraren kalkuluak. Hori biharumenean egingo dute. Itzulerako autobusera igota, bisiten edukiak dira hizketagai nagusi. «Ez omen dute oraindik *'vis a vis'* en berri. Donostiara, 1.100 kilometro.

ARANTXA ERASUN

Sanbo selekzioari munduko txapelketarako debekua, euskal selekzioen egoeraren ispilu

ORDEZKOEN AULKIAN

Donibane Lohizunen jokaturako Sanbo Munduko Txapelketan euskal selekzioaren partehartzea debekatzeak agerian utzi du beste kiroletan ere euskal selekzioak bideratzeko zailtasuna. Orain artekoak hala dio.

Euskadiko sokatira selekzioaren etsaitzat du Koren Luis Mari Gurrutxagak.

SANBO borroka boltxebi-keen iraultzaren ostean sortutako jokoa omen da SES-Ben. Ordutik hona, modalitate hau hedatzen joan da eta 1984.ean FIAS nazioarteko federazioa sortu zen garaian, Euskadi gainerako nazioekin mahaikide zen. Donibane Lohizunen munduko txapelketetan parte hartzeko debekua ez du kontu berria. 1985.ean Donostian jokatu ziren mun-

duko txapelketetan ere garai hartako gobernadore zibilak, Goñi Tirapu famatuak hain zuzen ere, txapelketa bertan behera uzteko ahalaginetan, Polizia bidali zuten Donostiako polikiroldegira Euskadiko selekzioari sarrera galarazteko.

Aurten sorpresaz hartu eta *tatami*-etara inguratzeko aukerarik ez dute izan eta ezinbestean Julen Idarreta

hautatzaileak eta sanbokek etxerako bidea hartu behar izan dute: «Munduko txapelketetan gonbitea luzatzen zaie nazioarteko federazioan ordezkaturik dauden nazio guztiei, geu eskubide osoz azaldu ginen borrokatzera. Frantziako Barne Ministeriotik jasotako agindua bete dutela esatea aitzakia besterik ez da. Erabakia Etienne Labrousse,

Frantziako federazioko le-bendakariak hartu du Espainiakoei presionatu dutelako. Mesede txiki batzuk zor zizkieten eta horren ordainean kanpoan utzi gaituzte».

Frantzia eta Espainiako estatuek bezainbesteko eskubidea dutela aldarrikatzen dute sanboka euskaldunek eta arazoak arazo bide berberetik borrokan ja-

Euskal selekziorako legezko oztopoak

FIFAre arautzea

- ✓ Euskadi ofozialki ez da selekzioa, konbinatu bat baizik eta era berean bere aurkakoak ezingo du selekzio bezala jokatu.
- ✓ Selektzio nazionalak deituz gero derrigortuta daude parte hartzera.
- ✓ Jokalariak uko egingo balio, zuzenean jokatzeko ezgaiturik geldituko litzateke.

COIren arautzea

- ✓ Jokoetan parte hartzeko nazio batek estatua izan behar du edo bestela independentziarako bide garbian egotea.
- ✓ Joko Olinpikoetan ordezkari-tza bat izateko alde aurretik batzorde olinpikoa eratu behar da.
- ✓ Kirol bat olinpikoa izango da baldin eta gutxienez 75 nazio ezberdinetan praktikatzan baldin bada.

rraituko dute: «*Gobernuko ordezkariekin hitz egin dugu eta printzipioz agiri baten bitartez euren protesta azaltzeaz gain hurrengorako garantiak exigitzekotan dira. Geure aldetik, ez dugu etsiko eta nazio baten partaide eta ordezkari sentitzen garen beinean Euskadiko Sanbo Federazioak eta sanbokek lege onarturik dauzkagun eskubideak defenditzen jarraituko dugu. Dena den, azken batean arazo honek guztiak sustrai politiko nabarmena du eta maila horretan salduta gaude.*

Kirol nagusietan okerrago

FUTBOLEAN, txirrindularitzan edo beste edozein kirol profesionaldutan antzeko zerbait gertatzea ametsetatik ere urrun dago. Kirol hauen barneko araudiak guztiz loturik daude eta zeharka ibiltzeak ere nahiko arrisku dakar beti zigor baten mehatxupean. Jar dezagun futbola kirol handienen eredu

eta Euskadiko selekzioaren mugak une honetan gure ordezkari-tzak, oztopoz eta zuloz beteriko bidea egin behar duela jakiteko. Izan ere, ohitura denez, Gabonetarako (egutegi ofizialak uzten duen tarte bakarra) Euskadiko selekzioaren beste neurketa bat iragarri da, kasu honetan Azkargortak zuzentzen duen Txileren aurka. Euskal Federazioak neurketa hau antolatzeke FIFAre baimena lortu ahal izateko tranpa txikia egin behar izaten du, agian hitz joko bat litekeena baina sakoneko arrazoiak bultzatuta derrigorrezko martingala. Selektzioa deitu beharrean «konbinatuak» behar dute izan, bai Euskadiko taldea eta kasu bakoitzean hautatzen den aurkakoa, selektzio bezala Euskadik beste edozein nazioaren aurka jokatzeko

debekatua baitauka. Ofizialki beraz, abenduaren 22an San Mamesen Euskadi-Txile konbinatuen arteko norgehiagoka.

Nazioarteko agintarien 'frontisa'

INDARKERIAZ baliatu dira Euskadiko sanbo selekzioa kanpoan uzteko. Juridikoki nabiz kirol mailako legegidiaren ikuspegitik lege kontrakoa izan da erabakia eta erakundeek neurriak hartu beharko dituzte, esan digu sututa Kiko Caballerok, Euskadiko pilota federazio-ko lehendakariak. Pilotaren kasua areago doa: legitimitate guztia behar luke nazioarteko federazioan gutxi- enik besteen pareko izateko, baina 1926.ean Primo de Riveraren garaian federazioa sortu zenetik urte as-

ko pasatu arren Espainia-koaren menpe egon behar oraindik. 90ean Kubako munduko txapelketan egini-ko protesta edo iaz Miarritzen jasandako baztertzea federazioak bere nortasun propioa lortzeko bidean izandako bi gertaera dira, eta ibiliaren ibiliz kate guz- tiak epe laburrean hautsiko diren esperantza du lehen- dakariak: «*Gure egoera guztiz ilogikoa da; nazioar- teko federazioan Euskadi aitatzeak bakarrik tripako mina sortzen die (nabiz eta lehendakaria Gaytan de Ayala euskalduna izan), baina euren tripak betetze- ko, ordea, aurrekontuaren %50 baino gehiago Eusko Jaurlaritzatik jasotzen dute. Gobernuan talde berria dago orain lanean eta nik uste urte gutxi barru Eus- kadik Nazioarteko Pilota Federazioan leku bat izan- go duela.*

Modalitate olinpikoa izateak ez dio mesede handirik egiten herri txiki baten aldarrikapenari, COIren arau- dian, nazio batek ordezkari- tza bat izateko batzorde olinpiko bat izatea exijitzen baitu. Tostan ez zaio jaramon handirik egiten kan- poko presioei baina arraun olinpikoan euskaldun be- zala azaltzen diren trabak ondo asko ezagutzen ditu Ibon Urbieta arraunlariak: «*Estatu mailako selekzio- tan geiengo izan arren ez gaituzte sekula aintzakotzat hartu. Alemanian izan gi- nen Euskadi bezala estro- pada batzuetan, baina li- zentzia espainolarekin arraun egiten dugunez ia enteratu ere ez ziren egingo nondik gentozen.*

Bulegotan eginiko tiral- diak lurgainekoak baino zailagoak direla ezin uka.

«**Estatuko selekzioetan ez gaituzte sekula aintzat hartu, gehiengo izan arren»
IBON URBIETA**

Futboleko euskal selekzioak Txileren aurka jokatu du abenduan.

Estatu mailan sokatiraren modalitate hau ez da inon praktikatzen baina hala eta guztiz ere kanpora irten be-

har denean Nuarbe, Goiherri, Gaztedi eta abarrek Espainiako ikurrinaren zama daramate bizkar gainean.

Nuarbekoek, esaterako, 15 urte daramatzate munduko txapelketetan parte hartzen, txapelketa bat baino gehia-

go irabazita gainera, baina protesta gisakoren bat egin nahi izan dutenean euren kalterako izan da Luis Mari Gurrutxaga, Nuarbekoen lehendakariaren iritzirako: «Etsita gaude arazo horrekin. 83ko txapelketan espainolak ez ginela azaltzeko zenbait keinu egin genituen, baina gure kalterako, jendea eta epaileak kontra jarri zitzaizkigulako. Euskadik sokatiran selekzioa izateko etsai nagusi bat du, TWIFeko (nazioarteko sokatira federazioa) lehendakaria den Koren holandarra; lehenbiziko joko olinpikoetan bezala, olinpiko egin nahi du modalitate hau eta asmo horrekin itsututa, federazioko nazio partaide guztiak engainatuta dauzka guri ateak ixteko.»

MARTIN AGIRRE

aizu!ren harpidedun izan nahi dut!

Izen abizenak.....

Helbidea.....

Tnoa..... P.K.....

Herria.....

Herrialdea.....

Bankua.....

Sukurtsal zk.....

Kontu zk.....

Urte osorako harpidetza:

Hego Euskal Herria: 6.300 pta.

Ipar Euskal Herria: 11.300 pta.

Atzerria: 11.3000 pta.

Diputazio kalea, 3 - 1.goa

40009 Bilbo - Tel. (94) 423 15 52

Zergatik ez duzu nire etxera etorri nahi?

Izara berriak ditut...

Ezin dut, Joxe Inazio. Gauez AIZU! berria irakurri behar dut!

Azaroaren 20an 50 urte beteko dira Nuremberg-eko epaiketa hasi zela

NUREMBERGEKO AUZIA, IRABAZLE GAIENDUAK

Europako juduen bi herenek (sei milioi hildako), ijitoek eta abarrek 'irtenbide naziaren' berri izan zuten. Nurembergeko auzian II. Mundu Gerra eragin zuen sistema eta erasotzaileak, nazismoaren zenbait buru, epaitu zituzten gizateriaren aurkako krimenengatik.

Epaituen lehenbiziko lasaitasuna, 218 egunen buruan, tripakomin bihurtu zen.

1945-EKO azaroaren 20 eta 1946ko urriaren 1a bitartean (218 egun), Nurembergeko (Alemania) Justizia Jauregian, auzitegi batek eta historian lehen aldiz, Hirugarren Reich-eko punta-puntako zenbait agintari epaitu zituen. Guztia «konspirazioa

eta bakea, gerra eta gizateriaren aurkako krimenak izeneko salaketapean.

Gerra krimenak epaituko zituen nazioarteko auzitegi baten ideia Estatu Batuei bururatu zitzairen. Sobiet Batasuna prozedura azkarrago batzuen aldekoa zen. Britai-

nia Handian, aldiz, epaiketaren aurkako jarrera nahiko indartsua zegoen; izan ere ez baitzuten ulertzen gerra galdu zuen etsaia nolatan epaitu zitekeen. Britainiarrek proposamen bitxi eta zelebrea plazaratu zuten. Euren aburuz, errudun na-

gusienak uharte edota leku mortu eta zurtz batera erbesteratu behar ziren. Hil arteraino bertan bizi zitezten.

Sobietarrek epaiketa Londresen edo Berlinen egitea proposatu zuten; ingelesek, berriz, Munichen. Azkenik, eta Hitlerrek garai batean

hamaika ekitaldi antolatu eta nazien «hiri sakratu» izan zelako, lau potentzia garai-leek engoitik zutik zirauen Nurembergeko Justizia Auzitegia aukeratu zuten. Guztia nazismoa jaio zen habia berberean hil zedin.

Aliatuek, epaiketa antolatzeko Robert Houghwout EEBetako Auzitegi Goreneko epailearengana joztearekin bat, «ez ditugu gerra galdu izanagatik epaituko, berau basteagatik baizik», adierazi zuten. Baina, era berean, aliatuek ez zeukaten duda izpirik errudunak oso gogor zigortu behar zituztela, ondorengo urteetan naziek jorratutako bideari inork jarrai ez ziezaion.

Epaile militarrek

GEOFFREY Lawrence ingelesaren lehendakaritzapean, zortzi epailek osatu zuten Auzitegia (lau aliatuen herri bakoitzeko bi). Sobietarrak izan ezik, gainontzeko guztiek epaile-toga zeramaten; azken hauek, berriz, uniforme militarra. Fiskal lanetan, lau sobietar, bi frantses, bost ingeles eta bederatzi estatubatuarrek jardun zuten.

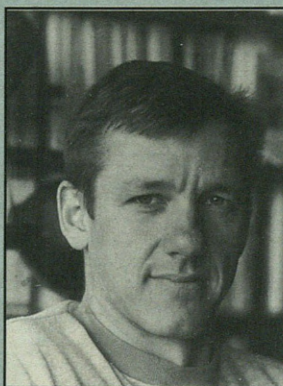
Justizia Auzitegiko areto nagusian, amerikar azentu handi batez, pertsona batek ohiko hitzak esan zituen: «Attention! The Court!». Epaiketa martxan zen, 1945eko azaroaren 20a. Gela zeuden hogeita bat epaituak polizia militarreko zortzi soldaduz inguraturiko egurrezko bi ilara luzeetan eseri zituzten. Aretoaren beste muturrean eta epaituen aurrez aurre, epaileak jarri ziren. Bi itsas-ertzen erdian baleude bezala, tartean epaituen hogeita zazpi abokatuak kokatu zituzten. Epaketan, lege antisemitak,

Indarkeriaren aurrean, begiak zabal-zabalik

Pena merezi al du guzti hura gogoraraztea? Nurembergeko auziak sistema nazionalsozialistari amaiera eman bazion ere, ezin dugu ahaztu, historia inoiz errepikatzen ez den arren, gertaera haiek modu batean edo bestean gerta daitezkeela, Yugoslavia ohiko kasua adibidez. Bi gertaerak parekatuz, egun ere gerra krimenengatik zenbait pertsona Hagako auzitegira eraman nahi dituzte.

Orain 50 urte, guzti hura zer eta zergaitik gertatu zen, eta horrelako gauzak gertatzen ari direla ikusirik, jende gaztearen kontzientzia erne edukitzeak eta eta gertaera haiek gogoratzea merezi du. Azken finean horrelako krimenak burutzen dituztenak merezitako zigorra jasotzen edo jasoko dutela jakinarazteko.

Auziaz gogoratzean, arrisku bat dakusat. Izan ere, goi mailako buruzagi batzuei zigorra ezartzea

LUDDER MEES

EHUko irakaslea

aski dela eta gertatutakoa ahaztu dezakegula pentsatu bai genezake. Hain zuzen ere nazionalsozialismoaren historiak zera erakusten digu, Alemanian gertatu zena ez dela diktadore gaizto batek eta bere laguntzaileek eragindako krimen bat izan, baizik eta horren azpian, gizartearen oinarritutako azpiegitura bat zegoela. Beraz, krimenak ulertu ahal izateko, gizarte hura zer nolako izan zen eta

zergaitik eguneroko bizitzan alemaniar gizarteak ahalbideratu zuen geroago gertatu zena ikusi behar dugu.

Eguneroko bizitzan eta gure gazteei begira, nola-bait nazismo aldera eraman gaitzaketen jokabide guztiak borrokatzen ahalgindu behar dugu.

Euskal Herrira itzuliz eta nahiz eta pakearen aldeko mobilizazioak medio, azken bolaran, euskal gizarte pixka bat esnatu, lan izugarri haundia egiteke dago. Eginahalak batipat, jende gaztearen artean. Elkarlanean, era guztietako indarkeri edo biolentziak zer min eragiten duten eta bide batez kontzientziatu eta erabat gaitzesteko. Nuremberg-en goi mailako buruzagi batzuk zigorra jaso zuten.

Honenbestez, gutako bakoitzak badauka nahiko lan bortxakariaren aurka ekin eta Euskal Herriko gazteriarri zabalik izan ditzan.

lurralde okupazioak, kontzentrazio-esparruen baitan gertatutako basatikariak eta hildakoak izan ziren aztertu eta ikertu ziren salaketariko batzuk.

Epaituen artean, besteak-beste, Hitlerren ordezkia, Herman Goering mariskalarengandik hasi, eta Gazteria Hitlerarren buruzagi ohia zen Baldur von

Schirach-engan barrena, almirante nagusi eta Fuhrrarren eskuin eskua zen Karl Doenitzenganaino.

Ia urte oso batez mamu, beldur, akusazio, itaunketa eta adierazpen gordinak eguneroko ogi bihurtu ziren. Lekukoez gain argazki eta dokumental asko ikusi zituen areto goibel hark.

Defentsak, pertsona haiek

juzkatzeko, auzitegiaren kompetentzia falta aireratu zuen behin eta berriro. Era berean, akusatuek, gertatu ziren sarraski guztien jakinaren gainean ez zeudela aldarrikatuz, aginduak bete zituztela argudiatu zuten nagusiki.

Epaketan zehar ere, jarri bitxi franko entzun ahal izan ziren. Rudolf Hess, Hitlerren idazkari ohiak, behin eta berriz bereari eutsi eta deus ez zuela oroitzen errepikatu zuen. «Ez naiz ezertaz damutzen» esatearekin, Hessek gorriak eta bi

**«Hitlerren antisemitismoa, egun ezagutzen dugun bezala, basakeria zen»
ERNST KALTENBRUNNER**

Epaiaik

Bormann, Martin:

urkamendira zigortua, ez zuten atxilotu.

Doenitz, Karl: hamar urteko espetxe zigorra.

Funk, Walter: bizitza osorako espetxe zigorra.

Frank, Hans: urkatua.

Frick, Wilhelm: urkatua.

Fritzsche, Hans: aske.

Goering, Hermann: urkamendira zigortua, bere buraz beste egin zuen.

Hess, Rudolf: bizitza guztirako espetxea.

Jodl, Alfred: urkatua.

Kaltenbrunner, Ernst: urkatua.

Keitel, Wilhelm: urkatua.

Raeder, Erich: bizitza guztirako espetxea.

Rosenberg, Alfred: urkatua.

Sauckel, Fritz: urkatua.

Schacht, Hjalmar: aske.

Seyss-Inquart, Arthur: urkatua.

Speer, Albert: hogeituro urteko espetxea.

Streicher, Julius: urkatua.

Von Neurath, Constantine: hamabost urteko espetxe zigorra.

Von Papen, Franz: aske.

Von Ribbentrop, Joachim: urkatua.

Von Schirach, Baldur: hogeituro urteko espetxe zigorra.

Ezkerrean, epaileak; aurrez aurre hogeita bi epaituak, eta tartean abokatuak.

esan zizkion Auzitegiari, zinpeko deklarazio faltsutan oinarritzea leporatuz. «*Reich Alemaniar Handia eraiki zuen gizona izan da*» esanez, Arthur Seyss-Inquartek ere Hitler goraipatu zuen. Epaketan, soilik Rudolph Hess eta Seys-Inquart izan ziren Fuhrerrari hein batean leialtasun osoa adierazi ziotenak.

Beste epaitu batzuk iraganen pairarazirikoaz damutu egin ziren. Hjalmar Schachten ustez, leporatzen ziotenak ez omen zeukan ez hanka ez bururik. Franz von Papenen iritziz, «*poliki-poliki Hitler gezurti patologiko bat bihurtu zuten paganismoa eta erregimen totalitarioa, izan ziren guztiaren benetako errudunak*». «*Hitlerren antisemitismoa*» esan zuen Ernst Kaltenbrunnerrak, «*egun ezagutzen dugun bezala, basakeria izan zen*». Eraiketen inguruan, Walter Funkek, «*alemaniar oro bezala, ekintza krimi-*

nal hauek lotsaren lotsez naukate».

Epaketako 407 saioetan, 240 lekukok hitz egin zuten. Fiskaltzak 2.630 frogak aurkeztu zituen, defentsak berriz 2.700. Epaituak 27 abokatu, 67 idazkari eta 54 prokuradore izan zituzten. Sumarioaren lau milioi hitzek 16.000 orri bete zituzten. Agiriak lau hizkuntza ofizialetara (alemaniera, errusera, frantsesa eta ingelese-ra) itzuliak izan ziren. Justizia Auzitegi hartan esanikoa 7.000 diskotan grabatu zuten eta teletipoek hamalau milioi hitz transmititu zituzten. Mundu guztiko 250 kazetari bildu ziren Nurembergen (hauetatik guztietatik bost soilik ziren alemaniarak).

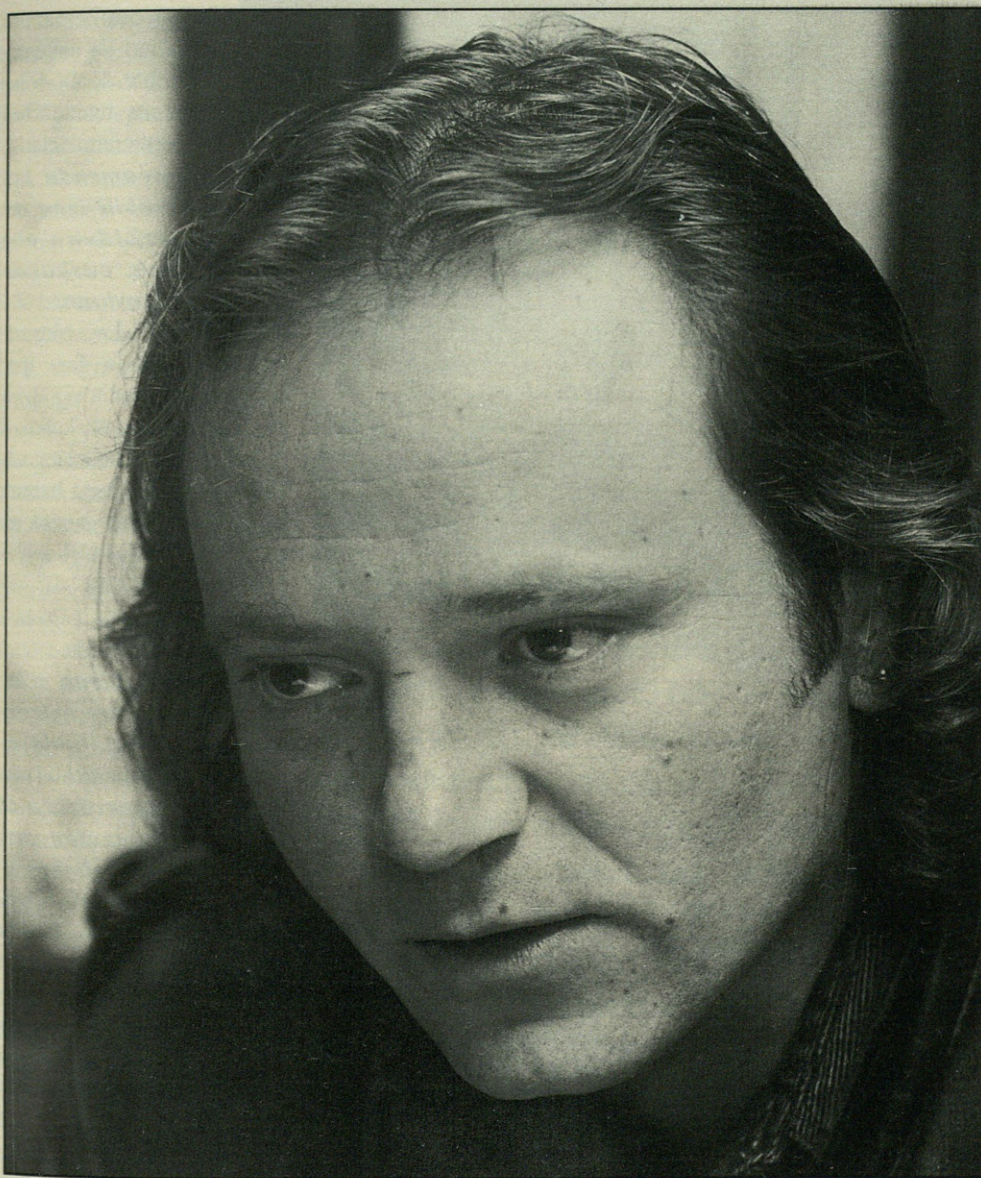
Nuremberg-eko epaiketa erraldoiaren inguruan, gehiengo handi batek gaizkileek zigorra ordaindu behar zuten duda izpirik ere ez izan arren, beste batzuek berriz, garaileek garaituak

epaitzea kontraesan handitzat zeukaten. Izan ere, humanitate berri eta eskuabalen irudia hankaz gora galditzen baitzen. Hauen ustez, epaketak ez zeukan oinarri juridikorik. Era berean, epaitutako zenbait gerra krimen, irabazleek ere egin zituzten; Hiroshima eta Nagasakira jaurtiriko bonba atomikoak, adibidez.

Auzia 1946ko urrian amaitu zen. Raeder, Hess eta Funk bizi guztirako espetxeratu zituzten, Schirach eta Speer-i hogeituro urteko zigorra ezarri zioten, Neurathi hamabost eta Doenitz, hamar. 1946ko urriaren 16 eta 17 bitarteko gauean, hamar kondenatu urkatu zituzten. Goering ez zen borrareroaren aurrean azaldu, izan ere, ziegan ezkutuan zianuro kapsula irentsi eta bere buruaz beste egin zuen. Papen, Fritzsche eta Schacht aske utzi zituzten.

JON ODRIOSOLA

«Zuzentzeak aktoregintzak ez duen zirrara du, adikzioa sortzeraino»

Antzerkigintzan eman zituen lehenbiziko urratsak, baina telebista eta zinemako zuzendari lanak izan dira donostiar hau gailurreratu dutenak. «Ama Begira Zazu», «Bi eta bat» eta «Maité» bezalako lanen ostean, bere kezka eta proiektu berriez mintzatu zaigu.

«India beltzak» obra estreinatu berri duzu Xirristi-Mirristi taldearekin Donibane Garazin. Azken denboran taularatzen hasi diren lanek, giro berria adierazten al dute, zure ustez, Iparraldeko euskarazko antzerkigintzan?

Belaunaldi gazte batetaz hitz egin daiteke, autore gazte bat sartu baita antzerkigintzan. Taldeko batek idatzi

■ «Lantaldeak garrantzia handia dauka. Hasi nintzenetik jende berarekin nabil lanean». (A.: Elozegi).

«Prozesuaren zati batean parterik hartzen ez bada, gero nabaritu egiten da».
(Arg.: Alberto Elsegui).

du antzerki lana, Pantxoa Irigaraik, eta alde horretatik berrikuntza da.

Bestela, ez dakit nik Iparraldean dagoen egoera oso ona den. Egun bi talde bakarrik daude, Xirixti-Mirixti eta Bordaxuri, orain zazpi urte baino askozaz

gutxiago. Egoera hobetuz badoa ere, oraindik oso apala da.

Eta, profesionaltasun mailari dagokionez, egoera bera bizi al da Iparralde eta Hegoaldean?

Iparraldean dagoen profe-

sionalen mailako euskal aktore bakarra Koldo Amestoi da. Gainontzekoak afizionatuak dira, baina kalitate oso onekoak. Txomin Hegi ere profesionala da, baina ez da antzerkitik bizi, eta Baionan bada talde profesional bat, baina frantsesez egiten dute.

Hegoaldean berriz, beste aldera egiten du balantzak, profesionalen mailara, gehiago. Produksioa ere asko igo da azkenaldian, eta denbora luzeagoan mantentzen dira eszenatokietan.

Planteamendu bera erabili izan da Iparraldean eta

Hegoaldean, euskaraz lan egiteko orduan?

Euskaraz aritzeko, Hegoaldekoak hurbildu gara Iparraldekoen jokabidera. Izan ere, Iparraldean euskalkitan ibili izan dira ia beti. Hegoaldean, hasieran dena batuan egiten zen, baina gauzak aldatu, eta orain kaleko hizkuntzara hurbildu da antzerkikoa, Iparraldean beti egin izan den bezala.

Bordaxuri taldeak «Clovis eta Mariette» antzez-lana frantsesez taulartu du. Euskarazko antzerkiak beharrezkoa al du bi hizkuntzatan aritzea, aurrera egiteko?

Objetiboki, merkatua zabaldu egiten da, baina obraren arabera da hori, batzuek bi hizkuntzetan funtzionatzen baitute, eta beste batzuek ez. Dena dela, Euskal Herrikan kanpora ateratzeko erabiltzen dira beste hizkuntzak, Euskal Herria oso txikia delako, eta espektakuluak amortizatzeko emanaldi

NORTASUN AGIRIA

Donostiako Alde Zaharrean jaio zen orain 35 urte, eta bertan bizi da oraindik ● «Antzerki»n ibili zen hasierako urteetan ● Kazetaritza ikasketak Leioako Fakultatean egin zituen ● ARGIA antzerki kritikak egiten zituen Mikel

Antzarekin batera ● «Tantaka» taldeko partaidea izan da ● Susaren sortzaileetako bat izan genuen ● «Gauzurtz» poesia liburua argitaratua dauka ● Antzerkitik zinemara pasa aurretik, Euskal Telebistan «Bi eta Bat» telesailaren zuzendaria izan zen ● Orain, ETBrako «Jaun eta Jabe» teleseriea zuzendu du, umorezko zipristinez beteriko lana ● Bidaiatzea asko gustatzen zaio, eta beste herriak ondo ezagutzeko, bertan lana egin behar dela dio

«Proiektu berri bat badut, Geneten «Balkoia», baina Euskal Herrian ezin da horrelako antzerki handirik egin, eta Kuban zuzenduko dut»

dexente eman behar direlako. Merkatu arazoa da.

Erraza al da Euskal Herriko antzerki bat kanpoko merkatuetan sartzea?

Euskal Herrian, eta kulturaren alor guztietan dugun arazoa, salmentak dira. Guk gauza onak egiten badakigu, baina saltzailerik ez daukagu. Kontuan izan hamabost taldeko saltzaile profesional bakarra dagoela. Gero, talde bakoitzak saltzaile bat izaten du, baina ez dira salmentaren profesionalak. Saltzailearen figura falta zaigu Euskal Herrian.

«Maité» filmea Kuban egin zenuen. Zer esperientzia izan zen Senel Paz idazle kubatarrarekin lan egitea?

Zoragarria izan zen, politenetakoa. Guk Senel ezagutu genuenean, «Fresa y Chocolate» muntaiaren prozesuan zegoen oraindik, eta gidoilari ekipoa sortzeko jende bila zebilen. Guregan aurkitu zuen talde hori, eta guk maisu handi batekin egin genuen topo.

Eta zein izan zen Senel Paz en papera «Maité»n?

Hasieran gidoi-zuzentzailea zen, baina azkenean hirurak elkarrekin aritu ginen. Lana txertatzea lortu genuen, eta orain zaila da gidoiaren zati bakoitza nork idatzi zuen jakitea, Senelek, Karlos Zaballak edo nik. Gidoiak oso ondo sinbolizatzen du proze-

sua zer izan den, bai maila pertsonalean, baita profesionalean ere. Oso truke polita izan da. Kubako egonaldia, eta bertan egindako lanak, neure burua hobeto ezagutzeko balio izan dit.

Filme bonen arrakastaren ostean, ba al daukazu etorkizunerako proiekturik?

Bai, baina ez dut Euskal Herrian egingo, hemen aukerarik ez dudalako. Kubara joango naiz. Aktore asko

ageri dira egin nahi dutan antzerki-lanean, eta hemen ez dago horrelako antzerki handi bat egiterik. Jean Genet-en «Balkoia» egingo dut, buruan aspaldidanik nuen proiektua. «Maité» errodatzen egon ginenean ezagututako «El Público» antzerki taldearekin egingo dut. Genet-en beste antzerki batzuk ere egin dituzte eta oso aktore onak dira. Azpiegitura ere eskaini zidaten, eta Kubara, gainera, oso egokia da.

«Lehen antzerki denak Kultura Sailaren babesarekin egiten ziren; orain lehiatutako menpe utziko direneko arriskua ikusten da». (Arg.: A. Elosgi)

«Profesio honetan ez dago beti funtzionatuko duen formularik. Antzerki arrakastatsu baten elementu guztiak beste antzerki batean erabiltzeak ez du ezertxo ere ziurtatzen» (Argazkia: Alberto Elsoegi)

Hainbeste urteren ostean, formula berezirik aurkitu al duzu antzerkian arrakasta lortzeko?

Lanbide honetan ez dago beti funtzionatuko duen formularik, eta proiektu berri bakoitzeko modu berriak aurkitu behar dira. «Ama Begira Zazu»-n, esaterako, haustura egon zen hizkuntzaren tratamenduan, eus-

kalkiak erabili baikenituen. Gizartea horrelako aldaketaren egarri zen, eta arrakastatsua izan zen. Baina orduko elementu berak formula gisa hartu, eta beste antzerki bat egiteko erabiliz gero ere, arrakasta ez da ziurra. Zorionez, mundu honek magia du oraindik.

Euskal antzerkigintzak edabe magikoren baten

beharrik ba al du aurrera jotzeko?

Ez. Egun gure antzerkiak duen osasuna ona da. Arazo nagusia banaketa da, hau da, antzerki taldeek sormen kapazitatea badute, baina ikuslearengana iristea kostatzen zaigu. Bien arteko zubiak erraztea beharrezkoa da, askotan haustura egoten baita bien artean. Egiteko lan handia dago oraindik, baina ekitearen ondorioz sortuko da, eta ez edabe magiko batez bidez.

Egoera ez da hain kas-karra, beraz.

Arazo handiak ere izan ditugu. Joan den hamarkadatik, PSOE eta EAJrekin kultura guztia subentzionatzen zen, publikoari bizkarra emanez. Antzerkiak egiteko dirua bazegoen, eta orduan berdin zuen antzerkietara jendea joaten zen ala ez. Orain beste muturreraino joateko arriskua dago. Madrilgo Gobernura PP iritsiko deneko susmoa dago, eta honek merkatu librea ekarriko du. Lehen ikuslea kontuan hartu gabe, eta orain haien esku utziko da guztia.

Lanak lehiatilara mugatze horrek zer eragin izango du gure antzerkigintzan?

Euskara ez da, gaur egun, komertzialki oztopoa, baina agian lehiatilara mugatuz gero ezingo litzateke nahi adina antzerki egin euskaraz. Gainera, instituzioen aldetik ere diru laguntzetan ez da euskararekiko diskriminazio positiborik nabari, harrigarria badirudi ere. Alde horretatik, Kultura Sailan oraindik koordinazio falta handia dago, baina borondatea ere ikusten zaie.

Zure lanean Karlos Zaballarekin aritu zara beti. Zein aberastasun sor-

tzen du biren arteko zuzentze lanak?

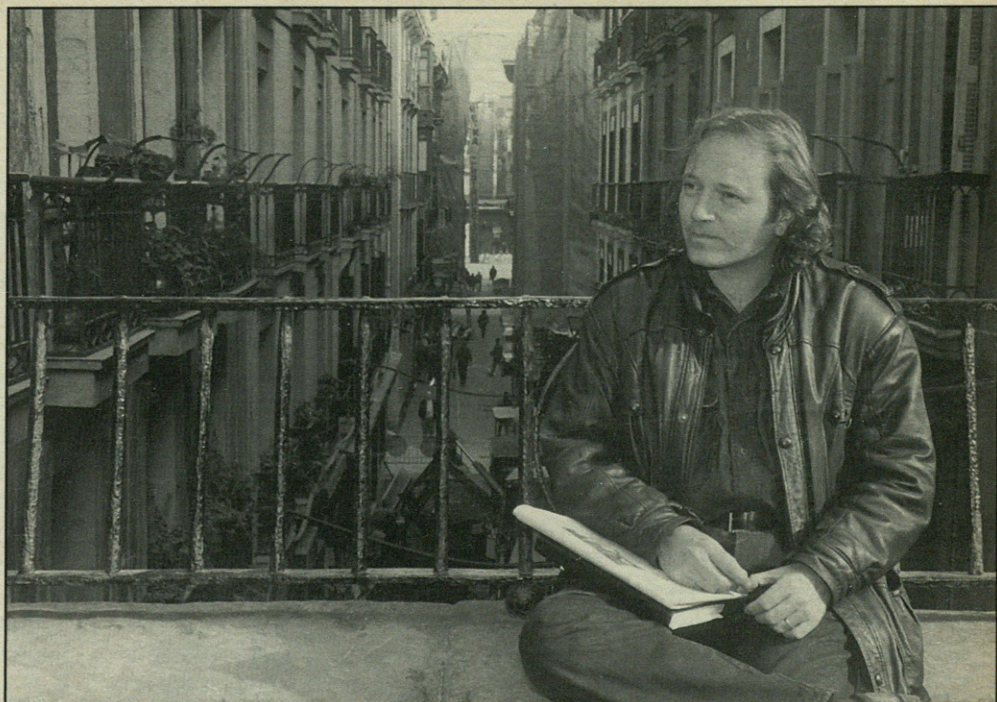
Lagun onak izan, elkar eza-gutu eta errespetatzeak, lana aberastu egiten du beti. Askotan zure egiteko moduari ukazioak jartzen dizkio besteak, eta nire ustez, ukazio hauek aportazio batzuk baino garrantzitsuagoak izaten dira, zer egin nahi den zehatz jakinez gero, behintzat.

Eta lantaldeak zer garrantzi dauka lan egiteko modu borretan?

Garrantzi izugarria izaten du. Prozesu honetako zati bat bakardadean egiten da, idatzizkoa, baina gero lantaldea sartzen da, halaberrez. Aktoreen kasuan, antzerkigintzan hasi nintzenetik zinemara pasatzeraino, jende berberarekin egin dut lan. Fideltasunaren kontua da, eta elkar ulertzearena. Nik zer nahi dudan ondo dakite, eta, era berean, nik euren ahalmenak eza-gutzen ditudanez, beren mugen gainetik jarri nahi izaten ditut. Hori, ezinbesteko trukea izaten da.

Gidoigile eta errealdizadore ere bazara, zuzendariatz gain. Dena goitik behera kontrolatzea gustatzen zaizula dirudi.

Karlos eta biok askotan komentatu izan dugu, eta atera dugun ondorioa, zera da: prozesuaren parte batean huts eginez gero, gero antzeman egiten dela. Gure lana egiteko moduagatik izango da agian. Guk argi izaten dugu zer den atera nahi duguna, eta askotan ez dugu idatzi ere egiten. Hori, prozesu osoa kontrolatuz

■ **«Telebistak zutabea izan behar du gure mundua mantentzeko».** (Argazkia: Alberto Eloseggi).

gero egin daiteke, soilik. Elkar eza-gutzeak ere asko egiten du. Nik Jose Ramon Soroizentzat dialogo bat idazten badut, badakit berak nola egingo duen. Ondo zehaztu gabe geratzen bada, bestalde, bera arduratzen da egokitzea egiten, bada-kielako zer nahi dudan.

Aktore lanetan bisi zinen, baina orain alde batera utzia duzu. Ikusiko al zaitugu berriro ere oboltzaren gainean?

Antzezle lana alde batera utzia izana, ez da aukera konsziente izan. Gidoilari-tza eta zuzendaritza lanean murgildu nintzenean ez nuen beste ezertarako denborarik, eta gero, denbora pasatzen denean, antzezlea zarela ez du inork gogoratzen. Dena dela, zuzentzeak

aktoregintzak ez duen zirrara du. Aktore batek istorioaren zati bat baino ez du betetzen, eta zuzendari batek guztia kontrolatu behar du, azkenerako adikzioa sortuz. Leku honetan eroso nago, baina ez, aktore lana ez dut ahaztu.

ETB bezalako medioak beharrezkoak al dira aktoreak iraunbizi abal izateko?

Zalantzarik gabe, baina hori leku guztietan gertatzen da. Gure kasuan, gainera, oso beharrezkoa da, bestela ez baitago lanean aritzeko azpiegitura nahikorik. Guk zinema egiteko, adibidez, ez dugu Espainiak duen kapazitate bera. Orduan, telebista da geratzen zaigun medio bakarra, eta honek zutabea izan behar du gure mundua mantentzeko. Kontuan hartu behar da Aktoreen Batasunean 160 aktore gaudela, eta urtean gehienez hiru filme eta hamar antzerki lan egiten direla. Horregatik da

hain beharrezkoa ETBk produkzio txiki eta ugariak egitea.

Bukatzeko, euskarazko antzezlan bat egiterako orduan, zer hartzen duzu kontuan, aktoreak eman dezakeen maila, edo honek euskaraz nola egiten duen?

Biak. Egin beharreko pertsonaia motaren arabera. Bukatu berri dudana «Jaun eta jabe» telesailean, esaterako, lehendakari-tza iristen den sukaldari baten istorioa kontatzen dut, eta bertan batzuk euskaldun zaharrak dira eta besteak euskaldun berriak. Lehendakariaren asesorea, esaterako, euskaldun berria da. PPko eta PSOEkoen papera egiten dutenak ere euskaldun berriak edo euskaraz ez dakitenak hartu ditut, eta testua euskaraz ikastera behartu. Aktoreekin jokatu egin behar da.

AINHARA ZUAZABEITIA

«Instituzioen dirulaguntzetan ez da euskararekiko inolako diskriminazio positiborik»

Azterketak eta azterketak

EUSKARAZKO literaturak urteroko azterketa izaten du Durangoko Azokan, ikasturte amaierakoa. Abendu-ko nota onenak nork jasotzen dituen salmentek erabakitzen dute noski. Bada, ordea, beste azterketa bat, liburu kopuruak, bilakaera, generoen arteko alderaketak, autore kontsagratuen presentzia eta ausentzia, eta beste, arakatzuz osatzen dena. Hauekin batera, hirugarren azterketa bati egin zaio lekua, antza, Azoka noiz helduko zain gaudela, hainbat idazle-maisuren eskutik. Xabier Mendiguren Elizegik azken «Jakin»-en egungo poesiari buruz izkiriaturako ideia solteez ari naiz, eta Joxemartin Apalategik literaturakeria omen denaz esandakoez.

Ez dago euskarazko literaturgintza diploma edo titulu faltan, badira urte batzuk errebalida gairitu zuela, eta gorpuzturik erakusten zaigula, inongo

konplexurik gabe, joko zabala eskainiz. Irakurleak badu, gazte-gaztetatik hasita, adinka eta mailaka moldaturik kaleratzen diren liburuak direla medio, nondik elikatu. Helduek zer esanik ez; produkzio eta kalitate mailan emandako aurrerapausuen ondoan ordea, lokatzetan antzeman daiteke irakurzaletasunaren gurdia. Irakurle-koaren inguruko auzia dugu izan ere, urteroko azterketan bostaren azpitik geratzen den gaia, eta Xabier Mendigureni kasu eginez gero, honetan badu zer ikusirik, poesiaren alorrean berderen, idazten denak. Poesia emeak.

Bakandua dugu poesigintza, baina kalitatea jarri du auzitan Beasaingo idazleak, egiten denaren balioa, eta joera. Guztia lerro gutxi batzutan, eta berak aitortu duenez, eztabaidari ate handirik irekitzeko asmorik gabe, nahiz eta ARGIAk hainbesteko garrantzia

eman dion, nota on edo txarrik jartzea besteri badagokio ere, mesederik ekar dezakeelakoan. Jakin badakigu hala ere, beste azterketen aldean, mamiari dagokiona dela zehazten nahiz erabakitzen zailena, hots, goroldioaren azpian arakatu eta poesigintzaren-enborraren egoeraz hitzegitea ez dela inoren gustuko jakia.

**Pintzelada gutxitan
margotu ohi dira
literaturaren inguruko
eztabaidok, aztertu
beharreko koadroan
zurigune askotxo utziz,
nabarmentzen denez**

Mundu osoko Euskal Etxeek Gasteizen buruturiko bilkuran, Euskararen Eguna egitea proposatu dute, abenduaren 3an, San Frantzisko Xabierkoaren egunean. Honekin batera, bi urte barru EEBBetako Boise hirian ikastola bat ezartzeko asmoa agertu dute eta Euskal Herriko Ikastolen Federazioarekin harremanetan hasiak dira erronka bideratu ahal izateko.

EITBren seinalea hartzearen garrantzia ere azpimarratu dute bilkuran. (Argazkia: Olalde).

Gauzak honela, pintzelada gutxitan margotu ohi dira eztabaidok, aztertu beharreko koadroan zurigune askotxo utziz. Inor gutxi ausartzen da literaturaren-basoko toki zailenetan pintzela erabiltzen, aurrerago sartzen. Mendigurenen pintzeladak badu horratio, ausardiaren balioa, baita Joxemartin Apalategirenak ere, Asteasuko Agirre autore klasikoaren aurkezpenean, *«euskal pentsamendua da landu behar dena, eta hori ez da literaturatik bakarrik egiten. Euskal literaturakeriapean jarraituko dugu hori kontuan hartzen ez den bitartean»*, dioenean. Berehalakoan erantzun dio Anjel Lertxundik, estigma berri bat sortu dela adierazi eta Apalategiren esanak buruz behera jarritz: *«Jakín beza (jakín beharko luke) autore horien»* Agirre bera, Axular, Lizarraga eta Mendiburu aipatzen ditu— *eta beste hainbaten azterketa literarioa egin izan balitz, beste kuku batek joko liokeela euskal literaturari zein euskal pentsamenduari. Eta guztia esateko: baita euskal prosa zientifikoaren zefofanari ere»*.

Gaineen dugun Durangoko Azokan ohizkoak zaizkigun azaleko azterketei (hainbeste liburu kaleratu dela, inoiz baino *stand* gehiago izan dela, eta gisakoak) merezi duten garrantzia eta lekua eskaini eta hobe genuke pintzelada gutxi batzutan irudikatu zaizkigun bi eztabaidoi, eta literaturaren jirra-bueltan (irakurzaletasuna, eskolatan egiten diren kanpainak, liburugintzarako laguntzak...) dantza isilean antzematen diren aztergaiei helduko bagenie. Hori bai nobedadea.

ALBOKO zutabearen idazten duen Ramon Etxezarreta kulturgintzan euskarak jaso beharreko tratua mintzatu da, egon irakiten dagoen eltzea ke dariola jarritz. Belarri luzeak edo motzak dituen alde batera utzita, azterketarako gaia dugu euskararekiko diskriminazio positiboarena ere. Nahiz eta aspaldion gaindituta behar genukeen azterketa hau...

J.J. PETRIKORENA

S O R T A R A

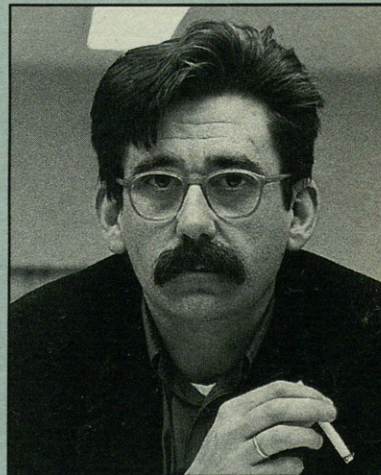
Esan zitezkeelakoan esanak

ETA larrutik ordaintzen ari naizenak.

Donostian bi hizkuntza bizi direla, euskara eta gaztelera, esan berri dut, eta bueltarik gabeko egia iruditzen zait. Bi hizkuntza horiek elkarrekin bizitzeko fortuna edo kondena dutela uste dut. Pertsonalki hizkuntz gatazkaren ideia baztertu eta hizkuntzen arteko elkarbizitza eta ideia ideia hori lantzearen aldekoa naiz, jarrera eta pentsakera, zuzenenak izan arren ere nere iritziz, guztiz eztabaidagarriak izan daitezkeenak.

JARRERA eta pentsakera horiek izateak kultur politikan ere eragina, eztabaidagarria hau ere, baduela uste dut. Horren arabera kultura bere kultur-tasunean hartu behar dela iruditzen zait, nortasunak, identitateak, hauetan hizkuntzek eta beren estatusak izan dezaketen eragina barne. Kultura horren adierazpen hizkuntza ere guztiz hartu behar da kontuan. Alegia, gauzak aldatzen ez diren bitartean, eta denbora beharko da horretarako, 'buenos días' esatea baino zailagoa dela, objektiboki, 'egun on' esatea eta zailtasunak gainsari bat behar duela (ez portzierto kulturgintzan bakarrik).

Horixe da laburrean Etxezarretaren zalaparta eta istiluan, ustez, esan dadana eta, ziur, esan nahi nuena. Gainerantzekoak azaleko loreak dira, argigarri izan nahi zutenak, eta agian, zenbait jenderen intentzio ilunak albo, nahasgarri gerta zitezkeenak.

RAMON ETXEZARRETA

EZ daukat zalantzarik beste edozein ideia eta proposamen bezain eztabaidagarria dela planteamendua, eta eztabaidatu egin behar dela beraz. Baina mesede kaxkarra egiten diote euskarari eta euskal gizarteari, eztabaidari ekin beharrean, esan ditudanei kontra egin beharrean, irain politikoak bota eta atea ixten dutenek edo beren ezinaren errua, ez dakit zer disimulatzeke, neri, beste ezindu bati, egozten didatenek.

Eta kalte besterik ez diote egiten euskarari eta euskal gizarteari, esan ditudanez burutaziotan jarri beharrean, esan ditudanei erantzun beharrean, euskara tresna politiko sakabanatzailetzat hartuz, neri eta nere sendiari irain eta mehatxu egiten diotenek, direla diren erakunde politikoko edo gizartekoek. Eskertzekoa litzateke gezur gutxiago, (Alvarez jauna eta hainbeste ageriko eta ezkutuko), eta benetako arrazoi gehiago erabiltzea, zeren bai ni eta bai nere umeak gai gara edozeinekin elkarriketa egiteko eta 'hika' gainera...

Libre baldin bada behintzat, uzten badigute behintzat, herritar guztien bantaz bestekoen adina eskubide dugula aitortzen baldin bazaigu behintzat...

TXUTXU - MUTXUKA

EUSKAL ABENTURAZALEEN MUSEOA QUEBECEN

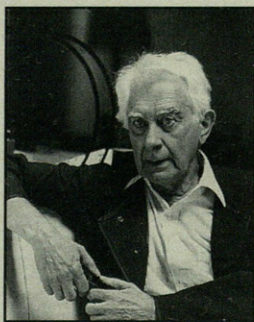
VANCOUVER-EKO Euskal Etxeak gonbidatuta, Euskal Herrian izango da gutxi barru André Kerouac, Jack Kerouac idazle estatubatuarren iloba, zeinak Quebecoko Trois Pistoles herrian Euskal Abenturazaleen Museoa («Musée de L'aventure Basque» deitu duena) zabaldu nahi duen. Bi mila milioi pezetako (80 milioi libera inguru) kostua luke proiektuak, eta bultzatzailearen asmoa, euskaldunek Kanadaren sorreran izan zuten zeregin garrantzitsua azpimarratzea litzateke, gaiarekin zerikusia duten materialak, han-hemen gordetzen diren dokumentuak direla, arrantza-leek utzitako aztarnak, arrantza sistemak, eta beste, jaso.

NOR - NORI - NOR K

NAJWA NIMRY

aktore iruindarrak bi sari jaso ditu Genebako zinemaldian, bata lehiaketako epaimahai ofizialak emakumezko aktore onenari emandakoa, eta bestea gazte epaimahaiko kideek eskaini diotena. Senarra duen Daniel Kalparsoren «Salto al vacío» lehen filmean estreinatu zen kameran aurrean Najwa Nimry, droga, miseria eta indarkeriaz inguraturiko koadrila batetan liderraren papera betez ●

JON BILBAORI

honoris causa doktore izendatu berri du EHUK. Hil ostean jaso du titulua Jon Bilbaok. Gerra garaian Ameriketara erbesteratua, Euskal Herriari buruzko ikerketak egiten hasi zen bertan eta euskal ikasketei gaineko lehen biografia osatzen. 1980an Euskal Herrira itzuli eta Eusko Bibliographia antolatu zuen, zeregin berean jarraitzeko. Egun, erakundea kinka larrian aurkitzen da ●

PATZIKU PERURENAK

«Zurian zirika» artikulua bilduma plazaratuko du Elkarrekin, Durangoko Azokarako, Luis Haranburu Altunak «Auskalo, Luk» lana eta Piarres Xarritonek Piarres Larzabalen idazlanen laugarren eta bostgarren liburuak. Haez gain, sail berria aurkeztuko du Elkarrek Durangon, «Miru», sei lan eskainiz, Karlos Santisteban, Joan Kruz Igerabide, Txiliku, Mariasun Landa eta Patxi Zubizarretaren eskutik ●

TEILAK

■ UEU-REN
GASTEIZKO
JARDUNALDIAK

UDAKO Euskal Unibertsitateak VII. Gasteizko Jardunaldiak antolatu ditu, Gasteizko Udalaren babesaz, azaroaren 20tik 23ra bitartean, Villasuso aretoan. Lehen egunean, Arabako euskarari buruzko hitzaldia luzatuko du Koldo Zuazok. Azaroaren 21ean, gizarte informatizatuaren arriskuak eta intimitatearen babesa izango du solasgai Itziar Alkortak. Azaroaren 22an, grafologia edo idazkeraren bidez izaeraren azterketa egiteko moduz arituko da Iruñe Ibarra. Pruden Garziak amaituko ditu jardunaldiak, «Nazionalismo espainiarra eta mairua: estereotipo arrazista baten azterketa historikoasolasaldiarekin amaituko dira jardunaldiak» gaiaren gaineko solasaldiarekin. Hitzaldi guztiak 19.30etan izango dira.

■ TTANTTAKA
TALDEAREN
«UMEKERIAK»

TTANTTAKA taldeak obra berria taularatu du, «Umekeria» izenekoa, Raymond Cousse idazlearen testu bat egokiturik. Euskaraz eta gazteleraz emango da; Nireia Gabilondok zuzendu du euskarazko bertsioa eta Jose Ramon Soroizek beteko du protagonistaren papera. Erdarazkoan, Fernando Bernuesek gidatu eta Enrique Diez de Radak beteko du aktore nagusiaren lana.

Nekazaritza giroan bizi den haur batek bere bizitza hunkitu duten hamar une gogoratzen ditu, beti ere umorez gainezka datorren komendia honetan.

GIPUZKOAKO BERTSOLARI TXAPELKETA

95

Finalaurreak

AZPEITIA

Bertsolariak:

J.J.EIZMENDI "Loidisaletxe"

Juan M. NARBAIZA

Joxe L. URDANGARIN

Joxe R.ELORZA

Martin REZABAL

Millan TELLERIA

Eguna: Azaroak 19 Ordua: 17:30 Lekua: Kiroldedia

ERREENTERIA

Bertsolariak:

Jexus M. IRAZU

Andoni LARRAÑAGA

Aitor MENDILUZE

Mikel MENDIZABAL

Iñaki MURUA

Iñaki ZELAIA

Eguna: Azaroak 26 Ordua: 17:30 Lekua: Udal Polikiroldegia

ORDIZIA

Bertsolariak:

Unai AGIRRE

Jon EIZMENDI

Bixente GOROSTIDI

Maialen LUJANBIO

Aitor SARRIEGI

Jokin SOROZABAL

Eguna: Abenduak 3 Ordua: 17:30 Lekua: "MAJORI" Kiroldedia

Babesle nagusia:

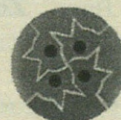
kutxa

fundazioa
fundación

Laguntzailea:

Egunkaria

Antolatzailea:

Gipuzkoako
Bertsolari
Elkartea

Euskararen diruen hotsa

Datozen urterako EAEko aurrekontuak aurkeztu ditu Gobernuak. Aurrekontu hauetan euskarari zuzendu bide zaizkion diruak zenbatu ditugu atalez atal, eta datu zehatzak emateaz gain, kopuruen irakurketa egin dezaten eskatu diegu, Hizkuntz Politika, EKB eta AEK-ko ordezkari banari.

DATORREN urteko aurrekuen zirriborroa aurkeztu du Euskal Autonomia Elkar-teko Gobernuak. Alderdi politikoei aztertu ondoren, Eusko Legebiltzarrean erabakiko dira, urtea bukatu aurretik. Bertan euskarari zuzentzen zaizkion diruak bildu ditugu oraingoan, hausnarketarako tarte eskainiz.

Aurrekontuen %1,5 euskararentzat

1996-RAKO 669.358 milioi pezetako (26.774 milioi libera inguru) aurrekontua proposatzen du Eusko Jaurlaritzak, euskarari 10.314 milioi pezeta luzatzen dizkiola, kopuru osoaren %1,54 beraz. Iazkoekin alderatuz gero, %12,08ko igoera jaso da. Euskararen diruak lau ataletan banaturik datoz: Kultura Saila, Hazienda eta Administrazio

Publikoaren Saila, Hezkuntza, Unibertsitateak eta Ikerkuntza Saila eta HABE.

Kulturatik 3.372 milioi pezeta zuzenduko lirateke guztira, iaz baino %1,17 gutxiago. Sailean barne, Hizkuntz Politikak 411 milioi pezetako (iaz baino %12,76 gehiago) boltsa izango luke dirulaguntzarako. Boltsa horretatik, «Euskaldunon Egunkaria»-k 90 milioi pezeta jasoko lituzke, euskarazko aldizkarigintzak 80 milioi pezeta, euskalgintzak 75 milioi pezeta eta Euskaltzaindiak 95 milioi pezeta pasatxo, besteak beste. Dirulaguntzak ez diren Hizkuntz Politikaren gastuetarako 2.917 milioi

669.358 milioi pezetako aurrekontutik 10.314 milioi pezeta luzatzen zaizkio euskarari, %1,54 beraz

EUSKO JAURLARITZA GUZTIRA EUSKARA GUZTIRA KULTUR SAILA

Hizkuntz politikak ematen dituen dirulaguntzak
Hizkuntz politikaren gainerako gastuak (dirulaguntzak ez direnak)
Euskarazko liburugintzarako dirulaguntzak ("Creación y difusión cultural")

HAZIENDA ETA ADMINISTRAZIO PUBLIKOAREN SAILA HAEE/IVAP HABE

HEZKUNTZA, UNIBERTSITATEAK ETA IKERKUNTZA SAILA
Hezkuntzaren euskalduntzea: dirulaguntzak
Hezkuntzaren euskalduntzea: gainerako gastuak
UPV/EHuren euskalduntzea

HABE SARRERAK GUZTIRA

Kultura sailetik: Hezkuntz politika
Hazienda eta administrazio publikoa
Bere ihardueretatik

IRTEERAK GUZTIRA

Dirulaguntzak euskaltegi publikoei eta HAEE/IVAP
Dirulaguntzak euskaltegi homologatu eta kultur elkartei
Gainerako gastuak

pezeta (iaz baino %2,88 gutxiago) aurrikusten dira, eta beste atal batean, euskarazko liburugintzarentzat 44 milioi pezeta, joan den urteko kopuru bera.

Hazienda eta Administrazio Publikoaren Sailan 1.252 milioi pezeta (iaz baino %4,95 gehiago) gorde nahi zaizkio euskarari, Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundeari begira 580 milioi pezeta (iaz baino %4,88 baino gehiago) eta gainontzeko 672 milioi pezeta (iaz baino %5 gehiago) HABE-arentzat.

Hezkuntza, Unibertsitateak eta Ikerkuntza Sailean

%23,78ko igoera ezagutuko luke euskararen aurrekontuak, 5.690 milioi pezetako kopurua osatuz. 1.020 milioi pezeta (iaz baino %36,73 gehiago) Hezkuntzaren euskalduntzearen dirulaguntzetan xahutuko lirateke, 4.440 milioi pezeta (iaz baino %22,62 gehiago) atal honetako gainerako gastuak osatzeko, eta 230 milioi pezeta, joan den urteko diru bera, EHuren euskalduntzearekin jarraitzeko.

HABEren diruek behera egin dute

AZKENEZ, HABEren eskuetatik pasatzen diren saski dira aipagarri. Helduen Alfabetatze Berreuskalduntzerako Erakundeak, Hizkuntz Politikatik (2.630 milioi pezeta, iaz baino %5,43 gutxiago), Hazienda eta

Jaurlaritzaren guztiarekiko			Aurreko urtearekiko			Jaurlaritzaren guztiarekiko			Aurreko urtearekiko			Jaurlaritzaren guztiarekiko			Aurreko urtearekiko			Jaurlaritzaren guztiarekiko			Aurreko urtearekiko		
1993	%	bilakaera %tan	1994	%	bilakaera %tan	1995	%	bilakaera %tan	1996	%	bilakaera %tan	1996	%	bilakaera %tan	1996	%	bilakaera %tan	1996	%	bilakaera %tan	1996	%	bilakaera %tan
619.598	% 100,00	(+ % 15,15)	631.712	% 100,00	(+ % 1,96)	662.200	% 100,00	(+ % 4,83)	669.358	% 100,00	(+ % 1,08)	669.358	% 100,00	(+ % 1,08)	669.358	% 100,00	(+ % 1,08)	669.358	% 100,00	(+ % 1,08)	669.358	% 100,00	(+ % 1,08)
8.830	% 0,82	(+ % 23,16)	8.734	% 1,18	(- % 1,09)	9.202	% 1,39	(+ % 5,36)	10.314	% 1,54	(+ % 12,08)	10.314	% 1,54	(+ % 12,08)	10.314	% 1,54	(+ % 12,08)	10.314	% 1,54	(+ % 12,08)	10.314	% 1,54	(+ % 12,08)
3.392	% 0,55	(+ % 33,86)	3.369	% 0,53	(- % 0,68)	3.412	% 0,52	(+ % 1,28)	3.372	% 0,50	(- % 1,17)	3.372	% 0,50	(- % 1,17)	3.372	% 0,50	(- % 1,17)	3.372	% 0,50	(- % 1,17)	3.372	% 0,50	(- % 1,17)
338	% 0,05	(+ % 4,16)	385	% 0,06	(+ % 13,91)	365	% 0,06	(- % 5,32)	411	% 0,06	(+ % 12,76)	411	% 0,06	(+ % 12,76)	411	% 0,06	(+ % 12,76)	411	% 0,06	(+ % 12,76)	411	% 0,06	(+ % 12,76)
3.012	% 0,49	(+ % 38,83)	2.940	% 0,47	(- % 2,39)	3.004	% 0,45	(+ % 2,16)	2.917	% 0,44	(- % 2,88)	2.917	% 0,44	(- % 2,88)	2.917	% 0,44	(- % 2,88)	2.917	% 0,44	(- % 2,88)	2.917	% 0,44	(- % 2,88)
42	% 0,01	(+ % 5,00)	44	% 0,01	(+ % 4,76)	44	% 0,01	(+ % 0,00)	44	% 0,01	(+ % 0,00)	44	% 0,01	(+ % 0,00)	44	% 0,01	(+ % 0,00)	44	% 0,01	(+ % 0,00)	44	% 0,01	(+ % 0,00)
1.542	% 0,25	(- % 3,75)	1.296	% 0,21	(- % 15,99)	1.193	% 0,18	(- % 7,91)	1.252	% 0,19	(+ % 4,95)	1.252	% 0,19	(+ % 4,95)	1.252	% 0,19	(+ % 4,95)	1.252	% 0,19	(+ % 4,95)	1.252	% 0,19	(+ % 4,95)
792	% 0,13	(- % 12,20)	656	% 0,10	(- % 17,23)	553	% 0,08	(- % 15,64)	580	% 0,09	(+ % 4,88)	580	% 0,09	(+ % 4,88)	580	% 0,09	(+ % 4,88)	580	% 0,09	(+ % 4,88)	580	% 0,09	(+ % 4,88)
750	% 0,12	(+ % 7,14)	640	% 0,10	(- % 14,67)	640	% 0,10	(+ % 0,00)	672	% 0,10	(+ % 5,00)	672	% 0,10	(+ % 5,00)	672	% 0,10	(+ % 5,00)	672	% 0,10	(+ % 5,00)	672	% 0,10	(+ % 5,00)
3.896	% 0,63	(+ % 41,57)	4.069	% 0,64	(+ % 4,44)	4.597	% 0,69	(+ % 12,98)	5.690	% 0,85	(+ % 23,78)	5.690	% 0,85	(+ % 23,78)	5.690	% 0,85	(+ % 23,78)	5.690	% 0,85	(+ % 23,78)	5.690	% 0,85	(+ % 23,78)
479	% 0,08	(+ % 15,98)	478	% 0,08	(- % 0,21)	746	% 0,11	(+ % 56,07)	1.020	% 0,15	(+ % 36,73)	1.020	% 0,15	(+ % 36,73)	1.020	% 0,15	(+ % 36,73)	1.020	% 0,15	(+ % 36,73)	1.020	% 0,15	(+ % 36,73)
3.257	% 0,53	(+ % 39,25)	3.431	% 0,54	(+ % 5,34)	3.621	% 0,55	(+ % 5,54)	4.440	% 0,66	(+ % 22,62)	4.440	% 0,66	(+ % 22,62)	4.440	% 0,66	(+ % 22,62)	4.440	% 0,66	(+ % 22,62)	4.440	% 0,66	(+ % 22,62)
160	% 0,03	-	160	% 0,03	(+ % 0,00)	230	% 0,03	(+ % 43,75)	230	% 0,03	(+ % 0,00)	230	% 0,03	(+ % 0,00)	230	% 0,03	(+ % 0,00)	230	% 0,03	(+ % 0,00)	230	% 0,03	(+ % 0,00)

* Falta da jakitea Hezkuntza Sailako aurreko urteetan "Funcionarios de carrera" deriztzenen pertsonal gastuetatik zenbat diren hemen azaldu ditugun bi partida horietarako.

1993			1994			1995			1996		
3.621	% 0,58	(+ % 9,66)	3.435	% 0,54	(- % 5,14)	3.443	% 0,52	(+ % 0,23)	3.402	% 0,51	(- % 1,19)
2.800	% 0,45	(+ % 47,76)	2.733	% 0,43	(- % 2,39)	2.781	% 0,42	(+ % 1,76)	2.630	% 0,39	(- % 5,43)
750	% 0,12	(+ % 7,14)	640	% 0,10	(- % 14,67)	640	% 0,10	(+ % 0,00)	672	% 0,10	(+ % 5,00)
71	% 0,01	(- % 89,96)	62	% 0,01	(- % 12,68)	22	% 0,00	(- % 64,52)	100	% 0,01	(+ % 354,55)
3.621	% 0,58	(+ % 9,66)	3.435	% 0,54	(- % 5,14)	3.443	% 0,52	(+ % 0,23)	3.402	% 0,51	(- % 1,19)
1.237	% 0,20	(+ % 14,64)	1.276	% 0,20	(+ % 3,15)	1.346	% 0,20	(+ % 5,49)	1.250	% 0,19	(- % 7,13)
1.358	% 0,22	(+ % 16,27)	1.135	% 0,18	(- % 16,42)	1.439	% 0,22	(+ % 26,78)	1.506	% 0,22	(+ % 4,66)
1.026	% 0,17	(- % 2,75)	1.024	% 0,16	(- % 0,19)	658	% 0,10	(- % 35,74)	646	% 0,10	(- % 1,82)

Ohar orokorra: kopuru guztiak milioi pezetatan emanda daude

Administrazio Publikotik (672 milioi pezeta, iaz baino %5 gehiago), eta bere jarduerak sortzen dizkion mozkinetatik (100 milioi pezeta, iazkoarekin alderatuta %354,55 gehiago) bil-tzen dituenak, euskal-tegi publiko eta HAEERI zuzen-dutako dirulaguntzetara (1.250 milioi pezeta, iaz baino %7,13 gutxiago), eus-kal-tegi homologatu eta kul-tur elkar-teetara (1.506 milioi pezeta, iaz baino %4,66 gehi-ago) eta gainerako gas-tuetara (646 milioi pezeta, iaz baino %1,82 gutxiago) zuzentzen ditu. Orobat 3.402 milioi pezeta, iaz bai-

no %1,19 gutxiago.

Diruon atzean azaltzen den filosofiari buruzko iri-tzia eman digu Olatz Osa EKBko kideak, orokorrean hartuta kopuruok nahikoa igo beharko luketela adie-raziz: «Euskararen diruak Eusko Jaur-laritzaren au-rrekontu osoaren %1,5era baino ez baitira iristen».

Zergatik ez beste sailetan?

OLATZ Osak gaineratu duenez, «oraindik biru sai-letatik bakarrik zuzentzen da dirua euskararentzat. Zergatik ez besteetatik?». Garrantzizkoa jotzen du

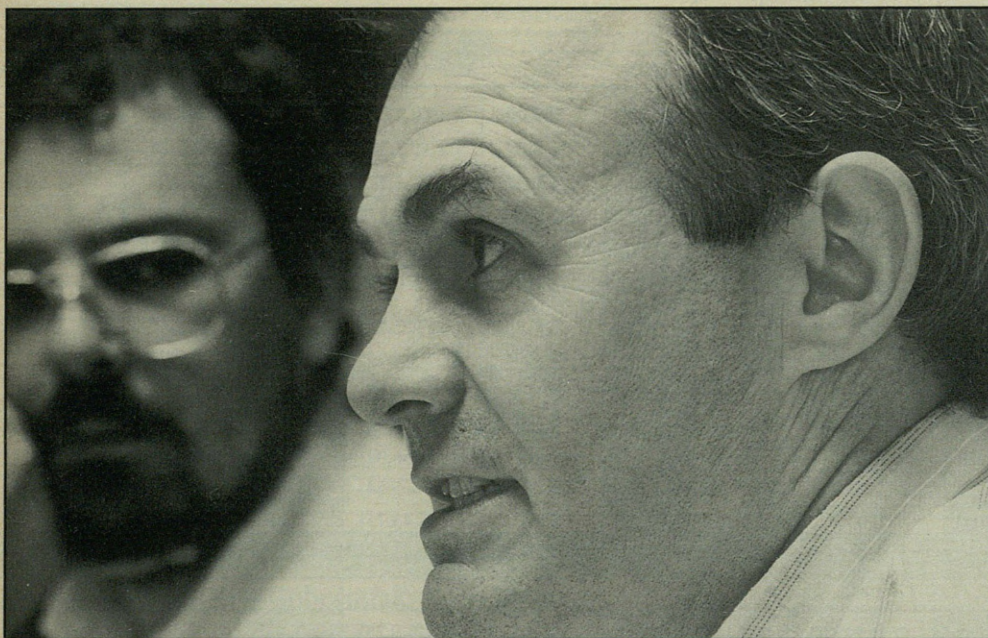
hala ere, hezkuntza alorrean zehazten den mila milioi pe-zetako igoera: «Azken ba-tean igoera horrek dakar euskararen aurrekontuek ezagut dezaketen %12ko hazkunde. Hezkuntzaren urtez urteko bilakaera azpi-marratzekoa da beraz, bai-na bizkuntz politikan ez da igoerarik eta hor sortzen zaigu kezka eta hutsunea».

Bestela ikusten du aurre-kontuek ispi-latzen duten irudia Jose Mari Zeberio-k, Hizkuntza Politikarako sail-buruordeak: «Hizkuntz Po-litikako baliabideen norabi-dea aldatu egin dugu. Diru banaketa egiterakoan beste urtetako inertziatzko erabi-lera alde batera utzi eta da-tozen urteetarako lebenta-sunei aurre egiteko moduan banatzen saiatu gara».

Ez du, bestalde, sail guz-

Euskararen diruak lau ataletan banaturik datoz: Kultura Saila, Hazienda eta Administrazio Publikoaren Saila, Hezkuntza, Unibertsitateak eta Ikerkuntza Saila eta HABE. Euskararen diruok iazkoekin alderatuz gero, %12,08ko igoera jasotzen da orokorrean.

Kultura Saitetik 3.372 milioi pezeta aurrikusten dira euskararentzat, iazko kopuruekin alderatuta %1,17 gutxiago

«Beste urtetako inertziatzko erabilera alde batera utzi dugu», dio Jose Mari Zeberio. (A.: Aitor Bayo).

tietan hizkuntz normalizazioarako partida bat izatea beharrezkotzat jotzen. «Helburua ez da hori. Gure egitekoa sail guztiek jardun normalean hizkuntz kriterio batzuk izatea eta euskararen normalizazioan aurrera joatea da. Sail bakoitzak partidatxoa izatea soilik sinbolikoa litzateke».

Gakoa: hizkuntz politika egokia

OROKORREAN euskarari zuzentzen zaion kopurua berriz, ez dela kezkarria dio: «% 1,5 hori aurrekontu espezifikoak da, sustapenerako eta berariazko programak egiteko erabiltzen dena. Eta asko edo gutxi izan daiteke lehen esandakoaren arabera. Orokorri administrazioaren jardun

guztia hizkuntz politika egoki batez hornitua bada, kantitate hori izango litzateke gutxienekoa, azken batean gainontzeko guztiaren osagarria baita».

Erramun Osa, Bizkaiko AEK-ko arduradunak kezkatu zenbatu ditu HABEtik jaso beharreko laguntzen kopurua: «Guk zera dakigu: 1995-96 ikasturterako Eusko Jaurlaritzak hartu dituen konpromezuak betetzeko, iaz baino 151 milioi pezeta gehiago behar dituela, eta diru hori ez dago aurrekontuen proiektuan aurrikusita».

Euskalategi homologatuei begira aurrikusten diren 1.506 milioi pezetan banaketa ez dakiela zein den esan digu, «ezta zer dela eta iaztik aurtengora igoera

txiki hori eman den ere. Bi hipotesi izan daitezke: igoeraren abiapuntua orain artekoek laguntzea bada, ko-

puru bat gehiago dago datorren kurtisorako, eta bollen ondorioa zera da: Eusko Jaurlaritzak ez duela pausorik eman bartutako konpromezuak betetzeko».

Konpromezuak beteko al dira?

ERRAMUN Osa adierazi digun bigarren hipotesiaren arabera, «leben lagundutako euskalategi batzuen desagertzea gertatzen bada, beharbada konpromezuak betetzeko izango da aurrekontuetan gebitzen den kopurua». Guztiarekin, «Gobernuak zein den bere proiektua eta AEK, IKA eta Bertanekin hartu dituen konpromezuak nola bete behar dituen azaldu behar du» aldarrikatu du.

J.J. PETRIKORENA
AINHOA AZPIROZ

«Hezkuntzaren urtez urteko bilakaera azpimarratzekoa da aurrekontuetan, baina Hizkuntz Politikan ez da igoerarik eta hor sortzen da kezka eta hutsunea»
OLATZ OSA (EKB)

100.ERAZ Kultur Astea

AZAROAK 11. Zapatua
DURANGO
11etan. San Martin eguna Andra Mariako Elizpean. Bertsolariak, trikitilariak, herri kirolak, dantzariak, talo, txorizo, odoloste, gaztatu erreak, txerri zozketa...

AZAROAK 12. Domeka
MANARRIA
11.30etan. 100. Eraz Kultur astearen aurkezpena. Kiriñori omenaldia.

DURANGALDEA
Mendi bizikleta marxa.

AZAROAK 13. Astelehena
GARAI
19.30etan. Gazta eta Txakoliari buruzko hitzaldia-dastaketa Elizaberrin. Hizlaria: Mikel Zeberio.

AZAROAK 14. Martitzena
APATA
19etan. Pilota partiduak: Arriola jauregi-Deskarga Irazola-Gosostiza

ELORRIO
19.30etan. Durangaldeko mitologiari buruzko hitzaldia Arriola atenean. Hizlaria: Bittor Kapanaiza.

AZAROAK 15. Egustena
ILURRETA
19.30etan. Mahaingurua pleno artean. Gaia: Euskara eta komunikabideak.

AZAROAK 16. Eguna
DURANGO
21etan. Kantaldia Berbaro tabernan: Moru eta Xabier Montoia

AZAROAK 17. Barikua
ABADINO
22etan. Kantaldia probalekuan: Eneritz eta Marina Bikotea eta Benito Lertxundi.

AZAROAK 18. Zapatua
BERRIZ
20.30etan. Triki-rock kontzertua polikiroldegian.

Laguntzaileak: antotoko Auspouk, Kiriñori dantza taldea, Durangoko Herri Kirol taldea, Durangaldeko txistulariak, Iurretako Mikel Deuna dantza taldea, Mahariako Andra Mari dantza taldea eta Udala.

Erak. «Gastronomia» aldizkaria, Apatako pilota taldea, «Berriketan», Arriola Kultur Aretoa, Iurretako Mikel Deuna Kultur taldea, Berbaro Elkartea.

ENERITZ ETA MARINA BIKOTEA
BENITO LERTXUNDI
AZAROAK 17. 22etan ABADINOKO PROBALEKUAN

SAKKEKAK. Aurretik 1000 pzt. Takilari 1200 pzt.

Puranga: Hitz Berbaro, Berbaro, Abadino, Taberna, Txiki, Iurretako Mikel Deuna.

Erak: Txindita, Berbaro, Iurretako Mikel Deuna.

TRIKI-ROCK KONTZERTUA
AZAROAK 18. 20.30etan BERRIZKO POLIKIROLDEGIAN

LIN TON TAUN
TAPIA ETA LETURIA BAND
MAIXA ETA ITZIAR BAND
TRIKITIXA KONTRAIRO
BERTSOLARIAK Txalapartariak

SAKKEKAK. Aurretik 1000 pzt. Takilari 1200 pzt.

Puranga: Berbaro, Abadino, Taberna, Txiki, Iurretako Mikel Deuna.

Erak: Berbaro, Berbaro, Iurretako Mikel Deuna.

Aurrerantze: Iurretako Mikel Deuna, Berbaro, Iurretako Mikel Deuna.

Josune Aristondo, HABEko zuzendari berriarekin solasean

«Alor honetan ari diren sektoreei lehen mailako lekua emango zaie»

HABEko zuzendariak, euskalduntze eta alfabetatzearen sailak egun bizi dituen inertziak astindu eta lehentasunak ondo finkatu behar direla adierazi digu. Akordioa eta elkarlanaren bidetik aurrera egiteko asmoa agertu digu.

Nola jarraitu asmo duzu Martin Etxeberriak egin-dako bidea?

HABEren helburuak hizkuntz politikaren lehentasunen baitan kokatu behar ditugu. Orain, organikoki dagoen hurbiltasunagatik, Kultura Sailaren barruan baitaude HABE eta Hizkuntz Politikaren Sailordetza,

«Alfabetatzeaz hausnartu behar dugu». (A.: Alberto Elozegi).

erraztu egin da bidea, baina naturalki ere, eta hori da nire asmoa, Hizkuntz Politikak

markatzen dituen lehentasunetan jokatu behar dugu, orokorrean euskararen nor-

malizazioari begira, eta zehatzago, ditugun hiztunei eta erabilera eremuei eutsiz, eta hiztun eta eremu berriak irabaziz.

Zer gertatu da Martin Etxeberriak kargua uzteko?

Aldaketa egin ez dudanez, ez dut ezer esatekorik.

AEKrekin sinatzear zaudeten akordioa, Bertan eta IKArekiko bitzarmenak... zure kargu hartzea HABEren irekitze prozesuarekin batera etorri dela antzeman daiteke. Zertan oinarritzen da irekitze prozesua?

Urte askotan talde lanean aritu naiz, eta aurrera begira ere horixe da nire asmoa, elkarlana sustatzea, batzuen eta besteen zeregina uztartzea, eta finean, sektore publiko eta pribatuaren arteko osagarritasuna bilatzea.

Zer leku emango zaie etorkizunean euskalduntze-alfabetatzea osatzen duten sektoreei?

Lehen mailakoa. HABE sortu zenean egitekoak handiak ziren eta baliabideak

HABEren
helburuak
hizkuntz
politikaren
lehentasunen
baitan kokatu
behar direla dio
zuzendariak.
(Argazkia:
Alberto
Elosegi).

urriak, euskararen hezkuntza sistemaren garapena ez zegoen gaur egun bezalaxe, euskararen jabetasuna zen erronka. Urrats batzuk eman ditugu, baina zera, inork ez dezala pentsa euskararen jabetasunak berehala dakarrela erabilera, hori ez da horrela, dakienak ez du berez hitz egiten, erabilerak euskara erraza behar du, komunikatzeko gaitasuna, gutxieneko maila batetik pauso batzuk ematea, eta honek bitartekotza didaktikoa eskatzen du, sentiberatasun kanpainak bultzatzea, erabilerara bideratutako programa bereziak... Alfabetatzearen inguruko hausnarketa egin behar dugu berriro, eta zeregin honetan ezinbesteko solaskideak ditugu helduen euskalgintzan dabiltzan sektoreak.

Aipatu duzun erronka boni erantzuteko, sektorea berrantolatzeko as-

morik ba al dago administrazioetik?

Berrantolatzekoa baino egokitzekoa; gure lehentasunak aurrera ateratzeko aplikazioetan ondo asmatu beharra dago, lana sistematizatu eta definizio zehatzagoen beharra daukagu, eta horren arabera, guztioi tokatuko zaigu, gugandik hasita, nahi dugun horretara iristeko egokitzapenak egitea. Noraino izan daitekeen berrantolaketa? Ni, oraingoz, egokitzapenean gertuko nintzateke.

Eusko Jaurlaritzak AEKrekin sinatu asmo duen akordioak zer aurrerapen ekar dezake azken urteotan indarrean egon den dinamikarekiko?

“Guztioi tokatuko zaigu, gugandik hasita, nahi dugun horretara iristeko egokitzapenak egiten hastea”

Gure asmoetan sektorearen normalizazioa eta homologazioa dago, eta hori lortzeko gaitasuna demostratzen dugun heinean, demostratuko dugu euskararen normalizaziorako bidea osatzeko gai garela. Izan ere, euskara normalizatzeak bere baitan dakar euskaltegiak, programak eta honetan diharduten sektoreak normalizatzea. Beraz, AEKrekin hitzarmen zirriborroa sinatu eta homologatu bidean dugun sektorearen zati bat homologatzen bada, urrats garrantzitsua emango dugu euskararen eta orokorrean gizartearen normalizazioaren bidean.

Badira akordioan zenbait puntu, bala ere, AEK

asebetetzen ez dutenak. Titulazioarena adibidez, aurrera begira diplomatura kontuan hartu ez izanak kezkatzen ditu. Zer asmo duzue bonen inguruan?

AEK-k oraingoz hitzarmenaren zirriborroa du eskutian, lan materiala. Materiala jorratzen dugun neurrian, zuk aipatutako puntua, eta beste, bideratzea izango da erronka. Ikusiko dugu zertan geratzen diren gauzak. Guk akordioetara heltzeko borondate tinkoa dugu, eta euskararen normalizazioan egon daitezkeen lehentasunetan AEKrekin ados egongo garela uste dudanez, ez dut ikusten hitzarmenerako arazorik izango denik.

Datozen bost urteotan AEK-k mila milioitik gorako dirulaguntzak jasoko dituela aipatu da komunikabideetan. Mari Karmen Garmendiak or-

«AEK-k hitzarmenaren zirriborroa du oraingoz eskuetan, jorratu beharreko lan materiala». (Argazkia: Alberto Elozegi).

dea, orain basi behar dela diruez hitz egiten esan du, ez dagoela ezer zebazturik. Zer jasoko du AEK-k?

Ez dut Mari Karmenek esan duena baino gehiago esango. Hori bai, diruak urriak izango dira datorren urtean, eta aurrerantzean ere ez dut uste poz handirik izango dugunik ekonomiari dagokionez. Hala ere, epe ertainera ondo etorriko zaigu, erakundeok ditugun eginkizunetan arakatu, lehentasunak finkatu eta gure inertiak asintzeko.

Hainbestetan errepikatzen duzuen bitartekoen urritasunak ez al du baldintzatuko ordea, helduen euskalduntze-alfabetatzea orain arte ez be-

zala benetan lehentasunez tratatu abal izatea?

Euskalduntze-alfabetatzeak ez du hain tratu txarra jaso. Urte batzuk errazagoak izan dira beharbada, orain baino baliabide gehiagori heltzeko modukoak. Bestalde, alfabetatzearen kontua bazterrean egon da, eta aurrerantzean lehentasunetan bere lekua du.

Nahiz eta aurrekontuetan jaitsiera izan, oso txikia hala ere, baliabideen erabilera egokituz mozkin batzuk lortu ahal izango ditugu. Begiak lehentasunetara bueltatu eta inertzia batzuk astinduz, egiten ari garena baino hobeto egin ditzakegu lanak.

J.J. PETRIKORENA

La Casa del Café

— Juan Irujo S.A. —
D O N O S T I A

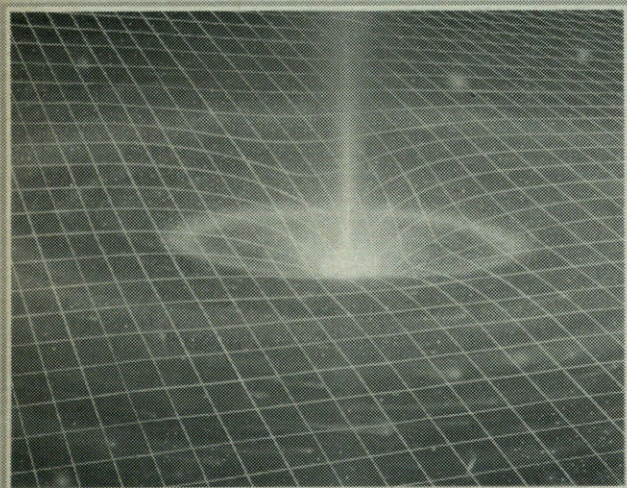

PENTSAMENDU GARAIDEA

DENBORAREN HISTORIA LABURRA

(BIG BANG-ETIK ZULO BELTZETARA)

Stephen W. Hawking

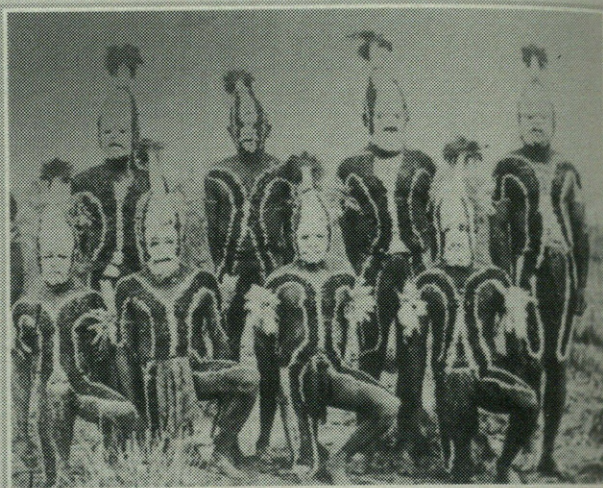

PENTSAMENDU GARAIDEA

MAGIA, ZIENTZIA ETA ERLIJIOA

(MITOA PSIKOLOGIA PRIMITIBOAN)

Bronislaw Malinowski

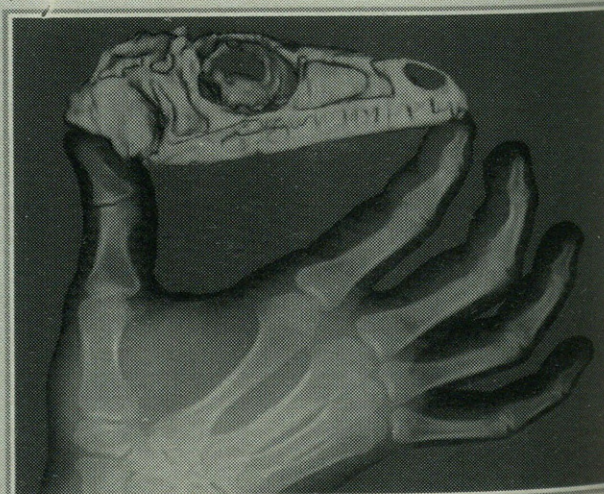

PENTSAMENDU GARAIDEA

EDENGO HERENSUGEAK

(GIZA ADIMENAREN EBOLUZIOARI
BURUZKO ESPEKULAZIOAK)

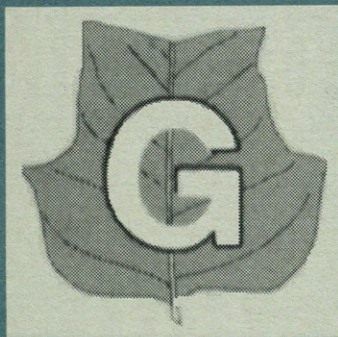
Carl Sagan

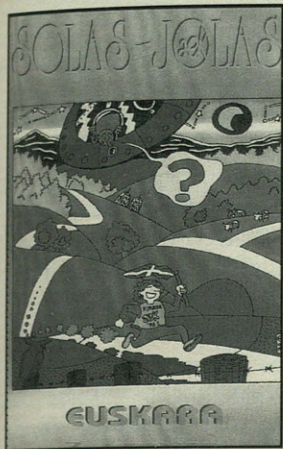
UNIBERTSOA ETA DENBORAREN AZTERKETA. (Hawking-ek kosmoaren sekretuetan murgiltzen gaitu, azkeneko urteetan arrakasta ikaragarria izan duen liburuaren bitartez).

ANTROPOLOGIA. (Mitologiak aztertuz, zibilizaziotik urrun bizi diren herrien irakaskintza ernagarriak aurketzen dizkigu Malinowski antropologoak, era zuzen eta ulergarrian).

GARUNAREN EBOLUZIOA. (Carl Sagan zientzilari ospetsuak giza adimenak 5.000 milioi urtetan zehar egindako bidaia aurkezten digu).

LIBURUDENDETAN JADANIK!!**GAIK ARGITALDARIA**

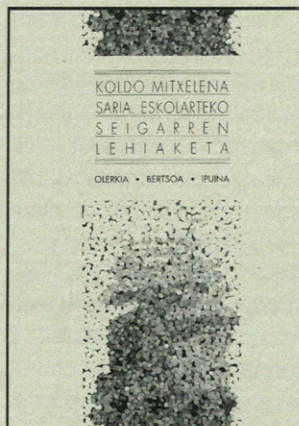
LIBURUAK

«SOLAS JOLAS»

AEK, 200 or.

AEK-k helduen euskalduntze alfabetatzean aritzen di-

ren irakasleei zuzenduriko «Solas Jolas» metodoaren zazpigarren eta zortzigarren urratsetarako zortzi liburu, lau bideo zinta eta lau kaset kaleratu ditu. Liburu hauek bakoitzak 200 orrialde inguru ditu eta gai ezberdinak jorratzen dira: euskara dela, geografia, komunikazioa, ekologia, zinema eta bideoa, osasuna, ohiturak eta Euskal Herriko historia. Bakoitzak teknika eta azpigi desberdinak eskaintzen ditu klaseak modu entretenigarrian landu ahal izateko. AEK-k aipatu duenez, goi mailetako material falta konpondu da liburuokin ●

«KOLDO MITXELENAKO SARIA. ESKOLARTEKO SEIGARREN LEHIAKETA, 1995»

OLERKIA, BESTSOA ETA IPUINA
DONOSTIAKO EUSKARAREN UDAL PATRONATUA, 105 or.

Donostiako Euskararen Udal Patronatuak Koldo Mitxelenako Eskolarteko lehiaketako lan sarituak argitaratu ditu. Aurtengo lehiaketako D eta E kategoriako lanak dira aipatutakoak. Hiru olerki, bi bertso sorta eta bost ipuin bildu dituzte. Horietatik lau sarituak izan ez diren arren, epaimahaiak argitaratzea gomendatu du: «Orratzak hildako...», «Isladatu», «Paranoiaren jokuetan» eta «Azken arnasa» ●

ITXARO BORDAREN BEGIETAN

Betiereko zoriona

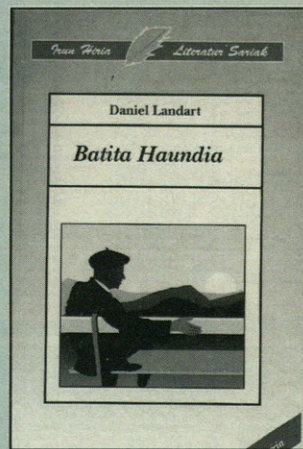
Daniel Landarten azken liburuaren irakurtzean, burutik pasatzen da ur asko iragan dela Iparraldeko zubipeetan. Iparraldeko errealtate rural gordina isladatzen da orrialdeetan zehar, azken urteotan egiten den bezala, hain zuzen Etxamendiren «Gilentegiko Gilen» eta Legorbururen «Xoxoaren kantua» adibide. Hiltzera doan mundu eta jendarte baten hil-hurrenako hatsaren lekuko datozkigu obra hauek, izenik gabeko kulpabilitate sendimendu batean oinarriturik.

Batita Handia adin ederreko gizon osagarrikoa, bat-batean eritzen da, eta eridaramazkien egunetan, bere bizi moldea aztertzen hasten da: ohorez eta agerian plantan eramaten dituen urteetako itzaluneak ateratzen zaizkio. Batitaren kulpabilitate irudipen dorpea elizako seigarren manamenduaren haustearen inguruan borobilkatzen da: fedea errespetatu behar eta sexu desir bortitzak irauli eremu debekatuan egiaren erraiteko. Kulpabili-

tatea areagotzen dio, semeak apezgoa uztearen zinezko arrazoina azaltzeko mannerak.

Liburua, dotrina kristianoaren gohainduraz izkribatua da. Elizak bekatu gisa kontsideratzen dituenak oro biltzen ditu: emazteren tronpatzea, lizunkeria/tasuna, homosexualitatea, eta haur-munstroaren erditzea Jainkoaren gaztigu. Iragan astunak ongi-hiltzea debekatzen dio Batita Handiari. Baina bada oraino beste kulpabilitate ardatz bat, hau Martin Ibarrek garraiotzen duena: abertzaletasunarena. Gizon zaharra, bizitza osoan herriaren alde sutuki arizanak, eritasunak jotzen duelarik etsiturik dabil. Nahigabe euskaldunaren –Batita– eta nahitara euskaldunaren –Martin Ibar– minak klinikako gelan jantzen dira.

Daniel Landarten hizkera eta kontakera, biak iparraldeko tradizioaren ildoan kokatzen direla nabari da eskuartearen duzun liburuan zehar: aberats, leun, errea-

**«BATITA HAUNDIA»
DANIEL LANDART.
KUTXA FUNDAZIOA**

litate gogorraren aipatzeko hizkera lasaia, baina beti harritzen gaitu Iparraldeko idazleek eskaini liburuaren ondar hostoetan hiztegitxo horren kausitzeak. Hain arrotzak girea elkar?

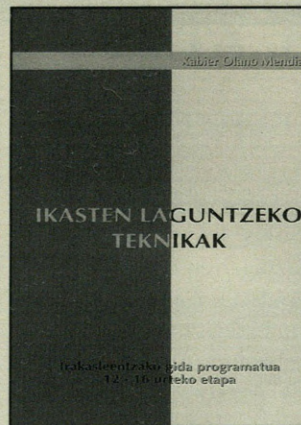

**«ARKIMEDE-REN
HARANEKO TE HURA»**
MEHDI CHAREF
ITZULPEN: GERARDO
MARKULETA
DESCLEE DE BROUWER,
164 or.

Mehdi Charef algeriarra, bere lehen liburu honetan Madjid gaztearen gorabeherak kontatzen ditu. Madjid, jatorri algeriarra duen gaztea, Frantzia bizi da familiarekin. Auzo behartsu bat da bere bizilekua, langabezia eta etorkizun beltza-aren islada zuzena. Atzeritar jatorria edukitzeak ere gauzak latzago bihurtzen dizkie. Liburua onarritzat harturik beranduago pelikula bat egin zen, egileak berak zuzendu zuelarik ●

«GEUREAN»
EUSKALAN-AED FAGOR
ELEKTRATESNAK-EK
ARGITARATUA
17. ZENBAKIA

AED-k argitaratzen duen aldizkari honen ale berri honetan, Fagor Elektratesna-kek egin dituen aldaketa eta berrikuntzen berri ematen zaigu. Lau orrialdetako aldizkari txiki honen eduki guztia euskara hutsez dago eta lan munduko gaiak jorratzen ditu. Zenbaki hau Fagoren aire egokituaren eskaintza, Tomasa Zabaleta langile jubilatuarekin edukitako elkarriketa, enpresak azkenaldion Indiarekin sendotutako harremanak, langileen postu aldaketa eta albiste laburrek osatzen dute. Lanean ere euskara zabaltzea da aldizkariaren helburua ●

**«IKASTEN
LAGUNTZEKO
TEKNIKAK»**
XABIER OLANO MENDIA
NAFARROAKO
GOBERNUA, HEZKUNTZA
ETA KULTURA
DEPARTAMENTUA,
136.or

Lan honetan irakasleentzako gida programatu batekin egiten dugu topo. Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako irakasleei eredu garbi, tresna praktikoa eta estrategia aplikagarriak proposatzen dizkie. Helburua irakasleei laguntzea da ikasleen ikaskuntza gida deza-ten. Autorea Bigarren Mailako Hezkuntzan ikasmaila irakaslea izan da eta egun Ordiziako Pedagogia Aholkularitzan dabil ●

**«IKASLEAREN LIBURUA
2.URRATSA»**

IKAS ETA ARI, 325 or.
IKAk argitaratu berri duen ikaslearen liburu bigarren urratsa hastera doazen ikasleei zuzendurik dago. Eze- ren gainetik ariketa liburu bat da, eta egileen erronka irakasleei ikasitakoaz ondo jabetu eta ziurtatzeko material bat eskaintzea izan da. Lau ziklo desberdinetan banatzen da eskaintza, eta jarraian ebazpideak eta hiztegia dauzka. Horrez gain, irakasleentzako erabilera gida bat ere badu. Taldeka, binaka nahiz bakarka burutzeko dinamikez osatua dago. Gidoi, elkarriketa eta irakurgaiak komiki eta marrazkiez hornituta daude, elementu guztiok itxura arin eta erakargarria ematen diotelarik liburuari ●

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxes: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

«SATORRA, LAGUN ZAHAR HORRI!»

JOXE IRIARTE «BIKILA»,
122 or.

Bikilak berak argitaratu duen liburuan egungo gizartea deskribatzen zaigu: Hirugarren Munduaren usiatzea, Mendebaldeko demokrazien miseria, sistema politikoaren korrupzioa... kritika zorrotza eginez ●

«HISTORIA: ZIENTZIA ALA LITERATURA?»

PRUDEN GARZIA ETA
IBAN ZALDIA
UDAKO EUSKAL

UNIBERTSITATEA, 146 or.
Historiografia liburu hau historiak dituen muga zahatugabeak aztertzen saia-

AITOR ARZAREN BELARRIZ

Hau bai erantzuna!!

Bi maketa, E.P. bat eta bi lan luze, horixe da zaraiztarrek argitaratuta dutena, eta azkenekoa «Erantzun», denbora alferrik pasatu ez denaren islada.

Hasera batean denak Txarri (baxu jole berria) nola moldatuko zenaren zalantzan geunden, erantzuna aparta, Belokiren bateriak bortitz erantzuten du, altzairuzko ezarri baten indarra areagotzen du Nil-en erantzunak, eta Mikelek, gitarraren mastan du bere erantzuna; Anestesiaren lan hau ulertzen hasteko jakin beharrekoa.

Erritmo berriei ireki dizkie ateak hots, «Kontraesanak», «T.V. Shop», «Bi aukera», «Erantzun», «Lur azpiko ahotsak», hard-co-

re erregarriak eta «Hilobia lantzen» bezalako himnoak, nire musika aparailuaren bozgorailuak amorru aurpegia dute diskoa aurrera doan heinean eta horrela «Kontraesanak» etik «B.U.F.» arte. Hitzei dago-kionez diskoaren lehen berrogeita hamar segunduak entzun eta ulertuko duzu; bestela abestien izenburuak irakurri, bai ezta?

Soinua ere benetan aipagarria, 'CD' formatoan lan gutxik lortu dute Euskal Herrian hain soinu garbia, beste formatoek zerbait galtzen badute ere. Aipatu, merkatuaren inposaketak puskatzearen LPan bi abesti gehiago

«ERANTZUN»

ANESTESIA
ESAN OZENKI
RECORDS, 1995

sartu dituztela formato honek bere jarraitzaileak badituelako. Zalantza formatoan gera dadila zeren egungo hard-corea ulertzeko beharrezko diskoa duzu hau.

tzen da, zientzia dela ere zalantzan jarritz. Bertan, Ludger Mees («Estatua, gizartea eta historia»), Eugenio Riaño («Historia berria: berrikuntzak eta berriketak»), Pruden Garzia («Historia intelektuala edo intelektualen historia»), Joseba Zulaika

(«Historiaren aingerua, edo, euskal etnigrafia surrealitari aurre-hitzak») eta Joxe Azurmendi («Topoi nazional/nazionalistak Ernazimentuan: Camoesen 'Os Lusíadas'») historiagileen artikuluek gogoeta sorta bat eskaintzen digute ●

**SOLUZIO
GRAFIKOAK**

ANTZA
Maisuen Eskutik

**SOLUZIO
GRAFIKOAK**

Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 ☎ 37 15 45 - Faxe 37 34 03 • Lasarte Oria 20.160

Pastoral eta maskaraden inguruan lekutzen da «Euskal Antzerkiaren Historia»-ren lehen atala.

Jaso bedi teloia!

Antzerkiaren sustraletatik hasi eta gaur egungo antzerki taldeetara bitartean izan diren antzoki, antzezlan, antzezle eta hauen inguruko historia laburbiltzen dituen dokumentala ia amaitzeaz dago. ETB barruko talde txiki batek hainbat udal artxibo, fototeka eta bestelakoetan eginiko lanaren ondorio dira ordu erdiko lau atalak. Antzerkia, musika, irudiak eta historia bat eginik ikus ditzakegu «Euskal Antzerkiaren Historia»-n.

«EUSKAL antzerkigintzaren historia oztopez beteriko bi-dearen historia da, indarra hartzen zuen bakoitzean... praust! berriro butsetik bastera behartzen zuen istiluren bat sortzen zen...» hitzak esanez hasiera ematen dio Arlekinek «Euskal Antzerkiaren Historia»-ren lau ataleko lehenengoari. Atal hauetan biltzen dira Euskal Herriko antzoki, antzezlan eta antzezleen his-

toria. Antzerkigintzaren sustraletatik hasi, pastoraletatik, eta XX. mendeko antzerki taldeen bitarteko gertaerak laburbiltzen dira dokumental honetan.

Telebista pantailan ikusi ahal izango dugunaren atzean ahalegin franko daude. David Barberoren gidoi literarioa oinarritzat hartuz, irudi eta soinuaz moldatu da historia. Errealizazio lanetan jardun duten

Juan Angel Gonzalez eta Iñaki Agirrek, eta Jose Mari Argoitiak egin duen aholkulari lanaren ondorio dira ordu erdiko lau atalak. Lanetan jardun duen ekipo txikiak, ahalegin berezia egin behar izan du irudi, argazki, testu eta bestelako dokumentuak lortu ahal izateko, eta era berean dokumentu hauek telebistak eskatzen duen erritmo eta tratamenduetara moldatzeko.

Irudia eta soinuari dago-kionez, ezin hobeto zaindu dira atal bakoitzeko zatiak. Musika, artea, jantziak, arkitektura... bat datoz kapitulu bakoitzeko garai eta bizi-penekin, ahalegin berezia egin da arlo honetan *record*-a lortu asmoz. Xehetasun ugari zaindu behar izan dituzte, adibidez argindarra eszenatokietara heldu aurretiko garaia islatzerakoan lanpararik ez agertzea, musika barrokoa irudi barrokoarekin eta oro barrokoa bateratzea... Guz-tira 700 plano baino gehiago eta musika zaindu eta egokitua topa ditzakegu atal bakoitzean.

Izen ezagun ugari

EUGENIO Arozena, Patri Urkizu, Jon Juaristi, Jesus Maria Lasagabaster eta beste hainbat adituren iritziek tar-te berezia dute atal guztietan. Euskal antzerkiaren historian jantziak diren hauen iruzkin edo azalpenekin batera lau ataletan zehar batera edo bestera loturik egon diren hainbati eskainiriko uneak daude, adibide modura Beñat Etxepare, J.I. Barrrutia, J. C. Arriaga, Marcelino Soroa, Toribio Altzaga, Piarres Lartzabal, Antonio Maria Labaien, Gabriel Aresti... dira izen zerrenda hau osatzen dutenak.

«Euskal Antzerkiaren Historia»-ren euskarazko atalei azken moldaketak egin eta prest izango da edozein momentutan telebistaz ikusgai izateko. Hila-beteetako lanaren ondorio diren ordu erdiko lau atalek gure herrian egin den antzerkigintzaren historiaren berri izateko parada ederra eskainiko digute.

ARRITXU ZELAIA

Maier Uranga: «Nire papera eta 'Kixkur'ena ez dira berdinak»

Haurrentzako «Superbat telebista» saioko aurkezle berrietakoa dugu, 300 gazte aurkeztu ziren frogaren ondorioz aukeratu zuten aurkezle lanetarako. Poesiazale den 16 urteko arrasatearrak, aurkezle lanak HEEko hirugarren mailan egiten dituen ikasketekin batera betetzen ditu.

Nolatan «Superbat»eko aurkezle?

Ikastolara deitu zuten frogarako jende eskean. Lagun bati zuzendariak esan zion ea aurkeztuko zen, eta ni harekin batera joan nintzen. Neuk ere frogia egin nuen eta hartu egin ninduten

Zer esan nabi du 300 gazte aurkeztu ziren frogan aurkezle izateko aukeraturua izateak?

Nire amak esan zidanean ezin nuen sinetsi, 300 pertsona frogan eta ni hor... Gogorra iruditu zitzaidan hasieran, baina mordoa poztu nintzen.

Zer itxura du oraingo «Superbat»ek?

Saioa guztiz aldatu da, orain larunbat eta igandeetan izaten da. Jendearen deiak ez daude, marrazki bizidun gehiago daude...

Ez al dizu aurreko «Kixkur»ekin alderatua izateak beldurrik ematen?

Apur bat bai hasieran, baina «Kixkur» berarekin egon nintzen hitz egiten... eta ez dut halako beldurrik. Eurak zaharregiak-edo ikusten zituztelako kendu zituzten. Ni hartu ninduten gazteago izanez, umeekin hobeto izatearren. Ez dut uste aurrez zegoen «Kixkur»en papera eta nirea berdinak direnik.

Aurrera aurkezle lane-tan jarraitzekotan?

Hasieran, lehenengo programa aurkeztu nuenean, ez zitzaidan batere gustatu. Baina orain mordoa gustatzen zait, gainera kazetaritza ikasteko asmoz nabil. Hala ere gehiago gustatuko litzaidake egunkariaren baten edo irratan lan egitea.

Super-ondo pasatzen dut, oso giro ona dago. Behin hirurok irratiara joan ginen, elkarrizketa batera eta beldurtuta geratu ziren gurekin.

Erraza al da baurrekiko barremana lortzea?

Batzuendako agian zaila izango da, baina niri umeak asko gustatzen zaizkit. Umeekin dudak harremana oso ona da, oso gustokoa dut.

TXORI BATEK

ESAN DIGU

J.M. Calleja Tele-Nortera

J.M. Callejak, bai ETBn zegoen garaian, bai aldegitarako ere zeresan ugari sortu zuen. Aldegin zuen hartan, Tele-5 telebista kate espainiarrera zihoala zabaldu zen, baina azkenean kate honetara beharrean beste batera omen doa, TVEk Euskal Autonomi Elkartearen egiten duen Tele-Nortera. Hala gertatzen bada, oraingo honetan ere Callejaren inguruko esamesak barra-barra izango dira.

Zer da 13 urtez entzun egin dena eta orain ikusi egingo dena?

Galdera hau ETBko iragarki batean izan da ia egunero. Honen erantzuna: Euskadi Irratia.

Euskadi Irratiaren hamahirugarren urteurena dela eta saio berezia prestatu dute. Irratiak urteak betetzen dituen egun berean eskainiko dute, azaroaren 23an alegia. Egundorretarako apropos prestatuturiko magazine honen aurkezlea, Arantxa Artza, irratiako esatari eta orain dela gutxira arte «Hitzetik Hortzera»ko aurkezlea izan dena, izango da.

Iragarkian dioten bezala, orain arte entzun egin duguna, orain ikusi ahal izango dugu. Urte hauetako berri ostegunean 22.00tan.

«Super-ondo pasatzen dut programa egiten», dio Maier Urangak

ARRITXU ZELAIA

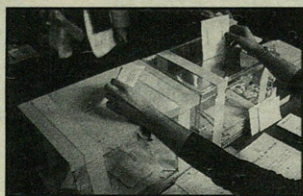
■ Aste honetan «Anonimoa» filmea Euskal Zinean

Aste honetako euskal zinemaren txokoa «Anonimoa» filmea eskainiko digu Euskal Telebistaren lehenengo kateak. Mutil gazte baten historia kontatzen da, berak ustez nota ona atera behar zuen azterketa ez duenean gairatzen. Hori dela eta irainez beteta dagoen ohar bat bidaliko dio bere maisuari. Baina gauza okertzen hasiko da oharrarekin batera azterketaren nota ere bidaltzen dionean. Martxelo Rubio, Miguel Molina eta Jorge de Juan dira filme honetako protagonistak. Guztia Alfonso Arandiarren zuzendaritzapean. Larunbatero bezala, 22.30etan.

■ Kataluniako hauteskundeak igandean

Igande gauean Kataluniako hauteskundeak jarraituko

dituen saio berezia eskainiko digu ETBk. Hauteskundeak nola doazen jakingo dugu, eta horrek zer eragin eduki dezakeen Katalunian bertan eta estatu osoan. Igandean, gaueko 23.20etan.

■ «Terako azukre koxkorra» edan dezakegu hemendik aurrera asteazken gauetan

Aurreko astean estreinatu zen telesail hau. BBC izan da ekoizlea eta orduerdiko zazpi atalez dago osatua. Nancy Belasco da bertako protagonista; senarra hiltzean bere egoera ekonomikoa ez da oso ona eta horregatik

Los Angeles utzi eta Cambridge joan beharrean izango da. Bertan, Saint Maud ikastetxe ospetsuan irakasle postua hartuko du. Berarekin batera bere semea joango da, Jake. Nancyk bertan ikastea nahiko du, baina Jakeri gehiago interesatzen zaizkio neskak eta kirolak. Asteazkenetan ikusteko aukera izango dugu telesail hau, gaueko 00.05etan.

■ Lehiaketak eta aktualitateko gaiak «Arralden»

Ostegunero bezala, aste honetan ere «Goenkale» telesailaz nork dakien gehien erakutsiko digute Maite Bastos (Margarita), Arantza Gurmendi (Hortentsi) eta Iñaki Beraetxe (Mikel). Lehiaketa honetan bi talde aurrez aurre jarriko dira telesail euskaldunaren inguruan galderak erantzun eta prestaturiko antzerkitxoak

besteak baino hobeto egiteko. Honetaz gain, euskal munduko pertsonaiak ekartzen dituzte platora gaur eguneko gaiak jorratzeko. Ostegunean gaueko 22.00etan.

■ Telebistako ospitale eroena berrirori ETBn

«Rachel Gunn, erizain tituluduna» berrirori gure artean dugu. Rachel kirurgia arloko erizain burua da. Oso zakarra eta pazientzia askorik gabekoa da, baina errespetoa eskatuko die gainerakoei, nahiz eta berak ez eduki. Osteguna, hilak 23, eguerdiko 11.50etan.

B A G A K

Ermuko Telebista Lokala, kable bidezko telebista herritar harpideentzat

ERMUKO Telebista Lokala sortu berri da. Herrian telebista-kablea kudeatzen duen enpresak bultzatua sortu da telebista hau. Ekimen pribatuaren ondorio da, Pedro Aguado Cable iragarki enpresako kudeatzailearen hitzetan, «telebista katea, jendea kable bidezko telebistara gehiago hurbiltzea lortu nahian egin dugu. Harpide gehiago erakartzeko asmoz eta era berean herritarrei informazioa zabaltzeko asmoz egin dugu. Momentu honetan 1.600 pertsonak ikusten gaituzte, herritarren % 35ek alegia».

Ermuko Gure Etxean duten estudio txiki batean egiten dute astelehenetik ostiralera bitarteko albistegia. Bost

lagunek egiten duten Ermuko Telebista Lokala, oraingoz egunero, 20.30etan orduerdiko tarte eskaintzen diete herriko berriei. Saioaren gehiengo erdaraz bada ere, azkeneko berrien laburpena euskaraz izaten da. Luzarora kirolak, elkarrizketak... eta bestelako arloak ere lantzekotan dabilta, baina ordubete baino gehiago eskaintzeko asmorik gabe.

Harpidedunen diruaren bidez eta publizitate bidez lortzen duten diru sarrerekin dabilta lanean Canal Spot kable enpresaren barne dagoen Ermuko Telebista Lokalekoak.

«Tipi-tapa» saioa berrirori ZTBn.

«Tipi-tapa»-ren saioa denboraldi berria

hasi da. Denboraldi honetan Agustin Ezenarrok aurkeztzen duen saioan Zarautz eta inguruak sakonki ezagutzeko aukera emango zaigu. Azaroaren 15ean emango duten saioan, Getaria herriko ezaugarri eta aberastasun kulturalen berri emango dute. Bide batez, herriko hainbat pertsonaiekin izandako elkarrizketak ere ikusgai izango dira.

Aurreko denboraldiko saioen itzulera gain saio berriak ere badira azpimarragarri ZTBn. Saio berriaren izena «Udala lanean» da. Saio honek Zarauzko Udaletxearen barne funtzionamendua ezagutzeko aukera emango die zarautzarrei. Juan Mari Zubiaurre aurkezlearen eskutik, alkatetza, udal osoko bilkura, gobernu batzordea eta komisioak ezagutuko dituzte herritarrek.

Asteburuak + Euskadi Irratia = «Bide batez»

Asteburuetakoa «Bide batez» magazina berriro etorri zaigu bueltan. Berritasun batzuk eta betiko estiloa uztartuz, gure larunbat eta igande goizak atseginak izateko primerako osagaiak dituen gosaria aurkezten zaigu.

«Bide batez» saioa udako oporraldi luzearen ondoren itzuli da. Jarri dira martxan Arantxa Artza eta Jesus Artetxe, bekadun taldearen laguntzaz astero astero saioa aurrera ateratzen dute.

Programazioaren barnean badira zenbait berrikuntza, nahiz eta hauek oso handiak ez izan. Horietako bat grafologo baten kolaborazio da, entzuleen idazkiak jaso eta hauen bitartez beraien nortasuna asmatzen saiatuko

da. Berdina egingo dute gure inguru-ko pertsonaiekin, bi aste-tik behin beraien izaera azaleratzen ahaleginduko baitira. Bigarren berri-tasuna lehiaketa da; letra kopurua emanda izen ezkutu bat asmatu beharko du entzuleak pista batzuen laguntzaz. Azken aldaketa nabarmena istorioen kontakizunak osatzen dute, amonak kontatzen zizkigun ipuinen bizitasun eta errealitatea irrati-aren bidez

Larunbat eta igande goizetan izaten da Arantxa Artza eta Jesus Artetxeren «Bide batez» saioa (Argazkia: Alberto Elozegi)

lortzeko asmoa dute bertan.

Programaren gainontzeko eskemak bertan dirau. Larunbatetan aktualitatezko gaiak, zorion agurrak eta grafologoaren perfil osaketak beteko dute goiza. Igandea berriz lasaixeagoa izango da, bertso zahar, ipuin kontakizun eta trikiti-

xak hartuko baitute erreleboa. Arantxa Artzaren esanetan, «*belburua magazin zabal bat egitea da. Asteburu lasai igarotzeko behar dena eskei-ni eta entzuleen partaidetza bilatu nahi dugu*».

IDOIA TORREGARAI

B A G A K

Programazio zabal eta berria Irulegiko Irratian

Astehelenetik larunbatera iritena da airera Irulegiko Irratiko seinalea. Asteazkenean zehar bi orduz bada ere, denbora horretan hainbat gai plazaratzen saiatzen dira. Egurdiko 12.00etatik hasi eta 14.00etara irauten duen emisio osasunari buruzko saioak dira nagusi eta asteazkenetan herri kronikak hartzen dute protagonismoa. Ostegunetan bertuliekin interes handiko gaiak landuko dira eta ostiralean berriz abeltzantzak eta haurrak izango dira gidari. La-

runbatetan egurdiko bi ordu hauek emititzeaz ez ezik, arratsaldean 20.00etatik 22.30etara ere emititzen dute.

Durangoko Azokaren berri izango dugu Durango Irratian

Durangoko Azokaren XXX. edizioa hurbiltzen ari dela eta Durango Irratiakoak beronen aurkezpenera aitzakia hartuaz aste honetan saio berezia prestatu dute. Azoka honen inguruko informazio guztia izango da bertan eskainiko digutena. Bestalde, azaroaren 19an Durangoko Andra Mari elizatik meza eskainiko digute goizeko 12.00etatik aurrera.

A U R P E G I A

M. Karmen Irungarai (Xorroxin Irratia)

Azpilkuetan jaioa bada ere, aspaldidanik bizi da Irurretan. Ez ditu kazetaritzako ikasketak egin; asteburuetakoa bere denbora librean zorion eskaintzak ematen hasi eta bederatzi urte berandua-

go irrati honetako gora-behera guztiak ederki ezagutzen ditu.

«Elkarrekin lanean» saioa egiten du. Magazina denez, albiste, kontsumo informazioa, zorion eskaintzak eta lehiaketak hartzen ditu bere baitan. Berak dioenez, «*edozer egitea gustokoa dut, baina entzuleekin jolastea eta barremanetan jartzea da gehien atsegin dudana*». Irratiko bizitza gogorra dela aitortzen du, «*presaka eta denborarik gabe ibiltzen zara albiste eta elkarrizketak lortu nahian, baina asko kontentsatzen du*».

AZAROAK 17 TXOMIN ARTOLA ERREENTERIAN

ostirala
Erreenteriako Udal Euskaltegiak **Txomin Artolaren kantaldia** antolatu du gaurkorako. Kantaldia Reina aretoan izango da, arratsaldeko 17.00etatik aurrera. Gusto baduzue, azaldu.

FESTA AZPARNEN

Gaur iluntzean festa alaia izango da **Azparneko Hitz-ordu Batzokian**, 19.00etan hasita. Lehenik erromeria egingo da, eta gaztain-jatea nahikoa dantzan egin eta gero. Amaitzeko mus txapelketa izango da.

MENDIZALE ASTEA

Andoaingo **Euskalduna Mendigoizale Taldeak** antolatutako 33. Mendizale Astearen barruan, gaur **Cho Oyu-Lhotse espedizioaren** dispositiba emanal-

dia eskainiko dute Inurrategi anaiak La Salle ikastetxean 20.00etatik aurrera. Bihar Luxio Aranburuk **Erromes Bidea** diapositiba emanaldia eskainiko du. Mendizale Asteari amaiera emateko, Andoaindik Andazarrate-rainoko **mendi irteera**, 14.00etan, aldiz, **babarrun jatea** Izurtzu jate-txean.

BILBOKO NAZIOARTEKO ERAKUSTAZOKA

Bilboko Nazioarteko Erakustazokan, azaroa osoan bi erakusketa: **Fosminer** (Mineral eta Fosilen Nazioarteko Erakusketa), eta **Euronieve** (Elurra-ren eta Mendiaren Feria).

SOROTAN BELE ARRIGORRIAGAN

Sorotan Bele talde hondarribiarrak kontzertua eskainiko du gaur gaueko

Bi kontzertu mundial izango dira azaroaren 17an eta 18an Berrizko polikiroldegian. Azaroaren 17an gaueko 23.00etatik aurrera Tapia eta Leturia Band, Lin Ton Taun eta Etsaiak taldeek jardungo dute. Biharamunean, berriz, 20.30etatik aurrera, Durangaldeko «Eraz» astekariak antolatutako 100. Eraz Kultur Asteari amaiera emateko, triki-rock jaialdia: Lin Ton Taun, Trikitixa Kontrairo Taldea, Tapia eta Leturia Band eta Maixa eta Itziar Band. Bertsolari gazteak eta txalaparta ere present izango dira jaialdi honetan.

I H E S I

Endarlatsako tunelak

Bidasoa bailaran, garai batean Irun eta Elizondo lotzen zituen trenbidea zegoen. Aspaldi desagertu bazen ere, oraindik bada bertatik bizikletan itzulitxoa egiteko egoera onean dagoen zatiren bat. Horretarako Endarlatsako Zubira iritsi behar dugu, Irundik 11 kilometrorra, Nafarroako mugan, Iruñeko bidean.

Ibilaldia guztira 25 bat kilometrokoa da, eta gain-behera 100 metrokoa baino ez. Pabiloi eta baserri batzuen artetik igaro ostean, berriro ere erreka ondoan izango gara. Zentral elektriko bat pasa, eta Lesakarantz doan errepidera helduko gara. Errepidea gurutzatu

eta aurrera jarraituko dugu, paraje dotoreen artean, Igantzi eta Aranatz aldera doan errepidearekin topo egiteko.

Errepidea gurutzatu, eta erreka-aren parean jarraiki beste zentral elektriko bat igaroko dugu. Hesitxo bat gaintutako dugu geroxeago, baserri bat eskuinera utziz. Tren geltoki zahar bat eta zintzilikatutako egurrezko zubia atzean utzi, eta Sunbilla iritsiko gara. Sunbillan ordura artean jarraitutako pista desagertuko zaigu gupil-azpian, eta hegoalde-rantzko norabidean kaleari jarraituko diogu, erreka-aren bestaldera igarotzeko dagoen zubi politeria iritsi ar-

tean. Zubia igaro gabe aurrealdera segituko dugu, beste tunel sail bat pasatuz. Behin tunelak igarota, Do-

nezteben izango gara, gure bizikleta itzulitxoaren amaiera-puntutzat dugun nafar herri ederra ■

22.30etatik aurrera **Arrigorriagako kiroldegian**. Dantzan jardun eta musika dotorea entzuteko parada ederra.

AZAROAK 18 NEGU JAIA IRURTZUNEN

larunbata Oiartzungo **Girizia Mendi-zale Elkarteak** 95eko egutegiari amaiera emateko, **Negu Jaia** antolatu du Irurtzungo **Trinidad de Erga mendi aterpean**. Irteera gaur, azaroaren 18a, arratsaldeko 15.00etan izango da, eta bertara iritsi ostean afaritxoa egingo da. Bihar, ostera, Erga gailurra eta mendi itzulitxoa. Animatuz gero, eman izena Amazkar tabernan edota Girizia Elkartean.

XIRRIXTI-MIRRIXTIREN EMANALDIA

Baionako Ikastolaren aldeko ekitaldian, gaur gaueko 21.00etatik aurrera

Xirixti-Mirixti antzerki taldeak bere azken lana taularatuko du Polo Beyrif gelan: «**India Beltzak**».

KONTZERTUA IGANTZIN

Ehun Kilo eta Larrua Truk taldeak egiten ari diren biraren barruan, gaur kontzertua izango da Igantzin. Baina gaurko kontzerturako, hirugarren talde bat gehituko zaie aipatutako biei: **Nahi Ta Nahiez**.

MUSIKARIENTZAKO IKASTAROA URNIETAN

Azaroaren 18an hasiko da Urnietan **Musikarientzako Trebakuntza Ikastaroa**. Ikastaroa dohainik da, eta txaranga eta fanfarreetan arituta-koentzat dago zuzendua bereziki. Helburua **kale animaziozko musika talde berritzailea** sortzea da.

Azaroaren 21ean eta 22an Theatre Manjana antzerki taldeak Federico Garcia Lorcaren «La casa de Bernarda Alba» antzezlan taularatuko du Donostiako Victoria Eugenia antzokian iluntzeko 20.00etatik aurrera. Nola Rae australiar mimo ospetsuaren zuzendaritzapean, zazpi emakumezko aktore suediar arituko dira. Theatre Manjanak mimoaren eta clown-aren ikuspegi berezitik egokitu du obra, benetako trajediari komedia itxura eman dio, eta barrezko malkotan blai eskainiko dute.

M O K O F I N A

Kalean otso...

... eta platerean uso. Izar, hegazti eta, azkenean lore bihurtzen den maitatuaren sinbolo hau, gorpuzten denean, goxo asko dugu, zakarregi baderitzozu ere.

Ehiza tradizio handiko fenomeno da: nekazaritza-lanak agortzeaz daudela, zaletasun honek negua amaitu arte izango du arrakasta. Lanera joateko milaka birao bota ohi baduzu ere, iratzargailua kuttun laztanduko duzu, gau-gauetz, ehi-zara joateko.

Usoa dugu, pasako ehizakietan, milaka urtez landutako kultura: Zuberoatik Etxalaraino doan ehiztarilerroan, eskopeta nahiz zinebelez, lakio zein sarearen bidez, usoaren bila ia denak.

Duela hogeitxo urte, Basabürüan ikusi genuen usoari ematen zioten egoskera: uso eme gazteak hartu (hanka gorriskia, gurinekoa), lumatu eta barrunbeak kendu, urdai-xerratan bildu eta honela sartzen zituen emakumeak labean, hamar minutu eman zitzaten barruan. Ateratakoan, erditik ireki, zabaldu eta, sardeskan iltzatutako urdai puska bat paperetan bildu eta piztu zuen: urtutako gantzarekin eman zion amaiera etxekanderiak. Paregabe.

Modakoa da ehiza usteldu arte beratzea eta, eltzean sartutakoan, egosketa orduetan luzatzea. Antza denez, euskal sukaldaritza berriak gauzak bere onera

ekarri ditu. Ikus dezagun gaurko errezeta bat, oso antzekoa:

Uso bana edo erdi bana jango duzuen, ez dakit. Piztu labea 250 gradu hartu arte. Garbitu usoak, lumatu eta pasa sutatik. Eman gatzia eta jarri kaxuelan olio pittin batekin, barnean baratxuri zanpatu bat dutela (ziza hori edo perretxikoak edukita, barrura). Eduki bertan 12-15 minutu eta atera. Ireki usoak, zabaldu platerean. Kaxuelan basokada erdi bat ardo txuri erantsi eta, sutan, astindu egingo dugu, aurrera-atzera, saltsa tratatze-ko; bitartean, paderan erre kopakada bat kognak eta busti usoak. Azkenik, kaxuelakoa gainetik botako

diegu. Mahaira, bizi-bizi.

Laguntzaile, gaztain-purea. Hobe, aldeaz aurretik prestatu, usoak itxaron behar ez izateko.

Eskarola eta baratxuriz egingo duzu entsalada, «jais-teko». Postreko nahi duzuna: gazta, mamia, arrozenean, konpota edo basotik ekarritako mizpirak, hurrak, intxaurrak, masustak... ■

EDORTA AGIRRE

ANTZERKIA ETA MUSIKA HELETAN

Gaur gauean bi ekitaldi izango ditugu ikusgai Heletan. 21.00etan **Bordaxuri taldeak «Clovis eta Marinette»** antzezlan aurkeztuko du. 22.00etatik aurrera, **Oihuka, Bittor Aiape eta Killers**-ek rock kontzertua eskainiko dute. Hiruron doinuekin nahiko ez baduzue, jarraian Irrintzina taldearen dantzaldiarekin asetuko zarete.

AZAROAK 19 GIPUZKOAKO BERTSOLARI TXAPELKETA

Gipuzkoako Bertsolari Txapelketa jada finalerdietan da. Finalerdia hiru saiotan banatuko dira, eta lehenengoa gaur izango da Azpeitiko Udal Kiroldegian, 17.30etatik aurrera. Sei bertsolari izango dira bertan: **Juan Jose Eizmendi «Loi-disaletxe»**, **Martin Rezabal «Olaso»**,

Juan Mari Narbaiza, Jose Luis Urdangarin, Jose Ramon Elorza eta Millan Telleria.

BERAKO ABESBATZA ZIRAUKIN

Berako Abesbatzak emanaldia eskainiko du gaur Ziraikin. Kontzertu hau **Udazkeneko Rondaren barruan** egingo da, Nafarroako Foru Aldundiaren laguntzarekin. Kontzertua arratseko 19.00etan izango da.

AZAROAK 20 XIII. NAZIOARTEKO ESTATISTIKA MINTEGIA

XIII. Nazioarteko Estatistika mintegiaren barruan, gaur hasi eta etzira artean, **Eskuratzea eta Berreskuratzea Bidezko Laginketa** mintegia

Iruñean XV. Mendiko Argazki Lehiaketa antolatu dute Iruñeko Anaitasuna, C.D. Navarra eta Donibane elkarrekin. Lehiaketa bi malatan banatzen da: koloretako argazkiak eta diapositibak. Partehartzaile berak bietan parte hartzeko aukera du, eta lau argazki edo diapositiba aurkez ditzake, gehienez, bakoitzean. Argazkiak aurkezteko azken eguna abenduaren lehena izango da, Anaitasuna elkartearen egoitzan. Lan onenekin erakusketa prestatuko da abenduaren 19tik 22ra artean.

E T X E Z U L O A N

Fruituak etxean heldu edo umatu

Orain artean fruituak ganbara edo mandiora, katua-ren mugarrien barrura alegia, biltzen aritu gara udazken erdi aldeko jela, izotza edo hormaren beldur. Beranduko sagar eta udareak, kiwiak eta abar, berdetan biltzen dira. Hauetako zimel eta fin eusteko toki ilun, lehor fresko eta ongi oreatutako batean jarri behar dira.

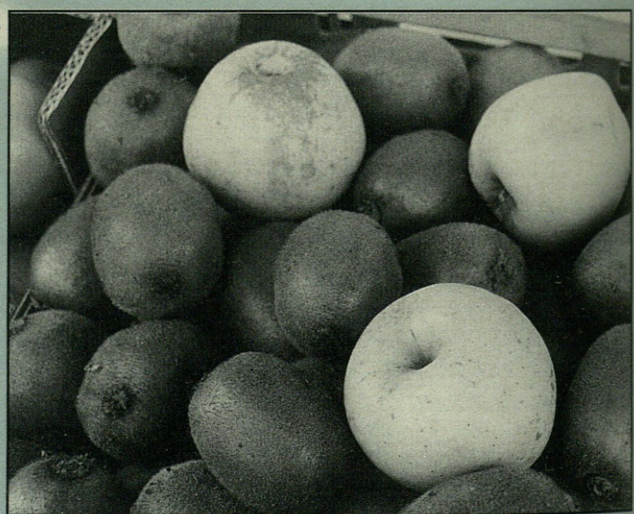
Toki ilun, lehor, fresko eta ongi oreatutakoaren beharra, fruituaren ezaugarri organoleptikoak (zaporea, usaia, gogor-puntua...) ahal den neurrian irautarazteak dakar.

Fruituak heldu edo umatzen doazen eran gas bat (etilenoa) askatzen dute, horra hor usaina. Gas honek

inguruan dauden beste fruituak heldu edo umatzen hasten laguntzen du. Hau da airea berriro behararen arrazoi nagusia.

Handik puska batera, berde jasotako fruitu horiei letaginak sartzerakoan izaten dugu nahiko lan, heldu edo umatu gabe bait daude. Eta nola oneratu?

Irautaraztekoaren aldeantzikoa eginez, hain zuzen ere. Toki itxi, ahal den itxiena prestatu, poltsa edo kutxa bat, eta bertan heldu edo umatu nahi ditugun fruituak jarri, tartean ongi heldutako beste batzuekin batera. Adibidez kiwi berde gogorak eta heldu-heldu egindako sagar gutxi batzuk. Sagarrek askatzen du-

ten etilenoa kiwiak helduaraziko ditu. Egun batzuk geroago kiwiak jateko tamainan egongo dira.

Sistema hau negu guzira-ko egokia izango da, eta jan

ahala beste fruitu-multzo bat heldu edo umatze bidean eduki dezakegu. On dagi-zuela! ■

JAKOBA ERREKONDO

eskainiko da Gasteizko Europa Jauregian. Egitaraua: biztanleria eredu itxi eta zabalak, eskuratze eta berreskuratze ikerketen diseinua...

IKASTAROA GASTEIZEN

Gasteizen **Kartografia, Ingurugiro eta Geografiako Informazio Sistemen** ikastaroa antolatu dute, gaur hasi eta abenduaren 1era arte. Helburua: **ikaslea Geografiako Informazio Sistemen eta Teledetekzioaren eza-gutzan barneratzea**. Izena, Industria Ingeniariaren eta Topografiako Ingeniari Teknikoen Eskolan eman.

AZAROAK 21 HITZALDIA IRUÑEAN

Iruñeko Udalak eta Nafar Ateneoak euskarazko kultur ekimenak sustatu-tzeko irailaren 25ean ituna sinatu eta gero, gaur arratseko 19.30etan, Zapa-

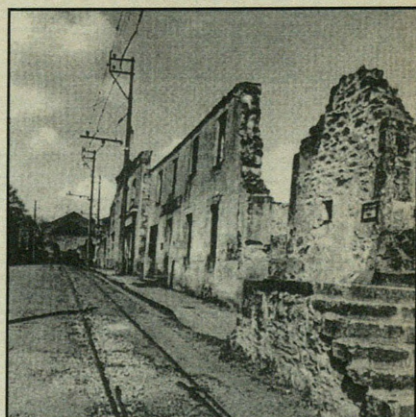
teria aretoan, Mikel Epalza historia-lariaren hitzaldia izango da. Gaia: **«Euskaldunak eta itsasoa»**.

AZAROAK 22 ELGOIBARKO PARROKIAKO ORGANUA

Elgoibarko parrokiako or-ganuaren mendeurrena dela eta, gaur **Pello Zabala** Arantzazuko organistak eta **Aitor Olea** Lekeitiokoak hitzaldia eskainiko dute 20.00etan. Gaia: **«Organua Euskal Liturjian»**.

AZAROAK 23 HITZALDIA BILBON

Antton Artiñanok hitzaldi intresgarria eskainiko du gaur Bilboko Amalteia Kul-tur Etxean. Gaia: **«Bide guztien to-pagunea»**. Hitzaldia arratseko 19.30etatik aurrera izango da.

Azaroaren 8az geroztik, abenduaren 13ra bitartean, Bilboko Simon Bolivar kaleko La Taberna de los Mundos-en Jose Sampedroren «... 50 urte geroago» argazki erakusketa dugu ikusgai. Bi eszenatoki ezberdin islatzen dira argazkietan: naziek Frantziako Oradour-Sur Glane herrian egindako sarraskia batetik, eta Normandiako lurreratzea egin zen kostako irudiak bestetik.

O S A S U N A

Argaltzeko botika 'miresgarria'

Egia ote tituluari irakurri du-zuna? Hala dirudi. Itxura guz-tien arabera, litekeena da so-bran kilotxo batzuk (edo ge-hiago) dauzkaten pertsonen-tzat, karga astun horretaz li-bratzeko modu erraz eta ero-soa asmatu berri izatea. Iker-tzaile-talde batek gantz ge-hiegizko horien kontrako erremedio magikoa aurkitu duela dio. Leptina izeneko substantzia litzateke pertsona obesoaren edota beren ustez gizen sentitzen direnen gu-rutze astuna arinduko lukee-na. Oraingoz emaitza gogo-beteko horiek laborategiko animalia txikiengan soilik lortu dira, baina erremedio hori gi-zakiengan aplikatzea garanti-zatzen dute epe ez oso luzera.

Jeffery Friedman doktorea

eta New York-eko Rockefeller Unibertsitateko bere taldea sagutxoekin aritu da experi-mentuak egiten, eta bere us-tez urte gutxitan eragin berbe-rak lortu ahal izango dira gi-zakiekin ere. Nahikoa izango da egunero leptina-injekzio bat, sobran dagoen gantz hori gorputzetik desagertuz joan dadin. Aurkikuntza zientifi-koa aldizkari guztiz serioa den «Science» izenekoan argitaratu da, eta beraz badirudi ez dela hain sarritan inolako oinarri-rik gabe, sentsazionalismoz jositako kanpaina baten in-guruan kaleratzen diren ho-rietako erremedioren bat.

Hori uste izan dute Amgen izeneko konpainia farmazeu-tikoaren arduradunek ere, berehala eskuratu baitituzte

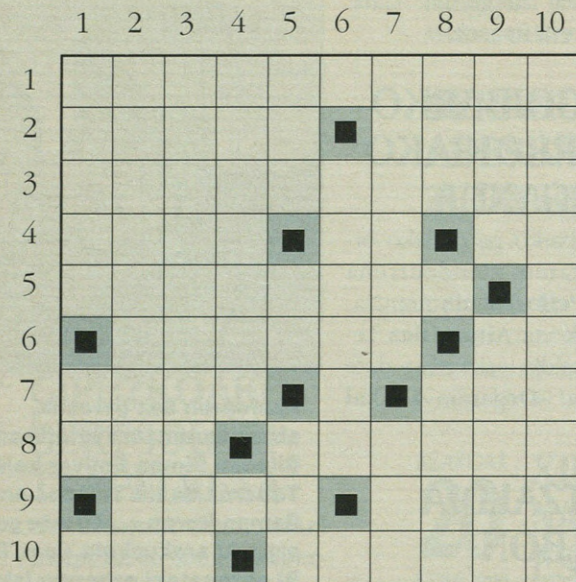
botikaren eskubide komer-tzialak. Hala ere, konpainia-ren bozeramaile batek esan duenez komertzializazioa ez da berehalakoa izango, eta ez da komeni espektatiba fal-

tsurik sortzea, oraindik ez baita erabat frogatu botikaren erabilera gizakietan. Itxaron egin beharko, beraz ■

JABIER AGIRRE

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Alaia, atsegina. 2.- Haziak lurrean barreiatu. Du, zuri. 3.- Ipuinak. 4.- Bizkaiko herria. India. Neoia. 5.- Ardoa eta ardogintzan jakituna. Röentgen. 6.- Bizikletaren aurreko gupila gidatzen duen gide moduko. Musika nota. 7.- Zauli. Berrogeita hamar. Bizkaieraz, duk. 8.- Juntagailua. Onddo mota. (Infin.) Urkatu. Eguneroko janaria. 10.- Baieztatzeko. Erabat haserreturik.

GOITIK BEHERA: 1.- Gizaki. Herri hizkeran, zer. Boroa. 2.- Eguneratua. 3.- Sermoiak egiten dituen pertsona. 4.- Jaurtialdi. Potasioa. 5.- Emakume izena. Bokak bikoitza. Koordinadora Abertzale Sozialista. 6.- Kontsonantea. Ikur mota. Uranioa. 7.- Erdi mailakoa dena. Bibliako pertsonaia. 8.- ... de Janeiro. Lehenengoa. Gipuzkoan, dugu. 9.- Egon. Lo ugari egiten duena. 10.- Apartak

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kon-tuan-harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Amerikar
Gabeziak
Irarkola
Katakume

7 letra

Bazkatu
Geltoki
Irabazi
Kokondo

4 letra

Aker
Alak
Babo
Bart
Batu
Boak
Egon
Ezen
Ezka
Hark
Igel
Iker

Irun
Izia
Kito
Loak
Nazi
Omen
Oria
Orok
Tori
Udak
Zion
Zoru

3 letra

Nor
Ola
Zil
Zio

2 letra

Ab
Am
En
Ir
It
Ra
Ur
Zk

ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den herriaren izena, Arabako herri baten izena ageriko zaizu.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

			Ibiak	▼	Egiazkoa	▼	Gari-saila	▼	Figura geometrikoa
			Pl., idazki mota		Garoa		1994ean		
			▶	▼	▼	▼		▼	▼
			2						
Belar moztaila	▼	Zezen zikiratua	▼	Ez ohiko	▶				
Kontrola-ezin		Eramaten naute		Atzar		3			
▶		▼		▼					
Eni	▶					Bokala	▶	Har ezak!	▶
Izura-Azmeko auzoa						Moztu		Tona	
▶					▼			▼	
1									
Musika nota	▶		Guraso arra	▶				Bokal bikoitza	▶
Pisua			Bokala					Zein gauzari	▼
▶		▼		Hizki bat	▶		Azkena	▶	▶
				Bi kontsonante			Euskal atzizkia	▶	Röntgen
									Gizon izena
▶			▼		▶			▼	
Jaingo egiptiarra	▶		Eragiketa aritmetikoa	▶	▼		▼		
Gaiztoa			Nor, pluralean						
▶			▼			5			4
			6						
						Ipar., ordu	▶		
						Iodoa			
Euskaraz eta Kitto!	▶			Nerbioa	▶	▼			

—Hieroglifikoa—

A

Gipuzkoako herri bat

Aurreko asteko soluzioak

ZURAIDE

Gurutzegrama

●	I	●	G	●	B	●
●	A	L	D	A	G	A
●	S	●	I	●	A	U
●	B	A	T	●	Z	A
●	L	E	U	●	E	B
●	M	A	L	●	K	A
●	K	E	A	●	L	O
●	R	E	●	I	L	●
●	T	O	●	T	E	●
●	G	A	●	T	●	●
●	K	E	●	A	●	●

EZKER ESKUTN: 1. Aurkikunde. 2. Irrati. Oin.
3. Se. Larregi. 4. Irutu. Anu. 5. Atzeria. Ito. 6.
Ata. Mn. Er. 7. Eta. Gaia. E. S. Zurkaitzak. 9.
Kareizatia. 10. Aki. Anzi. N.
GOTTIK BEHPRA: 1. Abia. Eka. 2. Ureztatuak.
3. Rr. Uztarri. 4. Kalhea. Ke. 5. Itun. Giza. 6.
Kir. Amatu. 7. U. Ra. Nitaz. 8. Noen. Azti. 9.
Digue. Au. 10. Eni. Oreak.

Hieroglifikoa:

Hor baino

Bosteko ttipiak

A 1. Urketa. 2. Koran. 3. Iberari.

4. Tanot. 5. Bonitu.

B 1. Gatibu. 2. Tubal. 3. Ziburu.

4. Barra. 5. Zuluak.

Kate hitzak

E	Z	K	A	B	A	B	O
I	Z	I	A	A	B	A	R
G	E	L	T	O	K	I	Z
E	N	A	M	E	R	I	K
L	I	K	E	R	R	A	I
I	R	U	N	B	A	T	U
E	A	M	Z	O	R	U	O
G	A	B	E	Z	I	A	K
O	L	A	B	E	Z	I	A
N	A	Z	I	N	L	O	A
K	I	T	O	H	A	R	K

ERROBIKO PIRANAKO — Komikia

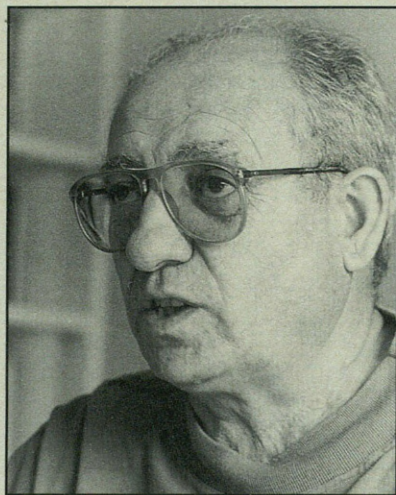
Bergamin: idazle madarikatu baten mendeurrena

MADRILEN jaio zen 1895ean, orain ehun urte, eta bere eskeleto marmuantz eta deserosoaren aztarnak Hondarribian dautza, Paul Valeryk behinola amestutako itsas-hilerri haren isiltasunean.

Aldizkari espezialduetan («El Cervo», «Revista de Occidente», «Litoral», «Anthropos»...) edo hainbat egunkariren literatur-ataletan bere mendeurrena argitzen duten izpi ilaunek ez dute orain hautsiko bizitzan eta heriotzan eraiki zioten isiltasun- eta ezulertze-harresia. Baztertze konplizearen ziegetara zigortutako idazle madarikatua izaten jarraituko du Bergaminek.

BERGAMINEK bere erromes-bidaia, barne eta kanpo erbestea, bakardadea eta bazterketa edari mikatz legez bizi izan zituen baina, era berean, arrakasta eta ospea mespreztzen zituen argitasunetik barneratu egin zituen. Heriotzak, txiroa eta isildua eta sekula saldu ez denaren harrotasunaz, Euskadin atzeman zuen, ez kasualitatez, urtebete lehenago askok maitasunez hartu zuten lurrean, baina halaber ezezaguna zen tokian, non bere idatziak ezezagunak ziren eta apaldua bere neurria, zeinagatik Jose Luis Arangurenek esan baitzuen «bizi, aktibo, konprometitu, mugitu eta mugiarazle izan den alde-tik, Espainiako intelektualik handiena» izan zela.

ESPAINIAKO kultura eta politika bizitzako protagonista 27ko literatur-inguruetan eta 30etako Errepublikaren finkatze-garaian, herriaren

JAVIER SANCHEZ ERAUSKIN

Kazetaria eta EHUKo irakaslea

askatasunaren aldeko abangoardian borrokalaria militar frankisten aurka, Madrilgo erresistente ezergabeen «lan-arropa urdina» jantzita, Liga de Intelectuales Antifascistas-eko buruzagia, erbeste amerikar (Mexiko, Venezuelak, Uruguay...) luze baten garratza dastatu zuen, askozaz beranduago lagun zuen Margaux-en Paris hartan geratu zen arte. Atzera aberri espainiarrera, agintariekin erbeste berri batekin gaitzetsi zuten. Handik denbora luzera, bidaia mingarria amaitu zuelakoan, berriro bere lurrean, irain-

dua eta isildua, 86 urte zituela agian bere bizitzako urrats oldar eta arriskatuena eman zuen: Euskal Herriranzko barne-erbeste harrigarria, baina ez hain ustekabekoa gogoan izanez gero hiru urte lehenago, 1979ko otsailaren 25ean Europa zinema-areto madrildarrean lau haizetara aldarrikatu zuela «Gora Eskadi!» ozena, «trantsizio demokratikoko» Madril aztoratu zuena. Honela arrazoitu zuen oihua: «Espainia den Errepublika hau defentsan ari da herri umant eta miresgarri bati esker. Eta horregatik propaganda eta terrorismoaren ministroak 'terroristak' esaten die Errepublikaren erresistenteei. Eta baieztatzen dut gure Errepublika, gure Espainia dena, guretzat Espainia bera dena, orain nabarmen oldartzen hasi dela Euskadin, eta horregatik oihu bat gaineratu nahiko nuke, neure isiltasunarekin neure ahotsarekin bainoago egiten dudana oihua: Gora Euskadi! eta Gora Errepublika!».

«ESPAINIA erromes» miretsi eta maitatu bateko erbesteratu nekagaitzaren azken desafioa da, hirukoloreredun errepublikarraren korrontearen aurkako ikur eta horregatik ikurrinaren edo erreboltako «Eusko gudariak»-en ikur. Bere isas-hilobien inguruan jarraitzen du hegan desafio horrek, hark zuen inkonformismo eta askatasun izpirituak, azken egunetan hartu zuen herriari utzi dion ondasunik onenak. Izan ere, urretxindorra isilarazi nahi izan zuen burdin-hesiaz gairi, Bergaminek, idazle madarikatuak, ahotsa eta hitza eskatzen jarraitzen baitu.

ARGIAren harpidedun
bazara eta musika atsegin
baduzu...

ZEREN ZAIN ZAUDE?

Gustoko duzun talde edo
abeslariaren konpaktoa
eskura dezakezu prezio
ezin hobean

ESKAINNTZA BEREZIA

ARGIA REN

HARPIDEDUNENTZAT

Nobedade hauetaz gain beste
hainbat kasete, diska eta
konpakto dago aukeran.
Nahikoa duzu dei bat egitearekin
eta behar duzun informazioa
izango duzu

Dei lezaiguzu edo eta
eskaera orria bidali eta
eun gutxi barru etxean
jasoko duzu zula
aukeratutako konpaktoa

943 - 37 15 45

ESKAERA ORRIA

AUKERATUTAKO KD-ari x JARRI

EGAN BERRIA "Egan Berria" ☐

GUK "Bidez Bide" ☐

LAU BEHI "Lau Behi" ☐

TXIRRI-MIRRI-TXIRIBITON "Allakuidaos" ☐

☐ Transfrentzia: Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 19 - 0360030651
Ondorengo datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da.

IZEN ABIZENAK _____ ZBKIA. _____ PISUA _____ LETRA _____
KALEA _____
TFNOA _____ HERRIA _____
PROBINTZIA _____ HARPIDETZA ZBKIA. _____ KODE POSTALA _____
SINADURA _____

☐ VISA / KREDITU TXARTELA

IZEN ABIZENAK _____
TARJETA ZENBAKIA (16 digitu) _____
KADUZITATE DATA _____ HARPIDETZA ZBKIA. _____ SINADURA _____

INMACULADA - ko ZUBIA

ABENDUAK 5-11

VAL THORENS

2 ALPEAK

Barne: 6 pax-etan
4 gauetako egoitza + forfait
4 egun eta erdi + autobusean
bidaia + tasak

25.900 pta.

Barne: 6 pax-etan
4 gauetako egoitza + forfait
4 egun + autobusean bidai
+ tasak

25.900 pta.

INMACULADA - ko ASTEA

ABENDUAK 1-10

VAL THORENS

2 ALPEAK

Barne: 6 pax-etan
7 gauetako egoitza + forfait
6 egun eta erdi + autobuse-
an bidaia + tasak

33.900 pta.

Barne: 6 pax-etan
7 gauetako egoitza + forfait
6 egun + autobusean bidai
+ tasak

33.900 pta.

ERREGEETAKO ASTEA

URTARRILAK 1-7

LA TOUSSUIRE

Barne: 5 gauetako egoitza + transportea + forfait 6 egun +
autobusean bidaia + tasak

33.900 pta.